

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKSMŲ DALYVAUJANT VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE KELIŲ IR GATVIŲ REMONTO BEI MELIORACIJOS DARBAMS PIRKTI ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2019 m. birželio 26 d. Nr. 1S-87 (2019)

Vilnius

Turinys

1.	Nagrinėjami ūkio subjektai ir jų veikla	4
1.1.	UAB „Panevėžio melioracija“	4
1.2.	UAB „Pasvalio melioracija“	4
1.3.	UAB „Jadrana“	5
1.4.	UAB „Biržų ranga“	6
1.5.	UAB „Ukmergės melioracija“	6
1.6.	Lietuvos melioracijos įmonių asociacija	6
1.7.	Dėl UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ tarpusavio sąsajų.....	7
2.	Nagrinėjamų ūkio subjektų veiksmai viešuosiuose pirkimuose.....	9
2.1.	Pasvalio rajono savivaldybės viešieji pirkimai.....	15
2.1.1.	Asmenų paaiškinimai	22
2.1.2.	Telefoniniai pokalbiai.....	25
2.2.	Panevėžio rajono savivaldybės viešieji pirkimai.....	27
2.2.1.	Asmenų paaiškinimai	29
2.2.2.	Telefoniniai pokalbiai.....	33
2.3.	Biržų rajono savivaldybės viešieji pirkimai	35
2.3.1.	Asmenų paaiškinimai	36
3.	Tyrimo išvados ir dėl jų pateiktos nuomonės ir paaiškinimai	38
4.	Atitinkama rinka ir jos dalyviai	40
5.	Nagrinėjamų ūkio subjektų veiksmų vertinimas	44
5.1.	Veiksmų derinimas Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose	45
5.2.	Veiksmų derinimas Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose	47
5.3.	Veiksmų derinimas Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose.....	49
5.4.	Komercinių pasiūlymų nepateikimas, kaip veiksmų derinimo forma.....	50
5.5.	Ūkio subjektų veiksmų kvalifikavimas vienu tęstiniu pažeidimu	51

5.5.1. Bendro plano, kuriuo siekiama vieno tikslo, buvimas	52
5.5.2. Ūkio subjektų sąmoningas prisidėjimas prie bendro plano	53
5.5.3. Ūkio subjekto žinojimas apie kitų susitarimo dalyvių neteisėtus veiksmus.....	54
6. Nagrinėjamų ūkio subjektų sudaryto susitarimo įtaka konkurencijai	55
7. Susitarimų vertinimas pagal mažareikšmiškumo ir išimties kriterijus	57
8. Sankcijos.....	58
8.1. Bazinis baudos dydis	58
8.1.1. Pažeidimo pavojingumas	59
8.1.2. Pažeidimo trukmė	60
8.1.3. Atgrasymas	61
8.2. Bazinio baudos dydžio tikslinimas	62
8.3. Ūkio subjektams skiriamų baudų dydžiai.....	64
9. Dėl procedūros nutraukimo kitų ūkio subjektų atžvilgiu	65

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2019 m. birželio 26 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl ūkio subjektų veiksmų dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti atitiktis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(2) Tyrimas dėl ūkio subjektų veiksmų dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti atitiktis Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams (toliau – Tyrimas) pradėtas Konkurencijos tarybos 2017 m. rugsėjo 7 d. nutarimu Nr. 1S-97(2017),¹ įvertinus Lietuvos Respublikos specialiuųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) Konkurencijos tarybai perduotą informaciją apie galimus Konkurencijos įstatymo pažeidimus².

(3) Tyrimo metu nagrinėti uždarnosios akcinės bendrovės „Panevėžio melioracija“ (toliau – UAB „Panevėžio melioracija“), uždarnosios akcinės bendrovės „Pasvalio melioracija“ (toliau – UAB „Pasvalio melioracija“), uždarnosios akcinės bendrovės „Jadrana“ (toliau – UAB „Jadrana“)³, UAB „Biržų ranga“, uždarnosios akcinės bendrovės „Ukmergės melioracija“ (toliau – UAB „Ukmergės melioracija“)⁴ ir Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos veiksmai dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti.

(4) Tyrimo metu Konkurencijos taryba atliko patikrinimus UAB „Biržų ranga“, Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos ir UAB „Ukmergės melioracija“ naudojamose patalpose,⁵ taip pat kreipėsi į nagrinėjamus ūkio subjektus ir kitus subjektus, turinčius Tyrimui reikalingos informacijos.

(5) Konkurencijos tarybos Draudžiamų susitarimų tyrimo skyrius Tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir padarytas išvadas išdėstė 2018 m. spalio 31 d. pranešime apie įtariamą pažeidimą Nr. 6S-16 (2018) (toliau – 2018 m. Pranešimas).⁶ 2018 m. Pranešimas kartu su elektronine bylos medžiagos kopija 2018 m. lapkričio 6 d. buvo pateikti Tyrimo metu nagrinėtiems ūkio subjektams, tarp jų ir pažeidimų padarymu įtariamais ūkio subjektams – UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“ ir UAB „Biržų ranga“.⁷

(6) Įtariamai ūkio subjektai 2018 m. lapkričio 19–27 d. pateikė rašytinius paaiškinimus dėl Tyrimo išvadų (toliau – 2018 m. paaiškinimai).⁸

(7) Atsižvelgusi į įtariamų ūkio subjektų 2018 m. paaiškinimus, Konkurencijos taryba 2019 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 1S-6 (2019)⁹ nusprendė atlikti papildomą Tyrimą.

(8) Papildomo Tyrimo metu nustatytos aplinkybės ir padarytos išvados buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Draudžiamų susitarimų tyrimo grupės 2019 m. kovo 14 d. pranešime apie įtariamą pažeidimą Nr. 6S-4 (2019) (toliau – Pranešimas).¹⁰ Konkurencijos taryba 2019 m. kovo 18 d. Pranešimą kartu su papildoma Tyrimo medžiaga išsiuntė įtariamais ūkio subjektams, taip sudarydama sąlygas šiems ūkio subjektams pateikti rašytinius paaiškinimus dėl papildomo Tyrimo išvadų.¹¹

¹ Bylos 1 tomas, 1–3 lapai.

² Bylos 3 tomas, 3–5 lapai.

³ Konkurencijos taryba 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 1S-80 (2018) Tyrimą papildė nauju įtariamumu subjektu – UAB „Jadrana“ (bylos 1 tomas, 8, 9 lapai).

⁴ Konkurencijos taryba 2018 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 1S-9 (2018) Tyrimą papildė nauju įtariamumu ūkio subjektu – UAB „Ukmergės melioracija“ (bylos 1 tomas, 4–6 lapai).

⁵ Bylos 2 tomas, 60, 61 lapai, bylos 26 tomas, 4–7 lapai.

⁶ Bylos 53 tomas, 1–63 lapai.

⁷ Bylos 54 tomas, 1–66 lapai, bylos 57 tomas 1–65 lapai, bylos 59 tomas, 1–65 lapai, bylos 61 tomas, 1–66 lapai, bylos 63 tomas, 1–5 lapai, bylos 64 tomas, 1–6 lapai.

⁸ UAB „Pasvalio melioracija“ 2018 m. paaiškinimus dėl Tyrimo išvadų pateikė 2018 m. lapkričio 19 d. (bylos 62 tomas, 1–6 lapai), UAB „Panevėžio melioracija“ – 2018 m. lapkričio 23 d. (bylos 60 tomas, 6–18 lapai), UAB „Biržų ranga“ – 2018 m. lapkričio 26 d. (bylos 55 tomas, 10–19 lapai), UAB „Jadrana“ – 2018 m. lapkričio 27 d. (bylos 58 tomas, 12–23 lapai).

⁹ Bylos 65 tomas, 1, 2 lapai.

¹⁰ Bylos 66 tomas, 1–78 lapai.

¹¹ Bylos 67 tomas, 1–81 lapai, bylos 69 tomas, 1–81 lapai, bylos 71 tomas, 1–81 lapai, bylos 73 tomas, 1–81 lapai.

(9) Konkurencijos taryba 2019 m. kovo 27 d.–balandžio 3 d. raštu gavo įtariamų ūkio subjektų paaiškinimus (toliau – Paaiškinimai).¹² Šie subjektai buvo išklausti 2019 m. gegužės 8 d. vykusiame Konkurencijos tarybos išklausymo posėdyje.¹³

(10) UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ pripažino Tyrimo metu nustatytas esmines aplinkybes ir jų teisinį vertinimą dėl dalyvavimo viename tęstiniame konkurenciją ribojančiame susitarime dėl kainos nustatymo ir Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuotų viešųjų pirkimų pasidalijimo. UAB „Jadrana“ procedūros dalyvių išklausymo posėdžio metu pripažino Tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes dėl veiksmų viešuosiuose pirkimuose derinimo, bet ne šių aplinkybių teisinį vertinimą, t. y. kad ji su UAB „Pasvalio melioracija“ sudaro vieną ekonominį vienetą.¹⁴

1. Nagrinėjami ūkio subjektai ir jų veikla

1.1. UAB „Panevėžio melioracija“

(11) UAB „Panevėžio melioracija“, kodas 168565174, registracijos adresas Dembavos g. 32, Dembavos k., Panevėžio r. Juridinių asmenų registre bendrovė įregistruota 1992 m. gruodžio 23 d.¹⁵ Bendrovės teisinis statusas iš valstybės įmonės į uždarąją akcinę bendrovę pakeistas 2003 m. birželio 26 d.¹⁶

(12) Pagrindiniai UAB „Panevėžio melioracija“ akcininkai yra [KOMERCINĖ PASLAPTIS].¹⁷ Bendrovėje sudaryta valdyba, kurios nariai yra [KOMERCINĖ PASLAPTIS].¹⁸ UAB „Panevėžio melioracija“ 2004 m. lapkričio 12 d.–2014 m. rugpjūčio 6 d. generalinis direktorius buvo [ASMENS DUOMENYS], 2014 m. rugpjūčio 7 d.–2017 m. lapkričio 2 d. – [ASMENS DUOMENYS]. Nuo 2017 m. lapkričio 3 d. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius yra [ASMENS DUOMENYS].¹⁹

(13) Pagrindinės bendrovės veiklos sritys – kelių tiesimas, melioracija, prekyba žvyru, smėliu, žemės ūkio paslaugos.²⁰

(14) UAB „Panevėžio melioracija“ bendrosios pajamos 2018 m. buvo 2 330 624 Eur.²¹

(15) Buvęs UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] į klausimą, kokios buvo jo pagrindinės funkcijos einant generalinio direktoriaus pareigas, atsakė: „<...> Aš pasirašydavau viešųjų pirkimų pasiūlymus, kainas aptardavau su komercijos direktoriumi, su manimi buvo derinami pasiūlymai“.²²

1.2. UAB „Pasvalio melioracija“

(16) UAB „Pasvalio melioracija“, kodas 269100250, registracijos adresas Taikos g. 41, Pasvalys. Juridinių asmenų registre bendrovė įregistruota 1990 m. lapkričio 13 d.²³ UAB „Pasvalio

¹² UAB „Pasvalio melioracija“ paaiškinimus dėl Tyrimo išvadų pateikė 2019 m. kovo 27 d. (bylos 68 tomas, 1–4 lapai), UAB „Panevėžio melioracija“ – 2019 m. kovo 29 d. (bylos 74 tomas, 3–5a lapai), UAB „Jadrana“ – 2019 m. kovo 29 d. (bylos 72 tomas, 1, 2 lapai), UAB „Biržų ranga“ – 2019 m. balandžio 3 d. (bylos 69 tomas, 85–90 lapai, bylos 70 tomas, 8–13 lapai).

¹³ Bylos 75 tomas, 15–30 lapai.

¹⁴ Bylos 75 tomas, 26, 28 lapai, bylos 72 tomas, 3, 4 lapai.

¹⁵ Bylos 46 tomas, 41 lapas.

¹⁶ Bylos 46 tomas, 44 lapas.

¹⁷ [KOMERCINĖ PASLAPTIS] (bylos 46 tomas, 30–31a lapai).

¹⁸ Bylos 46 tomas, 34, 35 lapai.

¹⁹ Bylos 46 tomas, 34 lapas.

²⁰ Prieiga per internetą: https://rekvizitai.vz.lt/imone/panevezio_melioracija/.

²¹ UAB „Panevėžio melioracija“ pateikta informacija (bylos 60 tomas, 22 lapas).

²² Atsakymas į 2 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 12 tomas, 31 lapas).

²³ Bylos 5 tomas, 197 lapas.

melioracija“ teisinis statusas iš valstybės įmonės į uždarają akcinę bendrovę pakeistas 2002 m. spalio 21 d.²⁴

(17) Pagrindiniai UAB „Pasvalio melioracija“ akcininkai yra [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų), [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų) ir [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų).²⁵ Bendrovėje sudaryta valdyba, kurios nariai yra visi trys akcininkai. Vienas iš bendrovės akcininkų – [ASMENS DUOMENYS] – taip pat yra UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius.²⁶

(18) Pagrindinės bendrovės veiklos sritys – melioracija ir hidrotechnika, inžineriniai technikos darbai, statybos mašinų ir įrangos nuoma.²⁷

(19) UAB „Pasvalio melioracija“ bendrosios pajamos 2018 m. buvo 4 175 169 Eur.²⁸

(20) UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] į klausimus, kaip pasireiškė jo dalyvavimas priimant sprendimus dėl bendrovės dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose bei su kuo buvo derinami parengti komerciniai pasiūlymai, atsakė: „Aš priimu sprendimus dėl dalyvavimo pirkimuose ir pasiūlymų kainos“, „Parengti pasiūlymai buvo derinami su manimi, juos pasirašydavau aš“.²⁹ UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS]³⁰ STT ikiteisminio tyrimo metu patvirtino, kad buvo pavaldi UAB „Pasvalio melioracija“ generaliniam direktoriui [ASMENS DUOMENYS] ir direktoriui [ASMENS DUOMENYS], todėl pagalba kitoms bendrovėms sudalyvauti savivaldybių vykdomuose viešuosiuose pirkimuose buvo teikiama su UAB „Pasvalio melioracija“ vadovų žinia.³¹

1.3. UAB „Jadrana“

(21) UAB „Jadrana“, kodas 169178230, registracijos adresas Stoties g. 24, Pasvalys. Juridinių asmenų registre bendrovė įregistruota 1992 m. rugsėjo 29 d.³²

(22) UAB „Jadrana“ akcininkai yra [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų), [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų) ir [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų).³³ Bendrovėje valdyba nėra sudaryta, bendrovės generalinė direktorė yra viena iš akcininkų – [ASMENS DUOMENYS].³⁴

(23) Pagrindinė bendrovės veiklos sritis yra melioracijos darbai.³⁵

(24) UAB „Jadrana“ bendrosios pajamos 2018 m. buvo 234 495 Eur.³⁶

²⁴ Bylos 5 tomas, 200 lapas.

²⁵ Iš 629 266 vnt. bendrovės vardinių paprastųjų akcijų [ASMENS DUOMENYS] turi [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt. (bylos 5 tomas, 195–196a lapai).

²⁶ Bylos 5 tomas, 197 lapas.

²⁷ Prieiga per internetą: https://rekvizitai.vz.lt/imone/pasvalio_melioracija/.

²⁸ Juridinių asmenų registro duomenys (bylos 68 tomas, 6, 7 lapai).

²⁹ Atsakymas į 13.1 ir 14.4 klausimus. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 44 lapas).

³⁰ UAB „Pasvalio melioracija“ [ASMENS DUOMENYS] dirbo iki 2017 m. liepos mėn. Atsakymas į 2 klausimą. [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 24 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 10 lapas).

³¹ UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai. 2017 m. sausio 17 d. STT liudytojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas 39 lapas).

³² Bylos 11 tomas, 108 lapas.

³³ Iš 700 vnt. bendrovės vardinių paprastųjų akcijų [ASMENS DUOMENYS] turi [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt. (bylos 11 tomas, 111 lapas).

³⁴ Bylos 11 tomas, 108 lapas.

³⁵ Prieiga per internetą: <https://118.lt/imonės/jadrana-uab/3438071>.

³⁶ Juridinių asmenų registro duomenys (bylos 72 tomas, 30, 31 lapai).

1.4. UAB „Biržų ranga“

(25) UAB „Biržų ranga“, kodas 154802275, registracijos adresas Rinkuškių g. 26, Rinkuškių k., Biržų r. Juridinių asmenų registre bendrovė įregistruota 1994 m. vasario 15 d.³⁷ UAB „Biržų ranga“ teisinis statusas iš valstybės įmonės į uždarąją akcinę bendrovę pakeistas 2004 m. balandžio 23 d.³⁸

(26) Pagrindiniai UAB „Biržų ranga“ akcininkai yra [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų), [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų), [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų), [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų) ir [ASMENS DUOMENYS] ([KOMERCINĖ PASLAPTIS] proc. akcijų).³⁹ Bendrovėje sudaryta valdyba, kurios nariai yra [ASMENS DUOMENYS], [ASMENS DUOMENYS], [ASMENS DUOMENYS], [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS].⁴⁰ Iki 2013 m. kovo 3 d. UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius buvo [ASMENS DUOMENYS], o nuo 2013 m. kovo 4 d. bendrovei vadovauja [ASMENS DUOMENYS].⁴¹

(27) Pagrindinės UAB „Biržų ranga“ veiklos sritys – melioracijos statinių statyba, priežiūra ir remontas, nuotekų sistemų įrengimas ir eksploatacija, kelių statyba ir remontas, kanalizacijos, drenažo remontas, pastatų statyba ir išardymas bei kiti bendrastatybiniai darbai.⁴²

(28) UAB „Biržų ranga“ bendrosios pajamos 2018 m. buvo 4 098 697 Eur.⁴³

(29) UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] į klausimus, kas rengdavo UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus bei su kuo yra derinami parengti komerciniai pasiūlymai, paaiškino: „Už kainos nustatymą atsakingas aš, o už techninius dalykus – pavaduotojas marketingui – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] <...>“⁴⁴, „Pasiūlymai yra derinami su manimi, galutinį sprendimą priimu ir pasirašau aš“.⁴⁵

1.5. UAB „Ukmergės melioracija“

(30) UAB „Ukmergės melioracija“, kodas 182828761, registracijos adresas Melioratorių g. 4, Šventupės k., Ukmergės r. Juridinių asmenų registre bendrovė įregistruota 1993 m. rugsėjo 8 d.⁴⁶

(31) UAB „Ukmergės melioracija“ generalinis direktorius yra [ASMENS DUOMENYS].⁴⁷

(32) Atsižvelgiant į tai, kad Tyrimo metu nebuvo nustatyta pakankamai aplinkybių, kurios leistų daryti pagrįstas išvadas dėl UAB „Ukmergės melioracija“ Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimo, šios bendrovės struktūra bei vykdoma veikla detaliau nėra aprašoma.

1.6. Lietuvos melioracijos įmonių asociacija

(33) Lietuvos melioracijos įmonių asociacija, kodas 120793378, registracijos adresas Kalvarijų g. 98, Vilnius. Juridinių asmenų registre asociacija įregistruota 1991 m. rugpjūčio 1 d.

³⁷ Bylos 21 tomas, 176 lapas.

³⁸ Bylos 21 tomas, 180 lapas.

³⁹ [KOMERCINĖ PASLAPTIS] [ASMENS DUOMENYS] turi [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt., [ASMENS DUOMENYS] – [KOMERCINĖ PASLAPTIS] vnt. (bylos 21 tomas, 156–175 lapai).

⁴⁰ Bylos 21 tomas, 176, 177 lapai.

⁴¹ Bylos 21 tomas, 176 lapas.

⁴² UAB „Biržų ranga“ interneto svetainė. Prieiga per internetą: <https://www.birzuranga.lt/>.

⁴³ Juridinių asmenų registro duomenys (bylos 70 tomas, 14, 15 lapai).

⁴⁴ Atsakymas į 10 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 24 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 20 lapas).

⁴⁵ Atsakymas į 17 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2017 m. rugsėjo 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 12 lapas).

⁴⁶ Bylos 27 tomas, 117 lapas.

⁴⁷ Prieiga per internetą: https://rekvizitai.vz.lt/imone/ukmerges_melioracija/.

Asociacijai priklauso daugiau kaip 60 melioracijos, statybos, projektavimo veikla užsiimančių ūkio subjektų bei mokslo ir mokymo institucijų visoje Lietuvoje. Asociacijos pirmininkas – [ASMENS DUOMENYS].⁴⁸

(34) Atsižvelgiant į tai, kad Tyrimo metu nebuvo nustatyta pakankamai aplinkybių, kurios leistų daryti pagrįstas išvadas dėl ūkio subjektų veiksmų koordinavimo Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos veikloje, asociacijos struktūra bei vykdoma veikla detaliau nėra aprašoma.

1.7. Dėl UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ tarpusavio sąsajų

(35) Tyrimo metu nustatyta, kad UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ akcininkai yra tie patys fiziniai asmenys, turintys 98 proc. UAB „Pasvalio melioracija“ ir 100 proc. UAB „Jadrana“ akcijų (nutarimo (17) ir (22) pastraipos). Taip pat nustatyta, kad šie fiziniai asmenys yra abiejų bendrovių valdymo organų nariai: UAB „Pasvalio melioracija“ akcininkas, valdybos narys ir generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] yra UAB „Jadrana“ akcininkas, o UAB „Jadrana“ pagrindinė akcininkė ir vadovė – [ASMENS DUOMENYS] – yra UAB „Pasvalio melioracija“ akcininkė ir valdybos narė; UAB „Pasvalio melioracija“ direktorius [ASMENS DUOMENYS] yra abiejų bendrovių steigėjas, UAB „Pasvalio melioracija“ valdybos narys ir UAB „Jadrana“ akcininkas. Be to, du iš trijų fizinių asmenų – [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS] – yra susiję giminystės ryšiais, [ASMENS DUOMENYS] yra [ASMENS DUOMENYS].⁴⁹ Toliau esančioje Lentelėje Nr. 1 pateikiama apibendrinta informacija apie abiejų bendrovių akcininkus, valdymo organų narius ir bendrus darbuotojus⁵⁰:

UAB „Pasvalio melioracija“				UAB „Jadrana“			
Paprastųjų vardinių akcijų skaičius – 629 266 vnt.				Paprastųjų vardinių akcijų skaičius – 700 vnt.			
Akcininkai	Turimų akcijų skaičius			Akcininkai	Turimų akcijų skaičius		
	Vnt.	Proc.	Viso		Vnt.	Proc.	Viso
[ASMENS DUOMENYS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	617 094 vnt. / 98 proc.	[ASMENS DUOMENYS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	700 vnt. / 100 proc.
[ASMENS DUOMENYS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]		[ASMENS DUOMENYS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	
[ASMENS DUOMENYS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]		[ASMENS DUOMENYS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	[KOMERCINĖ PASLAPTIS]	
Valdyba							
[ASMENS DUOMENYS]	Pirmininkas			Bendrovėje valdyba nėra sudaryta			
[ASMENS DUOMENYS]	Narys						
[ASMENS DUOMENYS]	Narys						
Generalinis direktorius							
[ASMENS DUOMENYS] (nuo 2001 m. liepos 20 d.)				[ASMENS DUOMENYS] (nuo 2001 m. liepos 20 d.)			
Bendri darbuotojai							
[ASMENS DUOMENYS] – buhalteris							
[ASMENS DUOMENYS] – saugumo inžinierius							

Lentelė Nr. 1. UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ akcininkai, valdymo organų nariai ir bendri darbuotojai

(36) [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS] UAB „Pasvalio melioracija“ akcininkais tapo 1998 m.; jų turimų akcijų skaičius nekito nuo 2001 m. liepos 1 d. ir nesikeitė visu Konkurencijos tarybos tirtu pažeidimo laikotarpiu (bent jau iki 2017 m. rugpjūčio 7 d.). [ASMENS

⁴⁸ Asociacijos interneto svetainė. Prieiga per internetą: <http://www.lmia.lt/>.

⁴⁹ Atsakymas į 7.1 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 43 lapas).

⁵⁰ Atsakymas į 18 klausimą. UAB „Jadrana“ direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 9 tomas, 21 lapas).

DUOMENYS] UAB „Pasvalio melioracija“ akcininku tapo 2001 m. liepos 1 d.; jo turimų akcijų skaičius nežymiai keitėsi 2014 m. spalio 20 d.⁵¹

(37) Visi trys fiziniai asmenys UAB „Jadrana“ akcininkais tapo 2001 m. kovo 29 d. [ASMENS DUOMENYS] turimų UAB „Jadrana“ akcijų skaičius nesikeitė nuo 2006 m. lapkričio 22 d., o [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS] – nuo 2001 m. kovo 29 d.⁵² ir išliko toks pats visu Konkurencijos tarybos tiriamo pažeidimo laikotarpiu (bent jau iki 2017 m. rugpjūčio 7 d.). Kaip nurodė UAB „Jadrana“,⁵³ ją įsteigė buvęs UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], prie kurio vėliau prisijungė kita UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja – [ASMENS DUOMENYS]. UAB „Pasvalio melioracija“ 2001 m. patiriant komercinius sunkumus, bendrovės kontrolinį paketą įsigijo UAB „Jadrana“, kuri vėliau šias akcijas perleido trims savo akcininkams, fiziniams asmenims.

(38) UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], aiškindamas, kaip yra priimami strateginiai UAB „Pasvalio melioracija“ veiklos sprendimai, nurodė: „<...> *Kiek reikalinga, sprendžia valdyba, kiek reikalinga – generalinis direktorius. Valdyba sprendžia dėl investicijų, skolinimosi. Tuo apsiriboja valdybos funkcijos. Generalinis direktorius sprendžia visa kita – dėl technikos įsigijimo, dalyvavimo projektuose, plėtros ir kt.*“.⁵⁴ [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad generalinis direktorius ir trys stambieji akcininkai, sudarantys valdybą, dalyvauja priimant strateginius UAB „Pasvalio melioracija“ veiklos sprendimus.⁵⁵ UAB „Jadrana“ generalinė direktorė [ASMENS DUOMENYS] nurodė, kad strateginius UAB „Pasvalio melioracija“ veiklos klausimus, tokius kaip biudžeto, investicijų planavimas, kainodara, pardavimų planavimas ir kt., sprendžia valdybos nariai, kurie taip pat tvirtina metinę veiklos ataskaitą bei priima sprendimus dėl pelno (nuostolių) paskirstymo.⁵⁶ Į klausimą: „*Kaip pasireiškia Jūsų dalyvavimas UAB „Pasvalio melioracija“ valdyme?*“, UAB „Jadrana“ generalinė direktorė [ASMENS DUOMENYS] nurodė: „*Nedalyvauju. Mano dalyvavimas valdyme pasireiškia tiek, kiek dalyvauju valdybos susirinkimuose, kurie vyksta kartą per metus.*“.⁵⁷ Iš gautų UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimų taip pat nustatyta, kad UAB „Pasvalio melioracija“ akcininkų ir valdybos susirinkimai vyksta vienu metu, kartą per metus, o sprendimai akcininkų susirinkimuose priimami pagal turimų akcijų skaičių.⁵⁸

(39) Paklausta, kaip UAB „Jadrana“ akcininkai dalyvauja šios bendrovės valdyme, UAB „Jadrana“ generalinė direktorė [ASMENS DUOMENYS] nurodė: „*Jie nieko neatlieka, tik akcijas turi. Susirinkimai akcininkų vyksta kartą per metus, kuriuose dalyvauja [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS] Stulgos.*“.⁵⁹ Į klausimą: „*Kokie klausimai sprendžiami UAB „Jadrana“ akcininkų susirinkime?*“, UAB „Jadrana“ generalinė direktorė [ASMENS DUOMENYS] atsakė: „*Pagrindė įmonės nuveikti darbai aptariamai ir pelno (nuostolių) paskirstymas, tvirtiname ataskaitą <...>*“.⁶⁰ UAB „Jadrana“ generalinė direktorė [ASMENS

⁵¹ Bylos 5 tomas, 190, 195–196a lapai.

⁵² Bylos 11 tomas, 111 lapas,

⁵³ Bylos 11 tomas, 11 lapas.

⁵⁴ Atsakymas į 9 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 43 lapas).

⁵⁵ Atsakymas į 9.1 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 43 lapas).

⁵⁶ Atsakymai į 21, 23 klausimus. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 21, 22 lapai).

⁵⁷ Atsakymas į 22 klausimą. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 22 lapas).

⁵⁸ Atsakymai į 16, 21.1 klausimus. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 22 lapas).

⁵⁹ Atsakymas į 7 klausimą. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 20 lapas).

⁶⁰ Atsakymas į 8 klausimą. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 20 lapas).

DUOMENYS] taip pat nurodė, kad visus kasdienės bendrovės veiklos klausimus sprendžia ji pati.⁶¹ Ji priima sprendimus dėl [KOMERCINĖ PASLAPTIS], o kiti akcininkai priimant tokius sprendimus nedalyvauja.⁶² UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] paaiškino, kad akcininkai ir valdybos nariai nedalyvauja priimant UAB „Jadrana“ sprendimus dėl dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose.⁶³

(40) Iš UAB „Pasvalio melioracija“ bei UAB „Jadrana“ pateiktų akcininkų ir valdybos susirinkimų protokolų matyti, kad visi akcininkų, valdybos sprendimai dėl metinės finansinės atskaitomybės bei veiklos ataskaitos patvirtinimo, pelno paskirstymo, investicijų, skolinimosi ir verslo plėtros priimami vienbalsiai visų trijų fizinių asmenų.⁶⁴

(41) Į klausimą: „Ar įmonė UAB „Jadrana“ yra UAB „Pasvalio melioracija“ konkurentė?“, UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] atsakė: „Negalėčiau įvardinti kaip konkurentę. UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ veikia kaip visiškai atskiros įmonės“.⁶⁵

(42) UAB „Pasvalio melioracija“, Tyrimo metu aiškindama, kaip vertina tarpusavio ryšius vieno ekonominio vieneto kontekste, nurodė, kad bendrovė rinkoje veikia nepriklausomai ir savarankiškai nuo kitų ūkio subjektų.⁶⁶ [KOMERCINĖ PASLAPTIS]. UAB „Jadrana“ nepaneigė, kad UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ epizodiškai konkuruoja, tačiau nurodė, kad tokių atvejų pasitaiko itin nedaug.⁶⁷

2. Nagrinėjamų ūkio subjektų veiksmai viešuosiuose pirkimuose

(43) Tyrimo metu Konkurencijos taryba nagrinėjo 25 Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuotus viešuosius pirkimus kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti.⁶⁸ Šiuose viešuosiuose pirkimuose tiekėjai buvo apklausiami raštu, o pateikti pasiūlymai – vertinami pagal mažiausios kainos kriterijų. Lentelėje Nr. 2 pateikiama apibendrinta informacija apie kiekvieną iš Tyrimo metu nagrinėtų viešųjų pirkimų. Toliau nutarime naudojama Lentelėje Nr. 2 pateikta viešųjų pirkimų numeracija:

⁶¹ Atsakymas į 11 klausimą. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 20 lapas).

⁶² Atsakymai į 13, 28 klausimus. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 21, 22 lapai, bylos 11 tomas, 4, 5 lapai).

⁶³ Atsakymas į 24 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 45 lapas).

⁶⁴ Bylos 5 tomas, 169–190 lapai, bylos 9 tomas, 29–36 lapai.

⁶⁵ Atsakymas į 11.1 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 44 lapas).

⁶⁶ Bylos 4 tomas, 73 lapas.

⁶⁷ Bylos 11 tomas, 11 lapas.

⁶⁸ Pasvalio rajono savivaldybės organizuotų viešųjų pirkimų dokumentai yra bylos 30–36 tomuose, Panevėžio rajono savivaldybės – 39, 40 tomuose, Biržų rajono savivaldybės – 28 tome.

Nr.	Pirkimo organizatorius	Pirkimo pavadinimas	Tiekėjas	Pasiūlymo pateikimo data	Pasiūlymo pateikimo laikas	Pasiūlymo kaina Lt / Eur (be PVM)	Laimėtojas	Darų įvykdymo data
1.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) tiesimo, taisymo ir priežiūros darbai (8 dalys) ⁶⁹	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-05-18	8.00 val.	619.389,81	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2012-05-17	13.00 val.	637.019,48		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2012-05-17	14.00 val.	644.716,39		
2.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pumpėnų seniūnijos vietinės reikšmės žvyruoto kelio Nr. Pm-054 Moliūnai-Dumbliūnėliai-Keneliai, jungiančio krašto kelią Nr. 191 Paliūniškis-Vabalninkas ir rajoninį kelią Nr.3112 Pumpėnai-Krikliniai-Smilgiai remonto darbai ⁷⁰	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-06-26	8.05 val.	409.282,30	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2012-06-26	8.50 val.	417.153,12		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2012-06-26	8.35 val.	420.877,39		
3.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Užterštos teritorijos Vytautų kaime sutvarkymo darbai ⁷¹	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-07-30	10.45 val.	144.667,56	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-11-30
			UAB „Biržų ranga“	2012-07-30	8.20 val.	148.074,85		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2012-07-30	9.35 val.	183.705,64		
4.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) remonto ir priežiūros darbai ⁷²	UAB „Pasvalio melioracija“	2013-09-12	8.21 val.	264.533,11	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-07-31
			UAB „Biržų ranga“	2013-09-12	8.29 val.	271.306,91		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2013-09-12	8.30 val.	272.580,63		
5.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Melioracijos drenažo rinktuvų avarinių gedimų remonto darbų Pasvalio rajone pirkimas ⁷³	UAB „Jadrana“	2013-10-22	14.39 val.	107.467,78	UAB „Jadrana“	2013-11-31
			UAB „Pasvalio melioracija“	2013-10-22	14.50 val.	115.223,51		
			UAB „Biržų ranga“	2013-10-23	8.34 val.	119.130,51		
6.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pušaloto seniūnijos vietinės reikšmės kelio Pš-010 Deglėnai- Jakuboniai-Kidžioniai- Mikoliškis, jungiančio rajoninės	UAB „Pasvalio melioracija“	2013-11-06	8.40 val.	399.999,17	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2013-11-06	8.41 val.	408.910,08		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2013-11-06	8.50 val.	412.381,92		

⁶⁹ Bylos 30 tomas, 55–137 lapai.

⁷⁰ Bylos 30 tomas, 138–183 lapai.

⁷¹ Bylos 31 tomas, 1–112 lapai.

⁷² Bylos 31 tomas, 113–158 lapai.

⁷³ Bylos 32 tomas, 1–52 lapai.

		reikšmės kelius Nr. 2930 Klovainiai-Deglėnai-Valmoniai su keliu Nr. 3005 Panevėžys-Skaisgiriai-Pušalotas taisymo (remonto) darbai ⁷⁴						
7.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio rajono seniūnijų vietinės reikšmės kelių (gatvių) priežiūros žiemos metu paslaugos ⁷⁵	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-01-22	8.20 val.	84.600,00	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-03-31
			UAB „Jadrana“	2014-01-22	8.55 val.	86.950,00		
			UAB „Biržų ranga“	2014-01-22	8.40 val.	88.830,00		
8.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio miesto Vilties gatvės šaligatvių remonto darbai ⁷⁶	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-02-14	8.26 val.	286.630,52	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2014-02-14	8.05 val.	287.186,27		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2014-02-14	8.20 val.	288.450,44		
9.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Tilto ant Maučiuvio upelio kelyje Nairiai-Gineikiai Pasvalio rajone remonto darbai su techninio darbo projekto parengimu ⁷⁷	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-04-30	8.27 val.	347.861,80	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-10-30
			UAB „Panevėžio melioracija“	2014-04-30	8.30 val.	354.439,80		
			UAB „Jadrana“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
			UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
10.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio miesto P. Avižonio ir Ežero gatvių šaligatvių remonto darbai ⁷⁸	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-07-02	8.20 val.	225.551,22	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-12-31
			UAB „Biržų ranga“	2014-07-02	8.22 val.	228.678,51		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2014-07-02	8.23 val.	229.654,78		
11.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio miesto Rūtų gatvės šaligatvių remonto darbai ⁷⁹	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-10-15	8.50 val.	114.631,91	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2014-10-16	8.15 val.	116.269,51		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2014-10-15	13.50 val.	116.819,40		
12.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Melioracijos statinių remonto darbai Pasvalio rajono gyvenvietėse ⁸⁰	UAB „Jadrana“	2014-11-25	–	22.201,64	UAB „Jadrana“	2014-12-15
			UAB „Pasvalio melioracija“	2014-11-25	–	22.676,48		
			UAB „Biržų ranga“	2014-11-25	–	23.076,11		
13.			UAB „Pasvalio melioracija“	2015-05-11	15.00 val.	108.513,71		2015-12-01

⁷⁴ Bylos 32 tomas, 53–93 lapai.

⁷⁵ Bylos 32 tomas, 94–142 lapai.

⁷⁶ Bylos 32 tomas, 143–187 lapai.

⁷⁷ Bylos 33 tomas, 1–61 lapai.

⁷⁸ Bylos 33 tomas, 62–116 lapai.

⁷⁹ Bylos 33 tomas, 117–163.

⁸⁰ Bylos 33 tomas, 164–181 lapas.

	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai ⁸¹	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-05-12	8.20 val.	112.808,72	UAB „Pasvalio melioracija“	
			UAB „Biržų ranga“	2015-05-12	8.00 val.	110.738,84		
14.	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Panevėžio rajono seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir darbai (3 dalys) ⁸²	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-06-16	–	114.327,97	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-10-31
			UAB „Pasvalio melioracija“	2015-06-16	–	114.872,42		
			UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
15.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Joniškėlio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. J-083, kuris jungia rajoninį kelią Nr. 3113 Valakėliai-Pušalotas su krašto keliu Nr. 150 Šiauliai-Pakruojis-Pasvalys kapitalinis remontas ⁸³	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-06-22	11.10 val.	115.711,59	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2016-06-23	8.05 val.	117.905,09		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2015-06-22	15.20 val.	119.562,23		
16.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Krinčino seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. K-014 Pajiešmeniai – Žabynė ir Pumpėnų seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Pm-034 Jurgėnai – Pajstriečiai kapitalinio remonto darbai ⁸⁴	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-06-29	15.45 val.	49.747,54	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2015-06-29	16.15 val.	51.196,50		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2015-06-29	16.00 val.	52.162,47		
17.	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Panevėžio, Velžio, Miežiškių, Raguvos sen. kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra (žvyravimas) ⁸⁵	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-07-01	–	102.923,14	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-10-31
			UAB „Pasvalio melioracija“	2015-07-01	–	102.951,65		
			UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
18.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-09-02	8.10 val.	39.890,20	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-12-01
			UAB „Panevėžio melioracija“	2015-09-01	15.40 val.	40.740,81		

⁸¹ Bylos 34 tomas, 42–93 lapai.

⁸² Bylos 40 tomas, 3–38 lapai.

⁸³ Bylos 34 tomas, 94–144 lapai.

⁸⁴ Bylos 34 tomas, 145–195 lapai.

⁸⁵ Bylos 39 tomas, 124–163 lapai.

		Pasvalio mieste Žemaitės gatvėje ⁸⁶	UAB „Biržų ranga“	2015-09-01	10.15 val.	41.378,79		
19.	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Panevėžio r. savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros darbai ⁸⁷	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-09-18	–	100 balų ⁸⁸	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-09-15
			UAB „Pasvalio melioracija“	2015-09-18	–	96,43 balų		
			UAB „Panevėžio regiono keliai“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
20.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Ps-051 jungiančio rajoninės reikšmės kelią Nr. 3101 Pasvalys-Vabalninkas su privažiavimu Nr. 3125 į Kiemelius kapitalinio remonto darbai ⁸⁹	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-12-10	8.10 val.	115.986,75	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2015-12-10	8.51 val.	117.095,96		
			UAB „Panevėžio melioracija“	nepateikė	nepateikė	Nepateikė		
21.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Pasvalio miesto Stoties ir Melioratorių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai ⁹⁰	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-05	9.39 val.	67.210,08	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-12-01
			UAB „Biržų ranga“	2016-05-05	17.30 val.	68.994,84		
			UAB „Panevėžio melioracija“	2016-05-04	9.48 val.	70.873,07		
22.	Panevėžio rajono seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro danga priežiūros ir paprastojo remonto darbai ⁹¹							
22.1	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Karsakiškio ir Pajstrio seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro danga priežiūra ir paprastojo remonto darbai	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-05-11	–	55.364,18	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-11-15
			UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	–	55.370,74		
			UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
22.2	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Panevėžio ir Smilgių seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro danga priežiūra ir paprastojo remonto darbai	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-05-11	–	47.533,98	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-11-15
			UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	–	47.601,69		
			UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
22.3	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Ramygalos ir Vaidoklių seniūnijų kelių ir gatvių su	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-05-11	–	50.320,57	UAB „Panevėžio melioracija“	
			UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	–	50.411,97		

⁸⁶ Bylos 35 tomas, 1–48 lapai.

⁸⁷ Bylos 40 tomas, 39–108 lapai.

⁸⁸ Šiame viešajame pirkime pasiūlymai buvo vertinami pagal ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus, todėl buvo vertinami atskirų darbų įkainiai. Atsižvelgiant į tai, tiekėjų pasiūlymų kaina nėra nurodoma.

⁸⁹ Bylos 35 tomas, 49–100 lapai.

⁹⁰ Bylos 36 tomas, 4–159 lapai.

⁹¹ Bylos 40 tomas, 110–138 lapai.

		žvyro dangą priežiūra ir paprastojo remonto darbai	UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
22.4	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	Ramygalos ir Vaidoklių seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir paprastojo remonto darbai	UAB „Panevėžio melioracija“	2016-05-11	–	52.474,10	UAB „Panevėžio melioracija“	
			UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	–	52.478,36		
			UAB „Biržų ranga“	nepateikė	nepateikė	nepateikė		
23.	Biržų rajono savivaldybės administracija	Biržų rajono Kirdonių kadastrinėje vietovėje Kirdonių kolūkio melioracijos projektas Nr. 12) ūkininko Arūno Drevinsko žemės sklype didelio diametro drenažo rinktuvų avarinių gedimų taisymo darbai ⁹²	UAB „Biržų ranga“	2017-05-03	–	5.950,41	UAB „Biržų ranga“	–
			UAB „Jadrana“	2017-04-27	–	6.033,46		
			UAB „Pasvalio melioracija“	2017-05-02	–	6.094,14		
24.	Biržų rajono savivaldybės administracija	Biržų rajono Kučgalio kadastrinėje vietovėje (Einorių kolūkio melioracijos projektas Nr. 13) ūkininko Mindaugo Einorio žemės sklype didelio diametro drenažo rinktuvų avarinių gedimų taisymo darbai ⁹³	UAB „Biržų ranga“	2017-05-22	–	2.198,35	UAB „Biržų ranga“	2017-06-04
			UAB „Jadrana“	2017-05-16	–	2.243,53		
			UAB „Pasvalio melioracija“	2017-05-22	–	2.295,73		
25.	Biržų rajono savivaldybės administracija	Biržų rajono Smilgių gyvenvietėje (buv. Smilgių kolūkio melioracijos projektas Nr. 1) didelio diametro drenažo rinktuvų avarinių gedimų taisymo darbai ⁹⁴	UAB „Biržų ranga“	2017-06-02	–	4.099,69	UAB „Biržų ranga“	2017-07-05
			UAB „Panevėžio melioracija“	2017-06-01	–	4.124,50		
			UAB „Pasvalio melioracija“	2017-06-02	–	4.136,46		

Lentelė Nr. 2 Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuoti viešieji pirkimai kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti

⁹² Bylos 28 tomas, 102–112 lapai.

⁹³ Bylos 28 tomas, 113–131 lapai.

⁹⁴ Bylos 28 tomas, 132–142 lapai.

(44) Kaip matyti iš Lentelėje Nr. 2 pateiktų duomenų, Tyrimo metu nagrinėtuose viešuosiuose pirkimuose buvo kviečiamos ir dalyvavo tos pačios⁹⁵ bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“.

(45) UAB „Pasvalio melioracija“ dalyvavo 25 viešuosiuose pirkimuose – 18 pirkimų Pasvalio rajono savivaldybėje, iš kurių laimėjo 16 pirkimų (pirkimai Nr. 1–4, 6–11, 13, 15, 16, 18, 20 ir 21); 4 Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 14, 17, 19 ir 22) ir 3 Biržų rajono savivaldybės vykdytuose viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 23–25), iš kurių pateikusi didesnės kainos pasiūlymą nei pirmoje pasiūlymų eilės vietoje buvęs tiekėjas (atitinkamai, UAB „Panevėžio melioracija“ ar UAB „Biržų ranga“), nei vieno pirkimo nelaimėjo.

(46) UAB „Jadrana“ dalyvavo 5 viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 5, 7, 12, 23 ir 24) – 3 pirkimuose Pasvalio rajono savivaldybėje (pirkimai Nr. 5, 7 ir 12), iš kurių 2 pirkimus laimėjo (pirkimai Nr. 5 ir 12); 2 pirkimuose Biržų rajono savivaldybėje (pirkimai Nr. 23 ir 24), iš kurių, pateikusi didesnės kainos pasiūlymą nei pirmoje pasiūlymų eilės vietoje buvęs tiekėjas (UAB „Biržų ranga“), nei vieno pirkimo nelaimėjo. Nors buvo kviečiama, UAB „Jadrana“ komercinio pasiūlymo nepateikė Pasvalio rajono savivaldybės organizuotame viešajame pirkime Nr. 9.

(47) UAB „Panevėžio melioracija“ dalyvavo 19 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 1–4, 6, 8–11, 13–19, 21, 22 ir 25) – 4 pirkimuose Panevėžio rajono savivaldybėje (pirkimai Nr. 14, 17, 19 ir 22), iš kurių visus pirkimus laimėjo; 14 pirkimų Pasvalio rajono savivaldybėje (pirkimai Nr. 1–4, 6, 8–11, 13, 15, 16, 18 ir 21) ir Biržų rajono savivaldybės organizuotame viešajame pirkime Nr. 25, iš kurių visuose pirkimuose pateikė didesnės nei atitinkamai UAB „Pasvalio melioracija“ ar UAB „Biržų ranga“ kainos pasiūlymus. Nors buvo kviečiama, UAB „Panevėžio melioracija“ komercinio pasiūlymo nepateikė Pasvalio rajono savivaldybės organizuotame viešajame pirkime Nr. 20.

(48) UAB „Biržų ranga“ dalyvavo 16 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 1–8, 10–13, 20, 21 ir 23–25) – 3 pirkimuose Biržų rajono savivaldybėje (pirkimai Nr. 23–25), iš kurių, pateikusi mažiausios kainos pasiūlymą, visus viešuosius pirkimus laimėjo; 13 pirkimų Pasvalio rajono savivaldybėje (pirkimai Nr. 2–8, 10–13, 20 ir 21), iš kurių visuose pirkimuose pateikė didesnės nei UAB „Pasvalio melioracija“ ar UAB „Jadrana“ kainos pasiūlymus. Nors buvo kviečiama, UAB „Biržų ranga“ komercinio pasiūlymo nepateikė Pasvalio rajono savivaldybės organizuotame viešajame pirkime Nr. 9 ir 3 Panevėžio rajono savivaldybės organizuotuose viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 14, 17 ir 22).

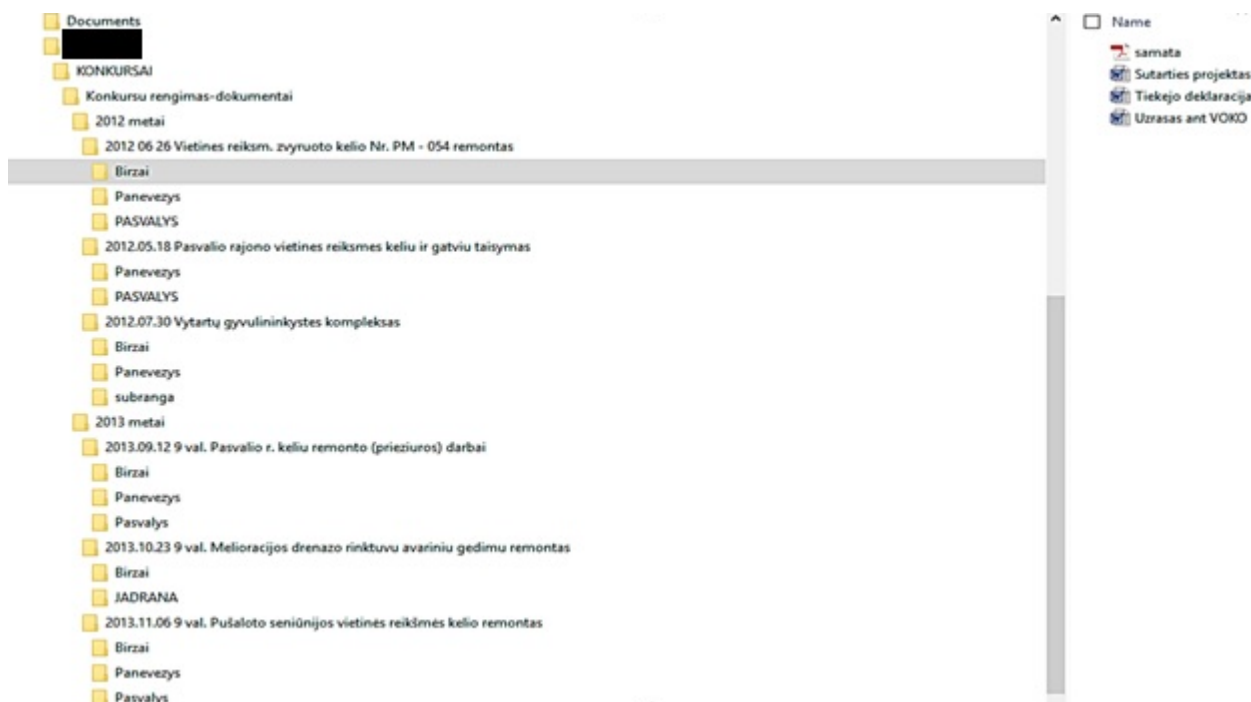
(49) Toliau esančiose nutarimo 2.1–2.3 dalyse pateikiamos su bendrovių dalyvavimu Lentelėje Nr. 2 nurodytuose viešuosiuose pirkimuose susijusios aplinkybės.

2.1. Pasvalio rajono savivaldybės viešieji pirkimai

(50) Tyrimo metu bendrovių – UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ – komercinių pasiūlymų ir (arba) kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų (lokalinių sąmatų, sutarčių, sąžiningumo deklaracijų ir pan.) projektai nagrinėtiems Pasvalio rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams rasti UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje, dokumentų kataloge „*Konkursu rengimas-dokumentai*“.⁹⁶

⁹⁵ Be šių bendrovių viešajame pirkime Nr. 19, kurį organizavo Panevėžio rajono savivaldybė, dalyvauti buvo kviečiama ir UAB „Panevėžio regiono keliai“, tačiau bendrovė nepateikė komercinio pasiūlymo.

⁹⁶ Bylos 4 tomas, 52–56 lapai, bylos 49–52 tomai, bylos 78 tomas.

Paveikslėlis Nr. 1. Dokumentų katalogo „Konkursu rengimas-dokumentai“ grafinis atvaizdas

(51) Kaip matyti iš Paveikslėlio Nr. 1, dokumentai šiame kataloge buvo sugrupuoti pagal metus, viešojo pirkimo ir jame dalyvavusių tiekėjų pavadinimus. Iš viso dokumentų kataloge rasta 14 dokumentų katalogų „Panevezys“, 13 dokumentų katalogų „Birzai“ ir 3 dokumentų katalogai „JADRANA“ arba „Jadrana“. Šiuose dokumentų kataloguose buvo išsaugoti tiekėjų komercinių pasiūlymų ir (arba) kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų projektai.

(52) Dokumentų kataloguose „Panevezys“ rasti UAB „Panevėžio melioracija“ komercinių pasiūlymų ir kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų projektai viešiesiems pirkimams Nr. 1–4, 6, 8–11, 13, 15, 16, 18 ir 21. 9 dokumentų kataloguose „Birzai“ rasti UAB „Biržų ranga“ komercinių pasiūlymų ir kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų projektai viešiesiems pirkimams Nr. 3–6, 11–13, 20 ir 21. Likusiuose 4 dokumentų kataloguose „Birzai“ komercinių pasiūlymų projektų nerasta, tačiau buvo rasti UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutarčių projektai viešiesiems pirkimams Nr. 2, 7, 8 ir 10. Šiuose viešojo pirkimo sutarčių projektuose, be kitų duomenų, buvo nurodyta ir UAB „Biržų ranga“ planuojama siūlyti kaina atitinkamame viešajame pirkime. Dokumentų kataloguose „Jadrana“ arba „JADRANA“ rasti 3 UAB „Jadrana“ komercinių pasiūlymų ir kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų projektai viešiesiems pirkimams Nr. 5, 7 ir 12.

(53) Dokumentų kataloge „Konkursu rengimas-dokumentai“ komercinių pasiūlymų ir (arba) kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų projektai buvo išsaugoti iki komercinių pasiūlymų pateikimo perkančiajai organizacijai momento. Palyginus šiame dokumentų kataloge rastus bendrovių komercinių pasiūlymų projektus su atitinkamuose viešuosiuose pirkimuose perkančiajai organizacijai pateiktais komerciniais pasiūlymais, nustatyta, kad rasti komercinių pasiūlymų projektai, įskaitant kainą, yra identiški perkančiajai organizacijai pateiktiems komerciniams pasiūlymams. Palyginus UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutarčių projektuose nurodytas kainas su kainomis, nurodytomis perkančiajai organizacijai pateiktuose UAB „Biržų ranga“ komerciniuose pasiūlymuose, taip pat nustatytas kainų identiškas.⁹⁷

(54) Lentelėje Nr. 3 pateikiamos Tyrimo metu dokumentų kataloge „Konkursu rengimas-dokumentai“ rastų UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“ komercinių pasiūlymų ar viešojo pirkimo sutarčių dokumentų ypatybės (angl. *Properties*), automatiškai suformuotos „Office“ programos: dokumento autorius (angl. *Author*), įmonės pavadinimas (angl. *Company*), dokumento paskutinio modifikavimo data (angl. *Last Modified*) ir dokumentą

⁹⁷ Komercinių pasiūlymų projektai yra bylos 8, 10, 16 ir 22 tomuose, perkančiajai organizacijai pateikti komerciniai pasiūlymai – bylos 6, 10, 15 ir 23 tomuose.

paskutinį kartą modifikavusio vartotojo vardas (angl. *Modified by*). Palyginimui Lentelėje Nr. 3 taip pat pateikiamos UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų dokumentų ypatybės:

Nr.	Pirkimo pavadinimas	Tiekėjas	Pasiūlymo pateikimo data	Autorius	Įmonė	Paskutinio modifikavimo data	Dokumentą paskutinį kartą modifikavusio vartotojo vardas
1.	Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) tiesimo, taisymo ir priežiūros darbai (8 dalys)	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-05-18	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2012-05-16	Samatos2
		UAB „Panevėžio melioracija“	2012-05-17	Vartotojas	***	2012-05-14	Samatos2
2.	Pumpėnų seniūnijos vietinės reikšmės žvyruoto kelio Nr. Pm-054 Moliūnai-Dumbliūnėliai-Keneliai, jungiančio krašto kelią Nr. 191 Paliūniškis-Vabalninkas ir rajoninį kelią Nr.3112 Pumpėnai-Krikliniai-Smilgiai remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-06-26	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2012-06-19	Samatos2
		UAB „Panevėžio melioracija“	2012-06-26	Vartotojas	***	2012-06-19	Samatos2
		UAB „Biržų ranga“ ⁹⁸	2012-06-26	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2012-06-19	Samatos2
3.	Užterštos teritorijos Vytautų kaime sutvarkymo darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2012-07-30	Samatos_2	Microsoft	2012-08-07	Samatos2
		UAB „Panevėžio melioracija“	2012-07-30	Samatos_2	Microsoft	2012-07-23	Samatos_2
		UAB „Biržų ranga“	2012-07-30	Samatos_2	Microsoft	2012-07-24	Samatos_2
4.	Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) remonto ir priežiūros darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2013-09-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2013-09-04	Samatos2
		UAB „Panevėžio melioracija“	2013-09-12	vartotojas	***	2013-09-04	Samatos2
		UAB „Biržų ranga“	2013-09-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2013-09-04	Samatos2
5.	Melioracijos drenažo rinktuvų avarinių gedimų remonto darbų Pasvalio rajone pirkimas	UAB „Pasvalio melioracija“	2013-10-22	-	-	-	-
		UAB „Biržų ranga“	2013-10-23	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2013-10-17	Samatos2
		UAB „Jadrana“	2013-10-22	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2013-10-23	Samatos2
6.	Pušaloto seniūnijos vietinės reikšmės kelio Pš-010	UAB „Pasvalio melioracija“	2013-11-06	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2013-10-29	Samatos2

⁹⁸ Viešojo pirkimo sutarties projekto dokumento ypatybės, kadangi komercinio pasiūlymo projekto UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos darbo kompiuteryje nerasta.

	Deglėnai-Jakuboniai-Kidžioniai-Mikoliškis, jungiančio rajoninės reikšmės kelius Nr. 2930 Klovainiai-Deglėnai-Valmoniai su keliu Nr. 3005 Panevėžys-Skaisgiriai-Pušalotas taisymo (remonto) darbai	UAB „Panevėžio melioracija“	2013-11-06	vartotojas	***	2013-10-28	Samatos2
		UAB „Biržų ranga“	2013-11-06	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2013-10-28	Samatos2
7.	Pasvalio rajono seniūnijų vietinės reikšmės kelių (gatvių) priežiūros žiemos metu paslaugos	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-01-22	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-01-22	Samatos_2
		UAB „Jadrana“	2014-01-22	Samatos_2	Microsoft	2014-01-22	Samatos_2
		UAB „Biržų ranga“ ⁹⁹	2014-01-22	Samatos_2	Microsoft	2014-01-22	Samatos_2
8.	Pasvalio miesto Vilties gatvės šaligatvių remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-02-14	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-02-04	Samatos2
		UAB „Panevėžio melioracija“	2014-02-14	vartotojas	***	2014-02-06	Samatos2
		UAB „Biržų ranga“ ¹⁰⁰	2014-02-14	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-02-11	Samatos2
9.	Tilto ant Maučiuvio upelio kelyje Nairiai-Gineikiai Pasvalio rajone remonto darbai su techninio darbo projekto parengimu	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-04-30	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-04-18	Samatos2
		UAB „Panevėžio melioracija“	2014-04-30	vartotojas	***	2014-04-22	Samatos2
10.	Pasvalio miesto P. Avižonio ir Ežero gatvių šaligatvių remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-07-02	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-06-27	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Panevėžio melioracija“	2014-07-02	vartotojas	***	2014-06-27	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Biržų ranga“ ¹⁰¹	2014-07-02	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-06-30	[ASMENS DUOMENYS]
11.	Pasvalio miesto Rūtų gatvės šaligatvių remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-10-15	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-10-09	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Panevėžio melioracija“	2014-10-15	vartotojas	***	2014-10-08	[ASMENS DUOMENYS]

⁹⁹ Viešojo pirkimo sutarties projekto dokumento ypatybės, kadangi komercinio pasiūlymo projekto UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos darbo kompiuteryje nerasta.

¹⁰⁰ Viešojo pirkimo sutarties projekto dokumento ypatybės, kadangi komercinio pasiūlymo projekto UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos darbo kompiuteryje nerasta.

¹⁰¹ Viešojo pirkimo sutarties projekto dokumento ypatybės, kadangi komercinio pasiūlymo projekto UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos darbo kompiuteryje nerasta.

		UAB „Biržų ranga“	2014-10-16	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-10-09	[ASMENS DUOMENYS]
12.	Melioracijos statinių remonto darbai Pasvalio rajono gyvenvietėse	UAB „Pasvalio melioracija“	2014-11-25	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-11-24	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Biržų ranga“	2014-11-25	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-11-24	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Jadrana“	2014-11-25	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2014-11-25	[ASMENS DUOMENYS]
13.	Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-05-11	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-05-06	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Panevėžio melioracija“	2015-05-12	vartotojas	***	2015-05-05	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Biržų ranga“	2015-05-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-05-05	[ASMENS DUOMENYS]
15.	Joniškėlio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. J-083, kuris jungia rajoninį kelią Nr. 3113 Valakėliai-Pušalotas su krašto keliu Nr. 150 Šiauliai-Pakruojis-Pasvalys kapitalinis remontas	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-06-22	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-06-18	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Panevėžio melioracija“	2015-06-22	vartotojas	***	2015-06-15	[ASMENS DUOMENYS]
16.	Krinčio seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr K-014 Pajiešmeniai – Žabynė ir Pumpėnų seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Pm-034 Jurgėnai – Pajstriečiai kapitalinio remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-06-29	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-06-25	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Panevėžio melioracija“	2015-06-29	vartotojas	***	2015-06-25	[ASMENS DUOMENYS]
18.	Automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas Pasvalio mieste Žemaitės gatvėje	UAB „Panevėžio melioracija“	2015-09-02	vartotojas	***	2015-08-28	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Pasvalio melioracija“	2015-09-01	–	–	–	–
20.	Pasvalio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Ps-05 jungiančio rajoninės reikšmės kelią Nr. 3101 Pasvalys-Vabalninkas su privažiavimu Nr. 3125 į Kiemelius kapitalinio remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-12-10	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-12-03	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Biržų ranga“	2015-12-10	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-12-03	[ASMENS DUOMENYS]

21.	Pasvalio miesto Stoties ir Melioratorių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-05	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-04-29	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Panevėžio melioracija“	2016-05-04	varotojas	***	2016-05-02	[ASMENS DUOMENYS]
		UAB „Biržų ranga“	2016-05-05	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-05-02	[ASMENS DUOMENYS]

Lentelė Nr. 3 UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Biržų ranga“, UAB „Jadrana“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų ar viešojo pirkimo sutarčių dokumentų ypatybės

(55) **UAB „Panevėžio melioracija“ komercinių pasiūlymų rengimas.** Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktų dokumentų ypatybių matyti, kad kompiuterio naudotojai – „Samatos2“, „[ASMENS DUOMENYS]“ ir „[ASMENS DUOMENYS]“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo 13 UAB „Panevėžio melioracija“ komercinių pasiūlymų, kuriuose be kitų duomenų buvo nurodyta ir komercinio pasiūlymo kaina:

- a) „Samatos2“, kuris yra UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojas, parengęs šios bendrovės komercinius pasiūlymus, prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 1, 2, 4, 6, 8 ir 9. Tiksliai šio UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojo tapatybė Tyrimo metu nenustatyta;
- b) „[ASMENS DUOMENYS]“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 11, 13, 15, 16, 18¹⁰² ir 21. Pažymėtina, kad dokumentus modifikavusio vartotojo vardas sutampa su UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] vardu ir pavarde, todėl darytina išvada, kad nagrinėjamus UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo ši UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja. Be to, UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] Tyrimo metu patvirtino, kad ji parengdavo UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus, o pasirašytus – pateikdavo perkančiajai organizacijai.¹⁰³
- c) Elektroninio pašto adreso naudotojas „[ASMENS DUOMENYS]“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 10. Tyrimo metu UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] patvirtino, kad elektroninio pašto paskyra „[ASMENS DUOMENYS]“ yra jos darbo kompiuteryje, tačiau nurodė, kad faktiškai ja niekada nesinaudojo.¹⁰⁴ Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nurodytą UAB „Panevėžio melioracija“ komercinį pasiūlymą viešajam pirkimui Nr. 10 prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS].

(56) Tai, kad nagrinėjamu laikotarpiu bent du asmenys UAB „Pasvalio melioracija“ buvo atsakingi už bendrovės komercinių pasiūlymų parengimą, Tyrimo metu patvirtino UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS]: „<...> Pagrindinis ruošėjas buvo [ASMENS DUOMENYS]. Taip pat atskirų objektų pasiūlymus rengdavo [ASMENS DUOMENYS] <...>“.¹⁰⁵

¹⁰² Viešajame pirkime Nr. 18 nėra duomenų apie tai, kas parengė, paskutinį kartą modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ komercinį pasiūlymą.

¹⁰³ Atsakymai į 30, 31 ir 33 klausimus. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 13 lapas).

¹⁰⁴ Atsakymas į 1 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 20 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 35 lapas).

¹⁰⁵ Atsakymas į 14 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 30 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 44 lapas).

(57) Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktų dokumentų ypatybių taip pat matyti, kad tas pats dokumentų autorius – „*Samatos_2*“ parengė UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 3. Tyrimo metu šio dokumentų autoriaus tapatybė nenustatyta, tačiau nustatyti kiti bendrovių komercinių pasiūlymų derinimo požymiai:

- a) sutampa abiejų tiekėjų komercinių pasiūlymų parengimo ir pateikimo perkančiajai organizacijai data;
- b) komercinių pasiūlymų registracijos lape už UAB „Panevėžio melioracija“ pasirašė UAB „Pasvalio melioracija“ direktorius [ASMENS DUOMENYS];¹⁰⁶
- c) Palyginus tiekėjų komercinius pasiūlymus nustatyti ir kiti turinio bei formos panašumai. Bendrovių pavadinimuose naudojami vienodi skyrybos ženklai – kabutės viršuje. Sutampa elektroninio pašto adreso rašymo stilius – elektroninio pašto adresas rašomas „*Calibri*“ šriftu, nors visame komerciniame pasiūlyme naudojamas „*Times New Roman*“ šriftas. Taip pat sutampa ir dokumentų sąrašė nurodytų dokumentų pavadinimų rašymo stilius: pelno (nuostolių) ataskaita nurodyta „*Calibri*“ šriftu, nors kitų dokumentų pavadinimai toje pačioje lentelėje nurodomi „*Times New Roman*“ šriftu. Be to, kainų lentelėje naudojamos vienodos darbų kainos lygiuotės, t. y. naudojama kairiojo krašto lygiuotė.¹⁰⁷

(58) UAB „Biržų ranga“ komercinių pasiūlymų ir viešojo pirkimo sutarčių rengimas. Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktų duomenų matyti, kad UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams parengė arba prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai – „*Samatos2*“ ir „[ASMENS DUOMENYS]“ (nutarimo (55)a)b) pastraipos):

- a) „*Samatos2*“ parengė ir prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 4–6;
- b) „[ASMENS DUOMENYS]“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 11–13, 20 ir 21.

(59) Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktos informacijos taip pat matyti, kad UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 3 parengė tas pats dokumentų autorius „*Samatos_2*“. Palyginus perkančiajai organizacijai pateiktus bendrovių komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 3, nustatyti tie patys nutarimo (57) pastraipoje nurodyti turinio ir formos panašumai.¹⁰⁸

(60) Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktos informacijos matyti, kad tie patys UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai „*Samatos2*“ ir „[ASMENS DUOMENYS]“, prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo 3 UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus ir UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutartis, kuriose buvo nurodyta UAB „Biržų ranga“ pasiūlymo kaina, viešuosiuose pirkimuose Nr. 2, 8 ir 10:

- a) „*Samatos2*“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutartis ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 2 ir 8;
- b) Elektroninio pašto adreso naudotojas „[ASMENS DUOMENYS]“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutartį ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinį pasiūlymą viešajam pirkimui Nr. 10.

(61) Viešajame pirkime Nr. 7 UAB „Pasvalio melioracija“ komercinį pasiūlymą ir UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutartį, kurioje, be kitų duomenų, buvo nurodyta UAB „Biržų ranga“ komercinio pasiūlymo kaina, paskutinį kartą modifikavo tas pats dokumentų autorius –

¹⁰⁶ Bylos 31 tomas, 42 lapas.

¹⁰⁷ UAB „Panevėžio melioracija“ komercinis pasiūlymas yra bylos 15 tome, 42, 43 lapuose, UAB „Pasvalio melioracija“ – bylos 6 tome, 51, 52 lapuose.

¹⁰⁸ UAB „Biržų ranga“ komercinis pasiūlymas yra bylos 23 tome, 48, 49 lapuose.

„Samatos_2“. Kaip minėta nutarimo (57) pastraipoje, Tyrimo metu šio dokumentų autoriaus tapatybė nenustatyta.

(62) **UAB „Jadrana“ komercinių pasiūlymų rengimas.** Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktos informacijos matyti, kad tie patys UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai „Samatos2“ ir „[ASMENS DUOMENYS]“, parengė arba prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Jadrana“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus, kuriuose, be kitų duomenų, buvo nurodyta kaina viešiesiems pirkimams Nr. 5 ir 12:

- a) „Samatos2“ parengė UAB „Jadrana“ komercinį pasiūlymą viešajame pirkime Nr. 5;
- b) „[ASMENS DUOMENYS]“ paskutinį kartą prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Jadrana“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 12.

(63) Iš Lentelėje Nr. 3 pateiktų duomenų taip pat matyti, kad tas pats dokumentų autorius „Samatos_2“ iki laimėtojo viešajame pirkime nustatymo modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 7. Taip pat sutampa abiejų komercinių pasiūlymų pateikimo perkančiajai organizacijai data, be to, abiejų bendrovių komerciniai pasiūlymai nagrinėjamame viešajame pirkime perkančiajai organizacijai buvo pateikti 35 min. intervale.¹⁰⁹

(64) Tyrimo metu nustatyta, kad UAB „Pasvalio melioracija“ parengė UAB „Jadrana“ viešųjų pirkimų dokumentus ir kituose Pasvalio rajono savivaldybės organizuojuose viešuosiuose pirkimuose, kuriuose UAB „Pasvalio melioracija“ nedalyvavo, nors buvo kviečiama.¹¹⁰

2.1.1. Asmenų paaiškinimai

(65) Tyrimo metu įgalioti pareigūnai nurodė UAB „Panevėžio melioracija“ generaliniam direktoriui [ASMENS DUOMENYS] paaiškinti STT ikiteisminio tyrimo metu duotus parodymus: „<...> Analogiškai kitos įmonės tą patį darydamos savo savivaldybėse prašydavo mūsų pateikti pasiūlymus sutarta didesne kaina <...>“.¹¹¹ UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] Konkurencijos tarybai paaiškino:

„Atitinkamai. Lygiai taip pat. Atvažiuodavo pas mus. Skaičiuodavome žinodami sumą ir pateikdavome. Pas mus atvažiuodavo Pasvalio melioracijos atstovas. Neprisimenu vardo. Jis dirbo skyriuje su [ASMENS DUOMENYS], atvažiuodavo ir [ASMENS DUOMENYS]. <...> Mums atvažiavę pasakydavo kainą, kad būtų didesnė negu jų, kokią mes turime įrašyti į savo pasiūlymą, ir mes skaičiuodavome už save <...>“.¹¹²

(66) STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] patvirtino, kad yra prašiusi UAB „Panevėžio melioracija“ atstovų, kad šie pateiktų didesnės kainos komercinius pasiūlymus ir tokiu būdu sudarytų sąlygas UAB „Pasvalio melioracija“ laimėti Pasvalio rajono savivaldybės viešuosius pirkimus:

„Kadangi manęs [ASMENS DUOMENYS] ar [ASMENS DUOMENYS] [UAB „Panevėžio melioracija“ – Konkurencijos tarybos pastaba] yra prašę padėti sudalyvauti Panevėžio rajono savivaldybės organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose, todėl aš jų taip pat prašiau, kad UAB „Panevėžio melioracija“ padėtų sudalyvauti Pasvalio rajono savivaldybės organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose, kad UAB „Panevėžio melioracija“ pateiktų pasiūlymus didesne kaina nei UAB „Pasvalio melioracija“, kad laimėtojas būtų pripažintas UAB „Pasvalio melioracija“ <...>“.¹¹³

¹⁰⁹ Bylos 32 tomas.

¹¹⁰ UAB „Jadrana“ komerciniai pasiūlymai ir jų projektai yra bylos 10 tome. Elektroniniai UAB „Jadrana“ komercinių pasiūlymų projektai pridodami CD laikmenoje. Atitinkamų viešųjų pirkimų dokumentai yra bylos 37, 38 tomuose.

¹¹¹ UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. vasario 3 d. STT įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 41 lapas).

¹¹² Atsakymas į 9 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas 33 lapas).

¹¹³ UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2017 m. sausio 17 d. STT liudytojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 36–39 lapai).

(67) Tyrimo metu aiškindama, kaip pasireiškė tokia pagalba, [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

*„Gali būti toks atvejis, kur adekvačiai irgi, kad jie pasiskaičiavo, kad jiems nenaudinga, jie nenori važiuoti, irgi paprasčiau, kad „būkit malonūs, irgi teikit pasiūlymą““.*¹¹⁴

(68) UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS], aiškindama, kaip jos darbo kompiuteryje, dokumentų kataloge „Konkursu rengimas-dokumentai“, atsirado UAB „Panevėžio melioracija“ komerciniai pasiūlymai ir kiti su viešuoju pirkimu susiję dokumentai, nurodė:

*„Susivesdavau sau informaciją, bet kokiu atveju tai yra konkurentai, kuriuos turiu stebėti. Jeigu objektas, kuriame nusprendžia jie arba mes nedalyvauti, tada aš parengiu visą dokumentaciją už juos, kad būtų greičiau ir paprasčiau. Dokumentacija tokia: deklaracija ir pasiūlymas. Sąmatą jie patys pasiskaičiuoja. Kainą, kurią įrašyti į pasiūlymą, dažniausiai pasakydavo žodžiu, o pačią sąmatą parengdavo patys, nes jie turėdavo apsispręsti dalyvaus ar ne“.*¹¹⁵

(69) Tyrimo metu [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad parengtus UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus ji nuveždavo UAB „Panevėžio melioracija“ atstovams pasirašyti ir po to pateikdavo juos Pasvalio rajono savivaldybei.¹¹⁶

(70) UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS], aiškindama, kaip pasireiškė UAB „Panevėžio melioracija“ pagalba UAB „Pasvalio melioracija“ laimėti Pasvalio rajono savivaldybės organizuotus viešuosius pirkimus ir kokiu laikotarpiu ji buvo teikiama, nurodė:

*„Tokia iniciatyva buvo iš UAB „Pasvalio melioracija“ pusės. [ASMENS DUOMENYS] pati pirma atvažiavo dar pas direktorių [ASMENS DUOMENYS]¹¹⁷ ir nuo tada prasidėjo visas bendradarbiavimas. [ASMENS DUOMENYS] lankydavosi pas mus labai dažnai. <...>. Bendravimas vyko apytiksliai nuo 2013 m. pradžios ir 2016 m. pabaigos“.*¹¹⁸

(71) Paklausta, kaip buvo rengiami UAB „Panevėžio melioracija“ komerciniai pasiūlymai Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė:

*„Kaip suprantu, kad jie kvietimą gaudavo taip pat kaip ir mes, bet visus dokumentus [ASMENS DUOMENYS] parengdavo pati ir atveždavo [ASMENS DUOMENYS] pasirašyti. Man tik tekdavo kartais sunumeruoti, surišti ar atspausdinti UAB „Panevėžio melioracija“ vardu parengtus pasiūlymus“.*¹¹⁹

(72) Į klausimą, kaip buvo nustatoma UAB „Panevėžio melioracija“ komercinio pasiūlymo kaina, [ASMENS DUOMENYS] atsakė:

*„Kainą nustatydavo ji pati [[ASMENS DUOMENYS] – Konkurencijos tarybos pastaba], su mumis nesitardavo. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] tik pasirašydavo ant parengtų UAB „Panevėžio melioracija“ pasiūlymų“.*¹²⁰

(73) Tyrimo metu UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius taip pat patvirtino, kad UAB „Pasvalio melioracija“ yra prašiusi, kad UAB „Biržų ranga“ padėtų UAB „Pasvalio melioracija“ sudalyvauti Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, pateikdama didesnės nei UAB „Pasvalio melioracija“ kainos pasiūlymą:

¹¹⁴ Atsakymas į 29 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai. 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 13 lapas).

¹¹⁵ Atsakymas į 30 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolas (Bylos 4 tomas, 13 lapas).

¹¹⁶ Atsakymas į 33 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai. 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 13 lapas).

¹¹⁷ Nutarimo (12) pastraipa.

¹¹⁸ Atsakymas į 20 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 45 lapas).

¹¹⁹ Atsakymas į 19 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 44 lapas).

¹²⁰ Atsakymas į 22 klausimą, UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 45 lapas).

„<...> Yra buvę atvejų, kuomet UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS] (pavardės neatsimenu) atvežė UAB „Biržų ranga“ vardu parengtus komercinius pasiūlymus su nurodyta kaina. Su manimi ta kaina, kuri būna nurodyta UAB „Biržų ranga“ vardu pažymėtuose pasiūlymuose, nebūna derinama. Aš tuos jų parengtus pasiūlymus pasirašau. Aš negaliu pasakyti, kad taip visuomet vyksta, bet tikrai neneigiu, jog tokių atvejų yra buvę (gal penki, gal septyni nuo 2012 m.). Dažniausiai taip yra daroma, kuomet vykdomi įvairūs smulkūs remonto darbų viešieji pirkimai Pasvalio rajono savivaldybėje“.¹²¹

(74) Vėlesniuose paaiškinimuose UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] nurodė, kad toks bendravimas su [ASMENS DUOMENYS] prasidėjo 2015–2016 m.¹²² Tačiau, kaip matyti iš ankstesnių UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus paaiškinimų (nutarimo (73) pastraipa) ir Tyrimo metu nustatytų faktinių aplinkybių¹²³, UAB „Pasvalio melioracija“ rengė UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus jau nuo 2012 m.

(75) [ASMENS DUOMENYS], aiškindama, kaip jos darbo kompiuteryje atsirado UAB „Biržų ranga“ komerciniai pasiūlymai, nurodė:

„Konkrečiai negaliu atsiminti. Komercinių pasiūlymų yra tekę parengti „Biržų rangai“. Tokiu pačiu tikslu kaip ir „Panevėžio melioracijai“. Teko girdėti apie generalinį direktorių „Biržų ranga“ [ASMENS DUOMENYS], rengiant pasiūlymus nelabai teko bendrauti su juo. <...>“.¹²⁴

(76) Į klausimą, kaip galite paaiškinti, kad UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus parengė arba paskutinį kartą redagavo UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai, [ASMENS DUOMENYS] atsakė:

„Prie mano darbo kompiuterio niekas neturėjo teisės prieiti. Viskas analogiškai ir paprastai, kaip Panevėžyje vyko, taip ir Biržuose. Su Panevėžio, kiek pažįstu [ASMENS DUOMENYS] [[ASMENS DUOMENYS] – Konkurencijos tarybos pastaba], o su Biržais aš neturėjau su kuo tartis. Galima du kartus nuvažiuoti ir įrašyti kainą popieriniame variante“.¹²⁵

(77) Paklausta, kaip buvo nustatoma UAB „Biržų ranga“ komercinių pasiūlymų kaina Pasvalio rajono savivaldybės organizuojuose viešuosiuose pirkimuose, [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

„Labai paprastai, arba jie kainą gali nurodyti ir nurodo, arba kainą galiu nurodyti aš, jeigu man taip reikia <...>“.¹²⁶

(78) Ši darbuotoja taip pat patvirtino, kad parengtus UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus ji nuveždavo pasirašyti UAB „Biržų ranga“ generaliniam direktoriui [ASMENS DUOMENYS].¹²⁷

(79) Kaip matyti iš Lentelėje Nr. 3 pateiktų duomenų ir nutarimo (62)–(64) pastraipų, [ASMENS DUOMENYS] taip pat yra rengusi ir UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams. [ASMENS DUOMENYS] savo paaiškinimuose nurodė:

„<...> galbūt aš padėjau, gal pildžiau tuos dokumentus, gal pildžiau juos. Inicijatyva dėl pasiūlymų, be jokios abejonės, buvo kitos įmonės, UAB „Jadrana“ vadovo“.¹²⁸

¹²¹ Atsakymas į 18 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2017 m. rugsėjo 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 17 tomas, 12 lapas).

¹²² Atsakymas į 16 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 24 d. Paaiškinimų protokolai (Bylos 17 tomas, 21 lapas).

¹²³ Bylos 22 tomas.

¹²⁴ Atsakymas į 37.1 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 14 lapas).

¹²⁵ Atsakymas į 37.2 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 14 lapas).

¹²⁶ Atsakymas į 38.4 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 14 lapas).

¹²⁷ Atsakymas į 38.3 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 14 lapas).

¹²⁸ Atsakymas į 45 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 15, 16 lapai).

(80) UAB „Jadrana“ generalinė direktorė [ASMENS DUOMENYS] neigė Tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes, kad UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai parengė arba paskutinį kartą prieš pateikiant perkančiajai organizacijai redagavo UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus. Savo paaiškinimuose [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

„Nerengdavo, aš parengiau pasiūlymus. Aš su [ASMENS DUOMENYS] naudojuosi bendru kompiuteriu, prie kurio turėjau atskirą prisijungimą. Aš turiu savo slaptažodžius, naudojuosi tik kompiuteriu, skaičiuoju medžiagą ir tik išsiunčiu iš jos kompiuterio. Prieti niekas negali prie mano vartotojo paskyros. Prie kompiuterio prisijungiu savo slaptažodžiu. Pagrindė dirbu telefonu. Jei gerai pamenu, [ASMENS DUOMENYS] yra parodžiusi man kaip pirmą kartą įkelti į CVP IS sistemą komercinį pasiūlymą viešiesiems pirkimams. Prie kompiuterio tuo metu buvome prisijungę per mano vartotojo paskyrą. Aš turiu savo kabinetą tose pačiose patalpose kaip ir „Pasvalio melioracija““.¹²⁹

(81) Į klausimą, kokie asmenys turėjo prieigą prie UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] darbinio kompiuterio ir naudojos jį savo darbo funkcijoms atlikti, UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] atsakė:

„Nežinau kas turėjo prieigą. Manau, kad tik aš ją turėjau. Garantuoti už nieką negaliu, nes neturiu galimybės patikrinti“.¹³⁰

2.1.2. Telefoniniai pokalbiai

(82) 2016 m. gegužės 2 d., t. y. dar iki komercinių pasiūlymų pateikimo viešajame pirkime Nr. 21, UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] ir UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] derino susitikimo su UAB „Panevėžio melioracija“ generaliniu direktoriumi [ASMENS DUOMENYS] laiką. Pažymėtina, kad tiekėjų komerciniai pasiūlymai šiame viešajame pirkime turėjo būti pateikti elektroninėmis priemonėmis iki 2016 m. gegužės 9 d.¹³¹:

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Norit pas mane į svečius?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu tai šią savaitę, ir gal paskui, nežinau.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu gerai, tai ir aš norėsiu.*

[ASMENS DUOMENYS] – *O kada tu, kad nu mum apsimainyt gali gal (juokiasi).*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu, tai šiaip tai iki devintos [pabraukta Konkurencijos tarybos].*

[ASMENS DUOMENYS] – *Ai, mum tai matai, vėliausiai penkto reikia nukurt.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Mhm. Žiūrėsim, tai gal ir pavyks.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Tai susiskambinsim.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Pasiskambinam eee...šiandien, ryt, rytoj tada, žiūrėsiu kaip man čia seksis...*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Gal kartais aš tada į darbo pabaigą, kad... iki kelių pala jūs dabar dirbat?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu šiaip mes iki pusę penkių.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Iki pusę penkių, ane? Nu nieko, aš su [ASMENS DUOMENYS] tada tarsiuosi kada jau čianai.*

<...>“.¹³²

¹²⁹ Atsakymas į 33 klausimą. UAB „Jadrana“ generalinės direktorės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. birželio 28 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 9 tomas, 23 lapas).

¹³⁰ 2018 m. rugpjūčio 20 d. UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] atsakymas (bylos 4 tomas, 35 lapas).

¹³¹ Supaprastinto pirkimo apklausos būdu sąlygos 5.9 p. (bylos 36 tomas, 18 lapas).

¹³² 2016 m. lapkričio 24 d. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas, 2016-05-02 telefoninio pokalbio (ID:545) stenograma (bylos 3 tomas, 71 lapas).

(83) STT atliekamo ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS], aiškindama, su kuo ir apie ką yra kalbama nutarimo (82) pastraipoje nurodytame telefoniniame pokalbyje, nurodė:

„*Kalbu su [ASMENS DUOMENYS], UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja. Kiek suprantu, ji atvažiuos į svečius pas [ASMENS DUOMENYS]“.*¹³³

(84) Tą pačią dieną [ASMENS DUOMENYS] perskambino [ASMENS DUOMENYS] pasitikslinti susitikimo su [ASMENS DUOMENYS] laiką:

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *O jūs sakykit priimtumėt mane už kokį keturiasdešimt minučių, ar nebe labai jau?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Šiandien?*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Nežinau, reikia eit klaust.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *A kaip ir...kaip su jumis matai.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš kaip ir viską turiu, tik va įkišam ir perkeliame ir viskas.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Tai tada būtų žiauriai gerai, nes aš tai...aš irgi vat taip susitvarkius...*

[ASMENS DUOMENYS] – *Mhm. Aš einu paklausiu iki kada jis bus.*

<...>“¹³⁴

(85) Suderinusi susitikimo laiką su UAB „Panevėžio melioracija“ generaliniu direktoriumi [ASMENS DUOMENYS], UAB „Panevėžio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS] perskambino [ASMENS DUOMENYS] ir tarėsi dėl kito susitikimo laiko:

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Žinok, [ASMENS DUOMENYS], tai jisai ruošiasi į banką išmauti.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Aaa. Supratau. Nu kažkaip tada derinsimės.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Tada rytoj vėl susiskambinam.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Jisai sako, geriausia tai būtų iki pietų.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Nebent tada jisai atvažiuos.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Jisai gali liuosiai nuvažiuot.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš jam pasiūlysiu.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *(Neaišku) o pas tave, mhm, žiūrėk, pas tave tada ką reikėtų, antspaudo reikėtų?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Taigi aš atiduosiu ir viskas, jum.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aai, čia irgi taip, ne popierius, ane?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Ne popierius, viskas aišku, tai mūsų irgi ne.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš jam pasiūlysiu, sakysiu, jeigu nori, gali rytoj iki pietų nuvaryt (neaišku).*

[ASMENS DUOMENYS] – *Jeigu nori, o jeigu ne, tai aš vat tokiu va metu, panašiai, nes...*

¹³³ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2018 m. sausio 18 d. Įtariamojo papildomos apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 51 lapas).

¹³⁴ 2016 m. lapkričio 24 d. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas, 2016-05-02 telefoninio pokalbio (ID:551) stenograma (bylos 3 tomas, 72 lapas).

[ASMENS DUOMENYS] – *gerai gerai, aš jam pasiūlysiu...*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai, taip aš irgi viską sutvarkiau, sudėjau ir...*

[ASMENS DUOMENYS] – *tai gerai, žodžiu, jei ką, rytoj...*

<...>“. ¹³⁵

(86) Tyrimo metu nustatyta, kad viešajame pirkime Nr. 21 [ASMENS DUOMENYS] paskutinį kartą prieš pateikiant perkančiajai organizacijai redagavo UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus. ¹³⁶

(87) Iš STT pateiktos informacijos taip pat matyti, kad UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai bendravo ir keitėsi parengtais komerciniais pasiūlymais ir kituose viešuosiuose pirkimuose. 2016 m. birželio 23 d. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojas [ASMENS DUOMENYS] skambino UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierei [ASMENS DUOMENYS] ir tarėsi dėl susitikimo:

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Ar su [ASMENS DUOMENYS] kalbu?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Taip.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Pasvalys trukdo.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Klausau.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Norėjau pasiteirauti, gal antradienį po pietų galiu pas jus į svečius užlėkt?*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš manau, kad kad galėsit.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu ten kaip sakant, apsikeisim dovanom.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aha, nu tai aišku (juokiasi)“.* ¹³⁷

2.2. Panevėžio rajono savivaldybės viešieji pirkimai

(88) UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų projektai Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose Nr. 14, 17, 19 ir 22 Tyrimo metu buvo rasti UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje esančiame dokumentų kataloge „*Konkursu rengimas-dokumentai*“. ¹³⁸ Šiame dokumentų kataloge esančiuose dokumentų aplankuose, kurių pavadinimai sutampa su viešųjų pirkimų Nr. 14, 17, 19 ir 22 pavadinimais ir jų vykdymo data, rasti tik UAB „Pasvalio melioracija“ vardu parengti komerciniai pasiūlymai, kuriuose, be kitų duomenų, nurodyta darbų kaina. Kitų dokumentų, pavyzdžiui, darbų kiekio žiniaraščių, lokalinių sąmatų, pagrindžiančių, kaip nagrinėjamuose viešuosiuose pirkimuose buvo apskaičiuojama UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlymo kaina, [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje nerasta. ¹³⁹

(89) Lentelėje Nr. 4 pateikiamos Tyrimo metu nagrinėtų UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų dokumentų ypatybės (angl. *Properties*) Panevėžio rajono savivaldybės organizuotuose viešuosiuose pirkimuose Nr. 14, 17, 19 ir 22, automatiškai sukurtos „*Office*“ programos: dokumento autorius (angl. *Author*), įmonės pavadinimas (angl. *Company*), paskutinė dokumento modifikavimo data (angl. *Last Modified*) ir dokumentą paskutinįkart modifikavusio vartotojo vardas (angl. *Modified by*):

¹³⁵ 2016 m. lapkričio 24 d. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas, 2016-05-02 telefoninio pokalbio (ID: 552) stenograma (bylos 3 tomas, 72, 73 lapai).

¹³⁶ Bylos 16 tomas, 75–78 lapai.

¹³⁷ 2016 m. lapkričio 30 d. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas, 2016-06-23 telefoninio pokalbio (ID:59) stenograma (bylos 3 tomas, 65, 66 lapai).

¹³⁸ Bylos 16 tomas, 79–103 lapai.

¹³⁹ Viešojo pirkimo Nr. 14 atveju UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos kompiuteryje rastas komercinis pasiūlymas ir lokalinė sąmata pdf formatu, kadangi dokumentai nagrinėtame viešajame pirkime buvo teikiami CVP IS priemonėmis.

Nr.	Pirkimo pavadinimas	Tiekėjas	Pasiūlymo pateikimo data	Autorius	Įmonė	Paskutinio modifikavimo data	Dokumentą paskutinį kartą modifikavusio vartotojo vardas
14.	Panevėžio rajono seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir darbai (3 dalys)	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-06-16	vartotojas	Panevežio Melioracija	2015-06-16	[ASMENS DUOMENYS]
17.	Panevėžio Velžio, Miežiškių, Raguvos sen. kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra (žvyravimas)	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-07-01	vartotojas	Panevežio Melioracija	2015-06-26	[ASMENS DUOMENYS]
19.	Panevėžio r. savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2015-09-18	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2015-09-16	vartotojas ¹⁴⁰
22.	Panevėžio rajono seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūros ir paprastojo remonto darbai						
22.1.	Karsakiškio ir Pajstrio seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir paprastas remontas	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-05-09	vartotojas
22.2.	Panevėžio ir Smilgių seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir paprastojo remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-05-10	vartotojas
22.3.	Naujamiesčio, Raguvos ir Miežiškių seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir paprastas remontas	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-05-10	vartotojas
22.4.	Ramygalos ir Vaidoklių seniūnijų kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir paprastojo remonto darbai	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-05-09	vartotojas
22.5.	Velžio seniūnijos kelių ir gatvių su žvyro dangą priežiūra ir paprastas remontas	UAB „Pasvalio melioracija“	2016-05-12	Samatos2	UAB Pasvalio Melioracija	2016-05-09	vartotojas

Lentelė Nr. 4 UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų dokumentų ypatybės

¹⁴⁰ Atkreiptinas dėmesys, kad „vartotojas“ yra UAB „Panevėžio melioracija“ kompiuterio naudotojas, kuris parengė UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose Nr. 14 ir 17.

(90) Iš Lentelėje Nr. 4 pateiktų duomenų matyti, kad UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 14 ir 17 parengė UAB „Panevėžio melioracija“ darbuotojas „*virtotojas*“. Tas pats „*virtotojas*“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose Nr. 19 ir 22.

(91) Kaip patvirtina nutarimo (103) ir (104) pastraipose nurodyta informacija, nagrinėjamu laikotarpiu už komercinių pasiūlymų parengimą UAB „Panevėžio melioracija“ buvo atsakingas vienintelis darbuotojas – gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS]. Nutarimo (111) pastraipoje nurodytas telefoninis pokalbis tarp [ASMENS DUOMENYS] ir Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] dėl komercinių pasiūlymų rengimo taip pat patvirtina, kad [ASMENS DUOMENYS] rengė komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams. Be to, STT ikiteisminio tyrimo metu ši darbuotoja pripažino, kad jai yra tekę parengti ir UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlymus Panevėžio rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams.¹⁴¹

(92) STT ikiteisminio tyrimo metu [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad be jos komercinių pasiūlymų viešiesiems pirkimams rengime dalyvavo ir tuometinis UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], pareigas ėjęs 2014–2017 m. laikotarpiu,¹⁴² tačiau jo veiksmai pasireiškė tuo, kad jis nustatydamas kainą, tikrino komercinių pasiūlymų turinį, pasirašydavo juos ir pateikdavo perkančiajai organizacijai.¹⁴³ Kaip nurodė [ASMENS DUOMENYS], UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius kartais padėdavo jai užpildyti ir perkančiosios organizacijos parengtą komercinio pasiūlymo formą, tačiau Tyrimo metu nenustatyta, kad [ASMENS DUOMENYS] būtų prisidėjęs prie nagrinėjamų komercinių pasiūlymų parengimo, nes, kaip matyti iš automatiškai „Office“ programoje išsaugotų dokumentų ypatybių, [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuterio naudotojo vardas nesutampa su UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų, nurodytų Lentelėje Nr. 4, dokumentų autoriaus vardu.¹⁴⁴ Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas faktines aplinkybes ir gautus paaiškinimus, darytina išvada, kad UAB „Panevėžio melioracija“ darbuotojas „*virtotojas*“, parengęs arba modifikavęs nagrinėjamus UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus, yra UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS].

2.2.1. Asmenų paaiškinimai

(93) STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] nurodė, kad norint laimėti Panevėžio rajono savivaldybės organizuotus viešuosius pirkimus UAB „Panevėžio melioracija“ turėjo susirasti įmonę, kuri pateiks didesnės nei UAB „Panevėžio melioracija“ kainos pasiūlymą:

„Didesnės vertės pirkimuose savivaldybės turėdavo daryti 3 tiekėjų apklausas raštu, todėl norint laimėti juos, reikėdavo susitarti su savivaldybės darbuotojais, kad kvietimus siųstų įmonėms, su kuriomis mes palaikėme draugiškus santykius ir galėjome susitarti, kad jos pateiktų pasiūlymus didesne kaina nei mūsų, tokiu būdu mes laimėdavome dalį Panevėžio rajono savivaldybės organizuotų viešųjų pirkimų. Analogiškai kitos įmonės tą patį darydamos savo savivaldybėse, prašydavo mūsų pateikti pasiūlymus sutarta didesne kaina. Kartais užtekdavo visai nereaguoti į kvietimą dalyvauti konkurse, tokiu būdu formaliai vis tiek

¹⁴¹ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. sausio 18 d. įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 55 lapas).

¹⁴² Nutarimo (12) pastraipa.

¹⁴³ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. sausio 18 d. įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 47 lapas).

¹⁴⁴ Nustatyta, kad UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuterio naudotojo vardas, kuris, be kita ko, sutampa su dokumentų autoriaus vardu, yra „[ASMENS DUOMENYS]“ (bylos 12 tomas, 26, 27 lapai).

apklausiami 3 tiekėjai. Tokius „draugiškus“ susitarimus mes esame turėję su „Pasvalio melioracijos“ <...> „Biržų rangos“ atstovais“.¹⁴⁵

(94) [ASMENS DUOMENYS], aiškindamas, kas yra STT parodymuose minimi „draugiški susitarimai“, Tyrimo metu nurodė:

„<...> Draugiškas susitarimas – tai padėti laimėti konkursą. Pagalba pasireiškėdavo pateikiant pasiūlymą didesne kaina“.¹⁴⁶

(95) Tyrimo metu, aiškindamas nutarimo (93) pastraipoje nurodytus parodymus STT ikiteisminio tyrimo metu, kad kitos įmonės tą patį darydavo savo savivaldybėse, [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

„Atitinkamai. Lygiai taip pat. Atvažiuodavo pas mus. Suskaičiuodavome žinodami sumą ir pateikdavome. Pas mus atvažiuodavo Pasvalio melioracija atstovas. <...> Jis dirbo skyriuje su [ASMENS DUOMENYS], atvažiuodavo ir [ASMENS DUOMENYS]. Iš Biržų atvažiuodavo direktorius [ASMENS DUOMENYS]. Mums atvažiavę pasakydavo kainą, kad būtų didesnė negu jų, kokią mes turime įrašyti į savo pasiūlymą, ir mes skaičiuodavome už save <...>“.¹⁴⁷

(96) Ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius buvo apklaustas Panevėžio miesto apylinkės teisme:

„Tardavomės dėl konkursų pagrindu su įmonių atstovais, vykdami į tų įmonių kontorą, o kai jie norėdavo tartis, jie atvažiuodavo pas mus. Prieš tai susiskambindavome. Pasiūlymus paruošdavo įmonės pačios, o sąmatas padarydavom mes toms įmonėms ir jas nuveždavome tiesiai į įmonę. Kai jie norėdavo laimėti, paruošdavo mums didesnę sąmatą ir atveždavo [pabraukta Konkurencijos tarybos]“.¹⁴⁸

(97) STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad dalyvavimas savivaldybių organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose, sudarant sąlygas visus pirkimus laimėti atitinkamoje teritorijoje įsisteigusiai bendrovei, buvo sistema, kuri egzistavo daugelį metų visose savivaldybėse:

„<...> Visa ši sistema egzistuoja daug metų visose savivaldybėse [pabraukta Konkurencijos tarybos], melioracijos įmonių vadovai yra pažįstami nuo senų laikų, todėl niekada nekyla sunkumų surasti „draugišką“ įmonę, kuri galėtų padėti sudalyvauti konkursuose <...>“.¹⁴⁹

(98) STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

„<...> Taip pat yra atvejų, kai manęs UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] ar UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] paprašydavo padėti sudalyvauti Panevėžio rajono savivaldybės organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose, t. y. kad UAB „Pasvalio melioracija“ pateiktų pasiūlymus didesne kaina nei UAB „Panevėžio melioracija“, kad laimėtojas būtų pripažintas UAB „Panevėžio melioracija“ <...>“.¹⁵⁰

(99) UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] STT liudytojo apklausos metu taip pat paaiškino, kad UAB „Panevėžio melioracija“ parengdavo UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus arba susitikimų metu nurodydavo kainą, kurią reikia įrašyti UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlyme:

¹⁴⁵ UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. vasario 3 d. STT įtariamojo papildomos apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 41 lapas).

¹⁴⁶ Atsakymas į 11 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 33 lapas).

¹⁴⁷ Atsakymas į 9 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 33 lapas).

¹⁴⁸ UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] parodymai, duoti Panevėžio miesto apylinkės teisme, 2017 m. vasario 3 d. Įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas 45 lapas).

¹⁴⁹ UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. vasario 3 d. Įtariamojo papildomos apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 41 lapas).

¹⁵⁰ UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. sausio 17 d. STT liudytojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 38 lapas).

„<...> Dažniausiai kokią kainą įrašyti man pasakydavo [ASMENS DUOMENYS] ar [ASMENS DUOMENYS] susitikimų metu Panevėžio mieste. Taip būdavo atvejų, kad [ASMENS DUOMENYS] ar [ASMENS DUOMENYS] man pateikdavo parengtus kvietimus parengtus UAB „Pasvalio melioracija“ vardu, kuriuose jau buvo nurodyta kaina“ <...>. ¹⁵¹

(100) Nurodžius detaliau paaiškinti STT ikiteisminio tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes, UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS] patvirtino, kad didesnės nei UAB „Panevėžio melioracija“ kainos komercinį pasiūlymą UAB „Pasvalio melioracija“ pateikdavo tokiuose pirkimuose, kuriuose neketino dalyvauti ir varžytis su kitais tiekėjais dėl viešojo pirkimo sutarties sudarymo:

„<...> Jeigu mes neketiname dalyvauti, finansiškai apsiskaičiuojame, kad tas objektas per toli ir finansiškai nenaudingas, sakau, kad nenorime dalyvauti, nes mūsų kaina per didelė. Jie paprašydavo sudalyvauti, tai tada mes ir sudalyvaudavome pateikę didesnę kainą <...>“. ¹⁵²

(101) Tyrimo metu aiškindamas, kodėl UAB „Biržų ranga“ nei karto nepateikė komercinio pasiūlymo 2015–2016 m. organizuotuose Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

„Matyt, įsivertinom kaštus. Kai kviečia į mažus pirkimus būna, kad neapsimoka tiesiog. <...> Kodėl mus vis tiek kviečia, kai mes neteikiame pasiūlymų, negaliu paaiškinti“ ¹⁵³

(102) UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], aiškindamas, kodėl UAB „Biržų ranga“ neteikė komercinių pasiūlymų Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, nurodė:

„<...> Greičiausiai jie nesuinteresuoti dalyvauti ir laimėti Panevėžio regione“ ¹⁵⁴

(103) STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] nurodė asmenis, kurie buvo atsakingi už UAB „Panevėžio melioracija“ pasiūlymų rengimą vešiesiems pirkimams:

„<...> aš surenku konkursams dokumentus, atlieku techninį darbą, sunumeruoju ir pan. po to paduodu direktoriui [ASMENS DUOMENYS], kuris arba dokumentus išsiunčia per CVP IS arba, jei ne per CVP IS pirkimas, juo nuveža paduoti užsakovui. Jei ne aš, dokumentus dar konkursams ar pirkimams, kuriuose dalyvauja mūsų bendrovė, ruošia ir [ASMENS DUOMENYS], daugiau niekas, mes dviese, tačiau jo veiksmai yra tokie, kad jis tik skaito mano suruoštą medžiagą, tikrina ir pasirašo pasiūlymą [pabraukta Konkurencijos tarybos] <...>“. ¹⁵⁵

(104) Be to, [ASMENS DUOMENYS] nurodė, kad ji parengdavo UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus:

„<...> Kai mums UAB „Pasvalio melioracija“ padėdavo dalyvauti Panevėžio rajono savivaldybės organizuojamuose pirkimuose, aš tiesiog paskambindavau [ASMENS DUOMENYS] ir paklausdavau ar jie gavo kvietimą, kai jie gaudavo kvietimą, aš padarydavau už jų bendrovę sąmatas su didesne kaina nei mūsų pasiūlymo, kartais užpildydavau ir pasiūlymo formą, po to dokumentus: pasiūlymą ir sąmatas atspausdintas arba USB atmintinėje nuveždavo į UAB „Pasvalio melioracija“ pasirašyti [ASMENS DUOMENYS] [pabraukta Konkurencijos tarybos], kai jie pasirašydavo dokumentus, pats [ASMENS DUOMENYS] veždavo jų pasiūlymą į Panevėžio rajono savivaldybę kur pridudavo. Taip ši bendrovė padėdavo laimėti pirkimus apklausos būdu <...>“. ¹⁵⁶

¹⁵¹ UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. sausio 17 d. STT liudytojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 38 lapas).

¹⁵² Atsakymas į 27 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 4 tomas, 12 lapas).

¹⁵³ Atsakymas į 14.4 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus paaiškinimai, 2017 m. rugsėjo 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 11 lapas).

¹⁵⁴ Atsakymas į 14 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 33 lapas).

¹⁵⁵ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai. 2017 m. sausio 17 d. STT įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 47 lapas).

¹⁵⁶ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. sausio 18 d. STT įtariamojo papildomos apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 55 lapas).

(105) Tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] nurodė, kad komercinių pasiūlymų dokumentų autorius „*virtotojas*“ yra:

*„Tikriausiai, jog aš. Kartais pasiūlymo formą užpildydavo ir [ASMENS DUOMENYS], tačiau tik aš parengdavau sąmatas, nes SISTELA programa buvo instaliuota tik mano naudojamame darbo kompiuteryje <...>“.*¹⁵⁷

(106) [ASMENS DUOMENYS] taip pat patvirtino, kad UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ derino tarpusavio veiksmus, susijusius su dalyvavimu viešuosiuose pirkimuose:

*„2015–2016 metais UAB „Panevėžio melioracijai“ padėjo dalyvauti pirkimuose apklausos būdu UAB „Pasvalio melioracija“ maždaug po 3 pirkimus per metus. Jie dalyvaudavo tame pačiame pirkime kaip ir mes, jie mums padėdavo taip, kad susitarus pasiūlydavo didesnę kainą nei mūsų UAB „Panevėžio melioracija“ bendrovė Panevėžio rajono savivaldybės organizuojamuose pirkimuose ir taip UAB „Panevėžio melioracija“ laimėdavo pirkimą <...>“.*¹⁵⁸

(107) Tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] paaiškino, kad dėl dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose ir komercinių pasiūlymų rengimo ji bendravo tik su UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadove [ASMENS DUOMENYS], su kuria kartu rengdavo komercinius pasiūlymus.¹⁵⁹

(108) [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad su UAB „Biržų ranga“ generaliniu direktoriumi bendravo tik UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS]:

*„Man yra tekę bendrauti su UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS]. Su kitais bendrauti man neteko, nes jeigu atvažiuodavo UAB „Biržų ranga“ vadovas [ASMENS DUOMENYS] bendravo su direktoriumi [ASMENS DUOMENYS]. <...>“.*¹⁶⁰

(109) UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] Tyrimo metu neigė STT ikiteisminio tyrimo metu duotus parodymus, kad būtent jis derino komercinių pasiūlymų kainas su kitų bendrovių atstovais, tačiau neneigė, kad tokia praktika buvo vykdoma daugelį metų:

*„Aš tuo neužsiimdavau. Aš asmeniškai nederindavau pasiūlymų kainų su kitomis įmonėmis. Buvo tokia galimybė, bet man neteko taip daryti. Važiudavo komercijos direktorius pas kitų įmonių vadovus ir kalbėdavosi. Mes aptariam savo kainą, kiek galim nusileist. Greičiausiai po to komercijos direktorius nuvažiuodavo pas kitų įmonių atstovus. Aptardavo su tokiais žmonėmis, kurie organizuoja dalyvavimą pirkime. Dažno aptarimų poreikių nebūdavo. Vyko bent 5-6 kartus per metus, tai vykdavo dar prieš man tampant direktoriumi, o nuo kada nežinau. Tokia praktika buvo man būnant direktoriumi. Tokia praktika nutrūko 2016 m. pasibaigus sezonui <...>“.*¹⁶¹

(110) STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ komercijos direktorius [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

„<...> aš su viešaisiais pirkimais nedirbu. Šiuos darbus atlieka UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], sąmatininkė [ASMENS DUOMENYS].“

¹⁵⁷ Atsakymas į 14.2 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 44 lapas).

¹⁵⁸ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai. 2017 m. sausio 17 d. STT įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 48 lapas).

¹⁵⁹ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. sausio 18 d. STT įtariamojo papildomos apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 55 lapas).

¹⁶⁰ Atsakymas į 9 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas 42 lapas, bylos 13 tomas, 17 lapas).

¹⁶¹ Atsakymas į 8.4 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 32 lapas).

*Kiek man yra žinoma, [ASMENS DUOMENYS] ruošia sąmatas ir bendrauja su Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojais <...>“.*¹⁶²

2.2.2. Telefoniniai pokalbiai

(111) 2016 m. gegužės 6 d., kitą dieną po to, kai buvo išsiųsti kvietimai dalyvauti viešajame pirkime Nr. 22,¹⁶³ UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] skambino Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai [ASMENS DUOMENYS] pasitikslinti dėl perkančiosios organizacijos parengtoje komercinio pasiūlymo formoje esančių turinio trūkumų.¹⁶⁴ Komercinio pasiūlymo formoje nebuvo palikta vietos datai ir sudarymo vietai nurodyti.¹⁶⁵

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Laba diena.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Labas [ASMENS DUOMENYS].*

[ASMENS DUOMENYS] – *Oi gavau gavau (juokiasi).*

[ASMENS DUOMENYS] – *Gavai ga...o matei?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Mačiau, bet man dabar porą klausimėlių iškilo.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nuu.*

[ASMENS DUOMENYS] – *O datos pasiūlymo nereikia?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš neįrašiau?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nea.*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *(Juokiasi) Tai nesvarbu, mes įrašysim, jeigu reikia.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Ne...neparasiau iki kada pateikt?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Ne ne ne, pats pasiūlymo forma, pati pasiūlymo forma, ir žinai kaip būna pasiūlymas...tai ne...*

[ASMENS DUOMENYS] – *Ai, tai aišku, kad reikia. Aišku, kad...aš nutryniau?*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu tai nesunku įrašyt, čia smulkmena.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu tai įrašysiu, ir dabar žiūrėk, lentelės, dabar pavyzdžiui lentelė, viršutinė eilutė ten, trrr...tokia seniūnija...*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai, žodžiu datą tai įrašom, ar ne?*

[ASMENS DUOMENYS] – *A kaip nutryniau, nu nu nutryniau ir...taip taip taip taip...*

[ASMENS DUOMENYS] – *Tai nesvarbu, kad tu nutrynei, bet mes įrašysim ir bus tarp kitko, kaip niekur nieko.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Labai gerai. <...>*

<...>“.

(112) Palyginus UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ perkančiajai organizacijai pateiktus komercinius pasiūlymus nustatyta, kad po šio pokalbio komercinio pasiūlymo parengimo data ir sudarymo vieta buvo nurodyta abiejų tiekėjų pateiktuose komerciniuose pasiūlymuose, nors UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai nedalyvavo minėtame telefoniniame pokalbyje.¹⁶⁶

(113) Iš STT Konkurencijos tarybai perduotų telefoninių pokalbių taip pat matyti, kad 2016 m. gegužės 9 d., prieš pateikiant UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlymą perkančiajai organizacijai, UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] telefonu

¹⁶² UAB „Panevėžio melioracija“ komercijos direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] parodymai, 2017 m. vasario 2 d. įtariamojo apklausos protokolas (bylos 3 tomas, 59 lapas).

¹⁶³ Kvietimas pateikti pasiūlymą išsiųstas 2016 m. gegužės 5 d. (bylos 40 tomas, 115–117 lapai).

¹⁶⁴ 2016 m. lapkričio 24 d. STT Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas, pokalbio ID:21 (bylos 3 tomas, 68, 69 lapai).

¹⁶⁵ Bylos 40 tomas, 118–128 lapai.

¹⁶⁶ Bylos 14 tomas, 42–66 lapai, bylos 7 tomas, 8–17 lapai.

kalbėjo su UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadove [ASMENS DUOMENYS] ir derino tarpusavyje susitikimo laiką.¹⁶⁷

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Klausyk, kada į svečius būtų galima, tračiadienį [2016 m. gegužės 11 d. – Konkurencijos tarybos pastaba]? ar nelabai?*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Šiaip tai dėl manęs tai bet kada, bet aš turėčiau paklaust kada...ar ar manęs tiktai užtenka tam kartui, susitikimui [pabraukta Konkurencijos tarybos].*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu, kad ne man atrodo, kad čia gi matai popierius [pabraukta Konkurencijos tarybos].*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Tai tu, kai kai išsiaiškinsi, sužinosi, man paskambink, gerai?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš paskambinsiu jo. Reik man paklaust [pabraukta Konkurencijos tarybos].*

[ASMENS DUOMENYS] – *Tre...trečiadienį būt geriausia, nu ir rytoj [2016 m. gegužės 10 d. – Konkurencijos tarybos pastaba] galima.*

<....>“.

(114) 2016 m. gegužės 10 d. telefoninio pokalbio metu UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] patikslino susitikimo laiką su UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS]:¹⁶⁸

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Žiūrėk [ASMENS DUOMENYS], rytoj [2016 m. gegužės 11 d. – Konkurencijos tarybos pastaba] apie devintą gerai būtų?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai, gerai, aš jau pasakiau.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Tink, ar ne?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aha.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai, gerai, atsiųsiu kurjerį [UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] – Konkurencijos tarybos pastaba] (juokiasi).*

[ASMENS DUOMENYS] – *Kurjerį, gerai gerai (juokiasi).*

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai [ASMENS DUOMENYS], ten viskas tikslu? Numeriuks vi...viens du, viens du...*

[ASMENS DUOMENYS] – *Tvarkoj tvarkoj, aš susižiūrėsiu.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Mhm, nu gerai.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Susižiūrėsiu viską, kad viskas būtų gerai.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aha, gerai, tada iki.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Ačiū, iki.*

<...>“.

(115) 2016 m. gegužės 11 d. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] susitiko su UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadove [ASMENS DUOMENYS]:¹⁶⁹

„[ASMENS DUOMENYS] – *Labas rytas.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Labas rytas.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Jūs jau atvažiavot, ar ne?*

[ASMENS DUOMENYS] – *Aha.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai, tada aš tuoj nusikleidžiu pas jus.*

<...>“.

¹⁶⁷ 2016 m. lapkričio 24 d. STT Kriminalinės žvalgybos veikslių atlikimo protokolas, pokalbio ID:636 (bylos 3 tomas, 74, 75 lapai).

¹⁶⁸ 2016 m. lapkričio 24 d. STT Kriminalinės žvalgybos veikslių atlikimo protokolas, pokalbio ID:652 (bylos 3 tomas, 76 lapas).

¹⁶⁹ 2016 m. lapkričio 30 d. STT Kriminalinės žvalgybos veikslių atlikimo protokolas, pokalbio ID: 2018 (bylos 3 tomas, 63 lapas).

(116) Kitą dieną po [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS] susitikimo, t. y. 2016 m. gegužės 11 d., UAB „Pasvalio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] pasirašytas UAB „Pasvalio melioracija“ komercinis pasiūlymas buvo pateiktas perkančiajai organizacijai.¹⁷⁰

2.3. Biržų rajono savivaldybės viešieji pirkimai

(117) Lentelėje Nr. 5 pateikiami UAB „Biržų ranga“, UAB „Jadrana“, UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ komercinių pasiūlymų, kurie buvo teikti Biržų rajono savivaldybės organizuojuose viešuosiuose pirkimuose Nr. 23–25, duomenys.¹⁷¹

Nr.	Tiekėjas	Vnt. kaina be PVM	Kaina be PVM	Kaina su PVM
23.	UAB „Biržų ranga“	5950,41	1249,59	7200,00
	UAB „Jadrana“	6033,46	1267,03	7300,49
	UAB „Pasvalio melioracija“	6094,14	1279,77	7373,91
24.	UAB „Biržų ranga“	2198,35	461,65	2660,00
	UAB „Jadrana“	2243,53	471,14	2714,67
	UAB „Pasvalio melioracija“	2295,73	482,10	2777,83
25.	UAB „Biržų ranga“	4099,69	860,93	4960,62
	UAB „Panevėžio melioracija“	4124,50	866,15	4990,65
	UAB „Pasvalio melioracija“	4136,46	4136,46	5005,12

Lentelė Nr. 5 UAB „Biržų ranga“, UAB „Jadrana“, UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ komercinių pasiūlymų palyginimas

(118) Palyginus viešajam pirkimui Nr. 23 pateiktus bendrovių komercinius pasiūlymus, nustatytos vienodos kainų rašymo klaidos. Visų tiekėjų komercinių pasiūlymų kainų lentelės skiltyje „Kaina be PVM“ vietoje kainos be PVM nurodyta darbų vieneto kainos PVM suma, nors pagal perkančiosios organizacijos parengtą komercinio pasiūlymo formą, skiltyje „Kaina be PVM“ turėjo būti nurodoma darbų kiekio ir darbų vieneto kainos sandaugos suma.¹⁷²

(119) Tokios pačios nutarimo (118) pastraipoje nurodytos kainų rašymo klaidos nustatytos ir viešajame pirkime Nr. 24 pateiktuose tiekėjų komerciniuose pasiūlymuose.¹⁷³

(120) Viešajame pirkime Nr. 25 identiškos nutarimo (118) pastraipoje nurodytos kainų rašymo klaidos nustatytos dviejų iš trijų viešajame pirkime dalyvavusių tiekėjų – UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ – pateiktuose komerciniuose pasiūlymuose.¹⁷⁴

(121) Be to, priešingai nei Tyrimo metu nagrinėtuose Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, UAB „Panevėžio melioracija“ lokalinę sąmatą šiam viešajam pirkimui Nr. 25 pasirašė UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], o ne už sąmatų rengimą bendrovėje atsakingas asmuo – gamybinio skyriaus inžinierė-sąmatininkė [ASMENS DUOMENYS].¹⁷⁵ Kaip matyti nutarimo (105) pastraipoje, tik [ASMENS DUOMENYS] UAB „Panevėžio melioracija“ buvo atsakinga už sąmatų viešiesiems pirkimams parengimą, o speciali sąmatų rengimo programa „SISTELA“ buvo įdiegta tik jos darbo kompiuteryje. Be to, [ASMENS DUOMENYS] Tyrimo metu nurodė, kad Biržų rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams komercinių pasiūlymų ji niekada nerengė (nutarimo (137) pastraipa), o [ASMENS DUOMENYS] sąmatų viešiesiems pirkimams pats nerengdavo.¹⁷⁶ Kaip matyti nutarimo (96) pastraipoje, STT ikiteisminio tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius

¹⁷⁰ Bylos 40 tomas, 110 lapas.

¹⁷¹ Bylos 24 tomas, 28, 29, 37, 38, 45, 46 lapai, bylos 10 tomas, 96, 97, 99, 100 lapai, bylos 7 tomas, 39, 40, 42, 43, 44, 45 lapai, bylos 14 tomas 80, 81 lapai.

¹⁷² Bylos 24 tomas, 28, 29 lapai, bylos 10 tomas, 96, 97 lapai, bylos 7 tomas, 39, 40 lapai.

¹⁷³ Bylos 24 tomas, 37, 38 lapai, bylos 10 tomas, 99, 100 lapai, bylos 7 tomas, 42, 43 lapai.

¹⁷⁴ Bylos 24 tomas, 45, 46 lapai, bylos 14 tomas, 80, 81 lapai, bylos 7 tomas, 44, 45 lapai.

¹⁷⁵ Bylos 13 tomas, 187 lapas.

¹⁷⁶ Atsakymas į 14.1 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 44 lapas).

patvirtino, kad sąmatas UAB „Panevėžio melioracija“ vardu parengdavo bendrovė, kuri buvo suinteresuota laimėti atitinkamos savivaldybės vykdytus viešuosius pirkimus. Tyrimo metu [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] lankydavosi tik pas UAB „Panevėžio melioracija“ generalinį direktorių [ASMENS DUOMENYS].¹⁷⁷

(122) Ankstesniuose Tyrimo metu nagrinėtuose Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose tokių identiškų kainų rašymo klaidų bendrovių pateiktuose komerciniuose pasiūlymuose nenustatyta.¹⁷⁸

2.3.1. Asmenų paaiškinimai

(123) Tyrimo metu UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] pripažino, kad UAB „Pasvalio melioracija“ yra padėjusi UAB „Biržų ranga“ laimėti Biržų rajono savivaldybės viešuosius pirkimus, pateikdama didesnės kainos pasiūlymą:

*„Taip yra buvę keli atvejai, kuomet Pasvalio melioracija yra man padėjusi dalyvauti Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose tokiu pačiu principu. Dažniausiai taip darome tais atvejais, kai Biržų savivaldybė reikalauja, jog pirkime dalyvautų trys tiekėjai. Tų atvejų taip pat nėra daug, gal penki – septyni“.*¹⁷⁹

(124) Į klausimą: „Ką turėjote omenyje sakydamas „tuo pačiu principu?““, UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] atsakė:

*„Smulkiuose pirkimuose UAB „Pasvalio melioracija“ pateikdavo pasiūlymą, kai paprašydavome. UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlymus keliais atvejais parengdavau aš. Aš nustatydavau UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlymo kainą. Parengtus pasiūlymus nuveždavau [ASMENS DUOMENYS] ir tuo baigdavosi“.*¹⁸⁰

(125) Nurodžius įvardinti, kaip dažnai ir kokių laikotarpiu UAB „Pasvalio melioracija“ padėjo UAB „Biržų ranga“ dalyvauti Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] paaiškino:

*„Tikslaus skaičiaus atvejų neatsimenu. Buvo apie penkis tokius atvejus per 2015–2016 m.“.*¹⁸¹

(126) [ASMENS DUOMENYS] taip pat negalėjo įvardinti konkrečių pirkimų, kuriuose UAB „Biržų ranga“ parengė UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus:

*„Neatsimenu tikslų pirkimų. Aš rengdavau pasiūlymus UAB „Pasvalio melioracija“ vardu mažiems konkursams, kur buvo perkami drenažo darbai [šie darbai buvo perkami ir viešuosiuose pirkimuose Nr. 23–25 – Konkurencijos tarybos pastaba]“.*¹⁸²

(127) UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius pripažino, kad UAB „Pasvalio melioracija“ padėjo UAB „Biržų ranga“ laimėti bent jau 2012–2016 m. Biržų rajono savivaldybės vykdytus viešuosius pirkimus, o Tyrimo metu nustatytos faktinės aplinkybės patvirtina, kad tokia pagalba buvo teikiama ir 2017 m. vykdytuose mažos vertės drenažo darbų viešuosiuose pirkimuose (žr. nutarimo 2.3 dalį).

(128) Tai, kad UAB „Pasvalio melioracija“ padėjo UAB „Biržų ranga“ laimėti Biržų rajono savivaldybės administracijos 2012–2017 m. vykdytus viešuosius pirkimus patvirtino UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS]. Į klausimą, ar jai yra tekę bendrauti su

¹⁷⁷ Atsakymas į 31 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 46 lapas).

¹⁷⁸ Bylos 24 tomas.

¹⁷⁹ Atsakymas į 23.2 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2017 m. rugsėjo 21 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 13 lapas).

¹⁸⁰ Atsakymas į 29.1 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus paaiškinimai, 2018 m. gegužės 24 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 22 lapas).

¹⁸¹ Atsakymas į 29.3 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus paaiškinimai, 2018 m. gegužės 24 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 23 lapas).

¹⁸² Atsakymas į 29.4 klausimą. UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus paaiškinimai, 2018 m. gegužės 24 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 17 tomas, 23 lapas).

UAB „Biržų ranga“ atstovais dėl dalyvavimo Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose ir kokiais klausimais bendravo, [ASMENS DUOMENYS] nurodė:

*„Tiesiog pasiūlymo pasirašymo klausimais. Veždavau „Biržų rangos“ vadovui, kad jį pasirašytų. Aš parengdavau savo pasiūlymus, Biržų raj. savivaldybės pirkimams. Kainą irgi pasiklausiant, pasitariant su „Biržų rangos“ atstovais nustatydavau“.*¹⁸³

(129) UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS], aiškindama, kaip pasireiškė UAB „Biržų ranga“ generalinio direktoriaus paaiškinimuose minima UAB „Pasvalio melioracija“ pagalba (nutarimo (123) pastraipa), nurodė:

*„Tuo pačiu principu, kad pasiūlymą pasiruoši ir nuveži pasirašymui“.*¹⁸⁴

(130) Į klausimą: „Ką reiškia pagalba „tuo pačiu principu“?“, [ASMENS DUOMENYS] atsakė:

*„Tai reiškia, kad UAB „Pasvalio melioracija“ yra padėjusi UAB „Biržų ranga“ sudalyvauti Biržų raj. savivaldybės vykdomuose pirkimuose, tokiu pačiu principu, kaip ir UAB „Biržų ranga“ yra padėjusi anksčiau UAB „Pasvalio melioracijai““.*¹⁸⁵

(131) Tyrimo metu UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS] negalėjo nurodyti nei tikslaus laikotarpio, nei konkrečių pirkimų, kuriuose pasireiškė nutarimo (130) pastraipoje minėta UAB „Pasvalio melioracija“ pagalba.¹⁸⁶

(132) [ASMENS DUOMENYS], aiškindama, kaip buvo nustatoma UAB „Pasvalio melioracija“ komercinio pasiūlymo kaina Biržų rajono savivaldybės organizuotuose viešuosiuose pirkimuose, nurodė:

*„Mums pasako kokią kainą įrašyti. Kontaktas buvo su kitos įmonės atstovu“.*¹⁸⁷

(133) UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] taip pat pripažino, kad UAB „Panevėžio melioracija“ yra padėjusi UAB „Biržų ranga“ laimėti 2012–2017 m. Biržų rajono savivaldybės administracijos organizuotus viešuosius pirkimus:

*„<...> kaip mes laimime savo rajone, taip ir jie laimi savo rajone. Tokia pati praktika. Mes pateikdavome pasiūlymą su didesne iš anksto suderinta kaina <...>“.*¹⁸⁸

(134) Be to, [ASMENS DUOMENYS] patvirtino, kad UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] yra prašęs, kad UAB „Panevėžio melioracija“ pateiktų didesnės nei UAB „Biržų ranga“ kainos komercinį pasiūlymą ir tokiu būdu padėtų laimėti Biržų rajono savivaldybės organizuotus viešuosius pirkimus:

*„<...> Iš Biržų atvažiudavo direktorius [ASMENS DUOMENYS]. Mums atvažiavę pasakydavo kainą, kad būtų didesnė negu jų, kokią mes turime įrašyti į savo pasiūlymą ir mes skaičiuodavome už save <...>“.*¹⁸⁹

(135) [ASMENS DUOMENYS] aiškindamas, kaip dažnai UAB „Panevėžio melioracija“ teikė pasiūlymus Biržų rajono savivaldybės organizuotuose viešuosiuose pirkimuose, nurodė:

*„<...>. Galbūt vieną kartą nuo 2014 metų [pabraukta Konkurencijos tarybos], kai aš buvau generaliniu direktoriumi.“*¹⁹⁰

¹⁸³ Atsakymas į 42 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 15 lapas).

¹⁸⁴ Atsakymas į 43.1 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 15 lapas).

¹⁸⁵ Atsakymas į 43.2 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 15 lapas).

¹⁸⁶ Atsakymas į 43.3 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 15 lapas).

¹⁸⁷ Atsakymas į 43.6 klausimą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 21 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 4 tomas, 15 lapas).

¹⁸⁸ Atsakymas į 21 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai. 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 12 tomas, 34 lapas).

¹⁸⁹ Atsakymas į 9 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai. 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 12 tomas, 33 lapas).

¹⁹⁰ Atsakymas į 19 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. gegužės 4 d. Paaiškinimų protokolai (bylos 12 tomas, 34 lapas).

(136) UAB „Panevėžio melioracija“ inžinierė [ASMENS DUOMENYS] taip pat patvirtino, kad UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] bendravo tik su [ASMENS DUOMENYS]. Į klausimą, ar UAB „Panevėžio melioracija“ yra tekę bendrauti su UAB „Biržų ranga“ atstovais dėl dalyvavimo Biržų rajono savivaldybės vykdytuose viešuosiuose pirkimuose, [ASMENS DUOMENYS] atsakė:

„Man asmeniškai ne, niekada. Nebent [ASMENS DUOMENYS] yra tekę bendrauti su UAB „Biržų ranga“ vadovu [ASMENS DUOMENYS]. „Biržiečiai“ pas mus atvykdavo retai“.¹⁹¹

(137) [ASMENS DUOMENYS], paklausta, ar jai yra tekę parengti UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus Biržų rajono savivaldybės vykdytiems viešiesiems pirkimams, atsakė:

„Man ne, niekada“.¹⁹²

(138) Tyrimo metu [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad UAB „Panevėžio melioracija“ nuo 2012–2017 m. nėra laimėjusi nei vieno Biržų rajono savivaldybės viešojo pirkimo, nes:

„Mes ten beveik nedalyvavom. Gaudavom kvietimus, bet nedalyvavom, nes mūsų direktorius turėjo tokį įsitikinimą, kad niekur iš savo rajono nei kojos neiname [pabraukta Konkurencijos tarybos]“.¹⁹³

3. Tyrimo išvados ir dėl jų pateiktos nuomonės ir paaiškinimai

(139) Išanalizavus Tyrimo metu nustatytas aplinkybes, Pranešime padaryta išvada, kad UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Biržų ranga“ ir vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“, dalyvaudamos 2012–2017 m. Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių organizuojuose viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti, sudarė vieną tęstinę konkurenciją ribojantį susitarimą dėl kainos nustatymo ir atitinkamų viešųjų pirkimų pasidalijimo. Tokiu būdu bendrovės pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų reikalavimus.

(140) UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ pripažino Tyrimo metu nustatytas esmines aplinkybes, kad dalyvavo nutarimo (139) pastraipoje nurodytame konkurenciją ribojančiame susitarime.

(141) UAB „Jadrana“ procedūros dalyvių išklusymo posėdžio metu pripažino Tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes dėl veiksmų derinimo dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose, tačiau nesutiko su šių aplinkybių teisiniu vertinimu, t. y., kad ji su UAB „Pasvalio melioracija“ sudaro vieną ekonominį vienetą konkurencijos teisės prasme. Bendrovės teigimu, aplinkybė, kad abiejų bendrovių akcijos priklauso tiems patiems fiziniams asmenims, nereiškia, kad jos sudaro vieną ekonominį vienetą konkurencijos teisės prasme. Kaip nurodė UAB „Jadrana“, kiekvienoje bendrovėje akcininkams priklauso skirtingos akcijų dalys. Du iš trijų akcininkų – [ASMENS DUOMENYS] ir [ASMENS DUOMENYS] neužima jokių pareigų bendrovėje UAB „Jadrana“, o [ASMENS DUOMENYS] UAB „Pasvalio melioracija“ valdyme dalyvauja pasyviai. UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ akcininkų susirinkimuose paprastai sprendžiami klausimai, kurie yra susiję su akcininkų finansiniais interesais, o ne su bendrovių strategija rinkoje. Aplinkybė, kad UAB „Pasvalio melioracija“ valdyboje sprendimai yra priimami vienbalsiai, rodo, kad [ASMENS DUOMENYS] interesas bendrovėje yra finansinis, o ne strateginis, ir kad ji nesiekia blokuoti tokių sprendimų, kurie neturi esminės įtakos jos, kaip akcininkės, interesams. Be to, [ASMENS DUOMENYS] negalėtų blokuoti UAB „Pasvalio melioracija“ priimamų sprendimų, o

¹⁹¹ Atsakymas į 28 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 46 lapas).

¹⁹² Atsakymas į 29 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai, 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 46 lapas).

¹⁹³ Atsakymas į 26 klausimą. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai. 2018 m. rugpjūčio 2 d. Paaiškinimų protokolas (bylos 12 tomas, 45 lapas).

UAB „Jadrana“ priklausomybė pagal gaunamas pajamas nuo UAB „Pasvalio melioracija“ nėra tokia reikšminga, kad sudarytų pagrindą šias bendroves pripažinti to paties ekonominio vieneto dalimi.¹⁹⁴

(142) Toliau nutarimo (143)–(146) pastraipose pateikiami kiti ūkio subjektų paaiškinimai dėl Tyrimo išvadų, susiję su baudų dydžio skaičiavimu.

(143) UAB „Panevėžio melioracija“ teigimu, jai bauda turėtų būti skaičiuojama ne nuo 2018 m. bendrųjų metinių pajamų, bet nuo 2017 m. bendrųjų metinių pajamų, kadangi Tyrimas buvo baigtas 2018 m., o papildomo Tyrimo metu Konkurencijos taryba jokių papildomų faktinių aplinkybių nenustatinėjo, o tik perkvalifikavo bendrovių veiksmus į vieną tęstinį pažeidimą. Bendrovės vertinimu, nustatant pažeidimo pavojingumą nėra nurodyta, kad pažeidimo pavojingumas diferencijuojamas, atsižvelgiant į kiekvieno susitarimo dalyvio individualų dalyvavimą pažeidime. Kadangi bendrovė teikė suderintus komercinius pasiūlymus tik 19¹⁹⁵ iš 25 viešųjų pirkimų, atitinkamai, jai turėtų būti taikomas ir mažesnis pavojingumas. UAB „Panevėžio melioracija“ taip pat kvestionavo susitarimo su UAB „Jadrana“ vertinimą, kadangi apie šią bendrovę UAB „Panevėžio melioracija“ sužinojo tik iš 2018 m. Pranešimo.

(144) UAB „Biržų ranga“ prašė sankciją skaičiuoti, atsižvelgiant į pasyvų jos vaidmenį dalyvaujant draudžiamame susitarime: UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus derino 20 viešųjų pirkimų iš 25, ir laimėjo tik 3 mažos vertės viešuosius pirkimus. UAB „Biržų ranga“ vertinimu, atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis turėtų būti pripažinta tai, kad UAB „Biržų ranga“ teikė pagalbą Tyrimo metu, ėmėsi papildomų prevencinių priemonių, nutraukė pažeidimą savo valia, [KOMERCINĖ PASLAPTIS]. Bendrovė procedūros dalyvių išklausymo posėdžio metu palaikė UAB „Panevėžio melioracija“ išsakytus argumentus dėl baudos skaičiavimo pagal 2017 m. bendrąsias metines pajamas (nutarimo (143) pastraipa).

(145) UAB „Pasvalio melioracija“ vertinimu, jos atžvilgiu turėtų būti nustatytos šios atsakomybę lengvinančios ar pažeidimo pavojingumą mažinančios aplinkybės: 1) UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] iš esmės padėjo Konkurencijos tarybai Tyrimo metu nurodydama reikšmingas ir esmines faktines draudžiamo susitarimo sudarymo faktines aplinkybes; 2) UAB „Pasvalio melioracija“ veika nesukėlė jokių materialinių nuostolių; 3) UAB „Pasvalio melioracija“ vadovas ėmėsi prevencinių priemonių, kad bendrovės darbuotojai nesudarytų konkurenciją ribojančių susitarimų; 4) UAB „Pasvalio melioracija“ vadovybė nežinojo ir negalėjo žinoti apie darbuotojų veiksmus, sudarančius prielaidas konkurenciją ribojančių susitarimų sudarymui. UAB „Pasvalio melioracija“ teigimu, nėra tiesioginių duomenų apie tai, kad bendrovės vadovas žinojo apie kontaktus su kitomis bendrovėmis. Bendrovė procedūros dalyvių išklausymo posėdžio metu taip pat išsakė argumentus dėl baudos skaičiavimo pagal 2017 m. bendrąsias metines pajamas.

(146) UAB „Jadrana“ vertinimu, jos atžvilgiu turėtų būti nustatytos šios atsakomybę lengvinančios aplinkybės: pažeidimo nutraukimas savo valia iki Konkurencijos tarybos Tyrimo pradžios, pažeidimo pripažinimas po Tyrimo išvadų gavimo bei sunki finansinė padėtis tuo atveju, jeigu UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ bauda už pažeidimą būtų skirta solidariai. UAB „Jadrana“ atkreipė dėmesį, kad Konkurencijos taryba turi diskreciją sumažinti baudas tiems ūkio subjektams, kurie 2017 m. gavo mažesnes pajamas.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(147) Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad visi susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, yra draudžiami ir negalioja nuo jų sudarymo momento, pavyzdžiui, susitarimas tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti (fiksuoti) tam tikros prekės kainas arba kitas pirkimo ar pardavimo sąlygas, pasidalyti prekės rinką teritoriniu pagrindu, pagal pirkėjų ar tiekėjų grupes ar kitu būdu.

¹⁹⁴ Bylos 58 tomas, 12 – 23 lapai, bylos 72 tomas, 1, 2 lapai, bylos 75 tomas, 26–28 lapai,

¹⁹⁵ Atkreiptinas dėmesys, kad bendrovė komercinio pasiūlymo nepateikė Pasvalio rajono savivaldybės organizuotame viešajame pirkime Nr. 20, nors buvo kviečiama tai padaryti. Šiame viešajame pirkime bendrovės komercinio pasiūlymo nepateikimas kvalifikuotas kaip susitarimas konkurencijos teisės prasme (žr. nutarimo 2.4 dalį).

(148) Konkurencijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalis nurodo, kad Konkurencijos įstatymu siekiama Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos konkurencijos santykius reglamentuojančios teisės suderinimo. Atsižvelgus į tai, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis savo esme ir tikslais atitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 101 straipsnio nuostatas, aiškinant bei taikant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį vadovaujamosi ne tik Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio, bet ir SESV 101 straipsnio taikymo praktika.¹⁹⁶

(149) Vertinant, ar UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ veiksmai dalyvaujant Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuotuose viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti (nutarimo 2 dalis) pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimus, reikia nustatyti, ar nagrinėjami veiksmai laikytini ūkio subjektų susitarimu Konkurencijos įstatymo prasme, dėl kurio tikslo ar poveikio būtų ribojama konkurencija.

4. Atitinkama rinka ir jos dalyviai

(150) Atitinkama rinka apibrėžiama vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, kurioje atitinkama rinka įvardijama kaip tam tikros prekės rinka tam tikroje geografinėje teritorijoje, bei Konkurencijos tarybos paaiškinimais dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintais Konkurencijos tarybos 2000 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 17, parengtais ir suderintais su Europos Komisijos pranešimu „Dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslams“ (97/C 372/03).¹⁹⁷

(151) Pagrindinis atitinkamos rinkos apibrėžimo tikslas yra nustatyti nagrinėjamų ūkio subjektų konkurentus, galinčius varžyti jų laisvę elgtis nepriklausomai nuo kitų rinkos dalyvių. Atitinkamos rinkos apibrėžimas apima keletą etapų. Pirmiausiai apibrėžiama prekės rinka, nustatant prekes, kurios yra ar gali būti pakeičiamos viena kita. Po to apibrėžiama geografinė rinka, nustatant teritoriją, kurioje tas pakeičiamumas vyksta ar gali vykti. Apibrėžus atitinkamą rinką, nustatomi rinkos dalyviai.

(152) Rinkos apibrėžimas nėra savitiksliis dalykas, todėl kiekvienu konkrečiu atveju reikia įvertinti, kokia galima konkurencijos problema yra analizuojama ir kokių tikslų siekiama nustatyti atitinkamos rinkos apibrėžimą.¹⁹⁸ Poreikis atitinkamą rinką tiksliai ir detalai apibrėžti priklauso nuo nagrinėjamo pažeidimo pobūdžio.¹⁹⁹ Nagrinėjant horizontalaus pobūdžio susitarimą, pasireiškiantį kainų derinimu, pakanka nustatyti, kad ūkio subjektai yra konkurentai, kadangi susitarimas dėl kainų derinimo tarp konkurentų, įskaitant ir teikiant pasiūlymus konkursams, savaime laikomas pažeidimu.²⁰⁰ Tokiu atveju nėra būtinybės galutinai ir tiksliai apibrėžti rinką.²⁰¹

(153) Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 12 dalyje prekės rinka įvardijama kaip visuma prekių, kurios, pirkėjų požiūriu, yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas.

(154) Nagrinėjant draudžiamus susitarimus tarp konkurentų dėl viešiesiems pirkimams teikiamų komercinių pasiūlymų derinimo, nėra būtinybės tiksliai įvertinti prekės ypatumų ir tiksliai apibrėžti atitinkamą rinką, nes „atsižvelgiant į pačią viešųjų pirkimų procedūros esmę bei prasmę, perkančiosios organizacijos (ir konkurencijos teisės) požiūriu pareiškėjai ir kiti viešųjų pirkimų procedūrose dalyvavę bei komercinius pasiūlymus teikę ūkio subjektai laikytini konkurentais, nes pats komercinių pasiūlymų, kuriuos perkančioji organizacija laiko konkuruojančiais, pateikimas toje pačioje viešojo pirkimo procedūroje parodo, kad ūkio subjektai veikia kaip konkurentai“.²⁰² Pakanka

¹⁹⁶ LVAT 2011 m. kovo 28 d. nutartis adm. byloje Nr. A525-2577/2011, KOMAA ir kt. v Konkurencijos taryba.

¹⁹⁷ OL C 372, 09/12/1997 p. 0005 – 0013.

¹⁹⁸ LVAT 2013 m. sausio 21 d. nutartis adm. byloje Nr. A502-801/2013, AB „Orlen Lietuva“ v Konkurencijos taryba.

¹⁹⁹ ESTT 2003 m. gruodžio 11 d. sprendimas byloje Nr. T/61/99, *Adriatica di Navigazione*, 28, 29 p.

²⁰⁰ LVAT 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A858-1704/2012, UAB „Autoūkis“ v Konkurencijos taryba.

²⁰¹ ESTT 2005 m. liepos 18 d. sprendimas byloje Nr. T-241/01, *Scandinavian airlines system v Europos Komisija*, 99 p.; 1998 m. rugsėjo 15 d. sprendimas byloje Nr. T-374/94, *European Night Services v Europos Komisija*, 93-95, 103 p.; 2003 m. gruodžio 11 d. sprendimas byloje Nr. T61/99, *Adriatica di Navigazione v Europos Komisija*, 28, 29 p.

²⁰² LVAT 2012 m. birželio 21 d. nutartis adm. byloje Nr. A552-2016/2012, UAB „Eksortus“, UAB „Specialus montažas – NTP“ v Konkurencijos taryba.

nustatyti, kad viešuosiuose pirkimuose ūkio subjektai veikė kaip konkurentai, siūlydami įsigyti perkančiosios organizacijos pageidaujamą prekę ar paslaugą. Analogiškos pozicijos laikosi ir Europos Komisija.²⁰³

(155) Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, prekės rinka šiuo konkrečiu atveju apibrėžiama atsižvelgiant į perkančiųjų organizacijų pageidaujamą įsigyti prekę.

(156) Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybės, organizuodamos Lentelėje Nr. 2 nurodytus viešuosius pirkimus, siekė įsigyti kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbus. Atsižvelgiant į tai, šiuose viešuosiuose pirkimuose dalyvavusios ir komercinius pasiūlymus teikusios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ laikytinos konkurentėmis, o prekės rinka nagrinėjamo pažeidimo tikslais apibrėžiama kaip kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbų rinka. Kaip minėta, šiuo atveju nėra būtinybės detaliam nagrinėti prekės rinkos, kadangi tai nėra reikšminga vertinant ūkio subjektų veiksmų atitiktį Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams, o pakanka tik nustatyti, kad nagrinėjami ūkio subjektai veikė kaip konkurentai.

(157) Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 3 dalis numato, kad geografinė rinka – teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama lyginant su greta esančiomis teritorijomis.

(158) Vertinant kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbų rinkos geografines ribas, atsižvelgtina į nagrinėjamų ūkio subjektų veiklos teritoriją bei jiems taikomo teisinio reguliavimo ypatumus.

(159) Nors Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybės siekė įsigyti kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbus, kurie turėjo būti atliekami atitinkamai šių savivaldybių teritorijose, tai nesudarė jokių kliūčių šiuose viešuosiuose pirkimuose dalyvauti ūkio subjektams, veikiantiems visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.²⁰⁴ Be to, nagrinėjamuose viešuosiuose pirkimuose dalyvavusių tiekėjų registruotos buveinės ir veiklos zonos, nepatenka vien tik į atitinkamų savivaldybių ribas. Tai pagrindžia, kad viešuosiuose pirkimuose dalyvavusios įmonės gali teikti savo paslaugas visoje Lietuvoje ir iš esmės nesusiduria su ūkinės veiklos teisiniais apribojimais ar kitomis veiklos kliūtimis, kurios nulemtų jų veikimą išimtinai tik tam tikros teritorijos ribose.

(160) Neatmestina galimybė, kad geografinė rinka galėtų būti apibrėžiama ir siauriau nei visa Lietuvos Respublikos teritorija. Tikėtina, kad ūkio subjektai, vykdydami ūkinę veiklą nagrinėjamose savivaldybėse, atlikdami kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbus, galėtų patirti mažesnius kaštus ar turėtų geresnes transporto priemonių ar kitos įrangos transportavimo galimybes nei ūkio subjektai iš kitų regionų. Vis dėlto, šiuo atveju nustatytos aplinkybės rodo, kad ūkio subjektai, vykdydami veiklą kituose Lietuvos regionuose, nebuvo apriboti tokių priežasčių.

(161) Dėl geografinės rinkos apibrėžimo plačiau nei Lietuvos Respublikos teritorija, pažymėtina, kad viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo ypatumai, pirkimo procedūrų formalumas, įmonių veiklos reglamentavimas vertinami kaip aplinkybės, kurios sukuria papildomų kliūčių, su kuriomis susiduria kitų valstybių ūkio subjektai, siekdami dalyvauti Lietuvoje rengiamuose viešuosiuose pirkimuose.²⁰⁵ Analogiškos kliūtys mažina ir Lietuvos ūkio subjektų paskatas dalyvauti užsienio valstybėse rengiamuose viešuosiuose pirkimuose bei kituose konkursuose.

²⁰³ Europos Komisijos 2007 m. vasario 21 d. sprendimas byloje Nr. COMP/E-1/38.823, *Po/Elevators and Escalators*.

²⁰⁴ Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės supaprastintomis viešųjų pirkimų taisyklėmis (aktuali redakcija nuo 2011 m. rugpjūčio 10 d.), kuriose detaliam reglamentuojama supaprastintų viešųjų pirkimų procedūra, nustatyta, kad vykdydami supaprastintą pirkimą apklausos būdu, kreipiamasi į vieną ar kelis tiekėjus. Šiuo atveju, taisyklėse tiekėjas apibrėžiamas kaip ūkio subjektas (fizinis ar juridinis asmuo, arba tokių asmenų grupė), galintis pasiūlyti arba siūlantis prekes, paslaugas ir darbus ir nenustato jokių teisinių apribojimų, susijusių su ūkio subjektų registracijos / buveinės teritorija, dėl kurių jie negalėtų dalyvauti viešajame pirkime. Analogiškai tiekėjas yra apibrėžiamas ir Pasvalio rajono savivaldybės supaprastintose viešųjų pirkimų taisyklėse (aktuali redakcija nuo 2008 m. rugsėjo 17 d.). Prieiga per internetą: http://mw.eviesiejipirkimai.lt/vpm/SVPTS/svpts_paiska.asp.

²⁰⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų tarnybos pateiktoje smulkaus ir vidutinio verslo subjektų dalyvavimo Lietuvos viešuosiuose pirkimuose analizėje nurodoma, jog 2012 m. užsienio įmonių skaičius tarp visų Lietuvoje viešuosiuose pirkimuose dalyvavusių įmonių sudaro vos 5,1 proc. Žr.

(162) Vadovaujantis aukščiau išdėstytomis aplinkybėmis, nagrinėjamu atveju geografinė rinka apibrėžiama ne plačiau kaip Lietuvos Respublikos teritorija. Bet kuriuo atveju, kaip jau buvo minėta nutarimo (152) pastraipoje, vertinamų ūkio subjektų veiksmų pobūdis lemia, kad nėra būtina tiksliai apibrėžti geografinę rinką, nes tai nekeistų jų veiksmų vertinimo.

(163) Apibendrinant, nagrinėjamo klausimo tikslais atitinkama rinka apibrėžiama kaip kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbų Lietuvos Respublikos teritorijoje rinka.

(164) Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 9 dalis įtvirtina, kad ūkio subjektai, kurie toje pačioje atitinkamoje rinkoje susiduria arba gali susidurti su tarpusavio konkurencija, laikytini konkurentais. Ūkio subjekto sąvoka konkurencijos teisės prasme suprantama kaip ekonominis vienetas, net jei teisiniu požiūriu ši ekonominė vieneta sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų.²⁰⁶ Tokie vieną ekonominę vieneta sudarantys subjektai nelaikomi konkurentais, o jų sudaryti susitarimai nepatenka į Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio taikymo sritį.

(165) Tai, kad įmonės sieja tam tikri ryšiai dar nėra pagrindas pripažinti jas vienu ekonominiu vienetu. Šią išvadą patvirtina ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika, kurioje laikomasi pozicijos, kad kai kurie bendri akcininkai ir darbuotojai nesudaro pagrindo teigti, kad tokie subjektai nelaikytini konkurentais taikant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnį.²⁰⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) taip pat yra pažymėjęs, kad vien to, kad dviejų atskirų komercinių įmonių akcinis kapitalas priklauso tam pačiam asmeniui ar šeimai, savaime nepakanka konstatuoti, kad šios dvi įmonės sudaro ekonominę vieneta.²⁰⁸

(166) LVAT savo praktikoje yra nurodęs, kad: „[v]ienas iš svarbiausių kriterijų, kuriuo remiantis konstatuojamas ūkio subjektų kaip vieno ekonominio vieneto konkurencijos teisės prasme egzistavimo faktas, visų pirma yra jų savarankiškumo apimtis priimanč nepriklausomus sprendimus dėl elgesio rinkoje. Pagal ilgametę ESTT praktiką, dukterinės įmonės veikla gali būti priskirta motininei įmonei ypač kai, nepaisant to, jog įmonės yra skirtingi juridiniai asmenys, dukterinė įmonė nesprenžia savarankiškai dėl savo veiklos rinkoje, bet vykdo motininės kompanijos nurodymus <...>“.²⁰⁹

(167) Remiantis ESTT išaiškinimais, jeigu vieną iš susitarimo šalių sudaro bendrovė, turinčios vienodus interesus ir jos yra kontroliuojamos tų pačių fizinių asmenų, šios bendrovės yra laikomos vienu ūkio subjektu. Tokiomis aplinkybėmis konkurencija tarp fizinių ar juridinių asmenų, kurie kartu, kaip viena šalis, dalyvauja susitarime yra neįmanoma.²¹⁰ Europos Komisijos komunikate „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo horizontaliesiems bendradarbiavimo susitarimams gairės“ pažymėta, kad SESV 101 straipsnis „<...> taikomas tik nepriklausomų įmonių sudarytiems susitarimams. Kai viena bendrovė daro lemiamą įtaką kitai bendrovei, jos yra vienas ūkio subjektas ir todėl tos pačios įmonės dalis <...>. Tą patį galima pasakyti ir apie tai pačiai grupei priklausančias bendroves, t. y. bendroves, kurioms lemiamą įtaką daro ta pati patronuojančioji bendrovė. Taigi jos nelaikomos konkurentėmis, net jei abi veikia tose pačiose atitinkamose produktų ir geografinėse rinkose“.²¹¹

(168) Remiantis ESTT praktika, ekonominio vieneto egzistavimą galima nustatyti, atsižvelgiant į nuoseklių aplinkybių visumą, net jei nei vienos iš jų, vertinant jas atskirai, nepakanka kad būtų konstatuotas tokio vieneto egzistavimas.²¹²

http://www.vpt.lt/vpt/uploaded/Verslo_subjektu_dalyvavimas/Smulkaus_ir_vidutinio_verslo_subjektu_dalyvavimo_Lietuvos_viesuosiuose_pirkimuose_2012_m_rezultatu_ataskaita_0531.pdf.

²⁰⁶ ESTT 2005 m. rugsėjo 15 d. sprendimas byloje Nr. T-325/01, *DaimlerChrysler AG v Europos Komisija*.

²⁰⁷ LVAT 2011 m. liepos 21 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁰²-2256/2011, *UAB „Prof-T“ v Konkurencijos taryba*, 2012 m. birželio 21 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁵²-2016/2012, *UAB „Specialus montažas-NTP“ v Konkurencijos taryba*.

²⁰⁸ ESTT 2003 m. spalio 2 d. sprendimas byloje Nr. C-196/99 P, *Aristrain v Europos Komisija*, 99 p.

²⁰⁹ LVAT 2014 m. balandžio 7 d. nutartis adm. byloje Nr. A552-54/2014, *UAB „Amber Bay“ ir kt. v Konkurencijos taryba*.

²¹⁰ ESTT 1984 m. liepos 12 d. sprendimas byloje Nr. C-170/83, *Hydrotherm*, 11 p.

²¹¹ OL C 011, 14/01/2011 p. 0001 – 0072, 11 p.

²¹² ESTT 2010 m. liepos 1 d. sprendimas byloje Nr. C-407/08, *Knauf Gips v Europos Komisija*, 65 p.

(169) Atsižvelgiant į nutarimo (164)–(168) pastraipas, nagrinėjamu atveju vertintina, ar nutarimo 1.7 dalyje nurodyti UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ siejantys ryšiai leidžia šias abi bendroves laikyti vienu ekonominiu vienetu konkurencijos teisės prasme.

(170) Kaip nustatyta Tyrimo metu, tiems patiems fiziniams asmenims priklauso 98 proc. UAB „Pasvalio melioracija“ ir 100 proc. UAB „Jadrana“ akcijų. Šie fiziniai asmenys taip pat yra ir abiejų bendrovių valdymo organų nariai, kurie priima strateginius bendrovių veiklos sprendimus. UAB „Pasvalio melioracija“ valdybos nariai taip pat yra abiejų bendrovių vienasmeniai valdymo organai.²¹³

(171) Tyrimo metu nustatyta, kad pagal turimų akcijų skaičių ir jų suteikiamų teisių apimtį nei vienas iš abiejų bendrovių akcininkų vienasmeniškai negali priimti sprendimų akcininkų susirinkimo metu, todėl esminių bendrovių veiklos klausimų priėmimui būtinas bent dviejų arba visų trijų akcininkų bendras sutarimas. UAB „Pasvalio melioracija“ valdybos sprendimai taip pat gali būti priimami sutarus dviem arba visiems trimis valdybos nariams. Iš Tyrimo metu pateiktų abiejų bendrovių akcininkų ir valdybos susirinkimų protokolų matyti, kad sprendimai dėl metinės finansinės atskaitomybės, veiklos ataskaitos patvirtinimo, pelno paskirstymo, investicijų, skolinimosi ir verslo plėtos priimami vienbalsiai visų trijų fizinių asmenų.²¹⁴

(172) Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad tų pačių asmenų interesai lėmė abiejų bendrovių dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose: UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai rengė UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus ir kitus su komerciniu pasiūlymu susijusius dokumentus, kuriuose, be kitų duomenų, buvo nurodyta planuojama siūlyti kaina, Pasvalio rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams Nr. 5, 7 ir 12, kuriuose komercinius pasiūlymus teikė ir pati UAB „Pasvalio melioracija“ (žr. nutarimo (62), (63) pastraipas). UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus rengė ne tik tuose viešuosiuose pirkimuose, kuriuose dalyvavo ir UAB „Pasvalio melioracija“, tačiau ir tuose, kuriuose UAB „Pasvalio melioracija“ pati nedalyvavo, nors buvo kviečiama (nutarimo (64) pastraipa). Ši aplinkybė tik patvirtina abiejų bendrovių bendrą strategiją dalyvauti ir laimėti viešuosiuose pirkimuose. Be to, atsižvelgiant į susitarimo, kuriame dalyvavo visos keturios bendrovės (UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“), tikslą – viena kitai padėti laimėti viešuosius pirkimus sau palankiose teritorijose (nutarimo 5.5 dalis) – UAB „Jadrana“ laimėjimas tam tikrų Pasvalio rajono savivaldybės organizuotų viešųjų pirkimų tik patvirtina aukščiau šioje pastraipoje nurodytą išvadą dėl bendros abiejų bendrovių dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose strategijos, t. y. kad Pasvalio rajono savivaldybės viešuosius pirkimus turi laimėti arba UAB „Pasvalio melioracija“, arba UAB „Jadrana“.

(173) Tarp abiejų bendrovių matyti ir atliekamų darbų pasiskirstymas: UAB „Jadrana“ dalyvauja ir laimi viešuosius pirkimus, kurių objektą sudaro melioracijos darbai, o UAB „Pasvalio melioracija“ – kelių ir gatvių remonto bei priežiūros darbai (žr. Lentelę Nr. 2). Be to, abi bendrovės yra įsikūrusios tose pačiose patalpose, jas sieja bendri darbuotojai, UAB „Jadrana“ reikšmingą dalį pajamų gauna iš UAB „Pasvalio melioracija“ užsakymų.

(174) Kaip minėta, net jei teisiniu požiūriu atskiri fiziniai ar juridiniai asmenys kuria ir įgyvendina pakankamai vieningą rinkos strategiją, daro įtaką vienas kito veiklai ir bendrai priima sprendimus dėl savo veiksmų krypties rinkoje, įskaitant, koordinuotą dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, tokie asmenys laikomi sudarančiais vieną ekonominį vienetą konkurencijos teisės prasme. Kaip nustatyta Tyrimo metu, UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ viešuosiuose pirkimuose veikė turėdamos bendrą strategiją dalyvauti ir laimėti atitinkamus pirkimus.

(175) UAB „Jadrana“ teigimu, jos kasdieninės veiklos organizavimo klausimus faktiškai sprendžia jos direktorė [ASMENS DUOMENYS]. Konkurencijos tarybos vertimu, ši aplinkybė galėtų rodyti ne bendrovių savarankišką elgesį rinkoje esant tokioms kaip Tyrimo metu nustatytoms aplinkybėms, o tai, kad UAB „Jadrana“ veikla yra organizuojama pagal akcininkų, kurie skiria UAB „Jadrana“ direktorių, interesus. Tačiau ir šie UAB „Jadrana“ paaiškinimai dėl kasdienės veiklos organizavimo prieštarauja Tyrimo metu nustatytoms aplinkybėms, kadangi UAB „Jadrana“

²¹³ Žr. Lentelę Nr. 1.

²¹⁴ Nutarimo (40) pastraipa.

komercinius pasiūlymus Pasvalio rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams rengė ne [ASMENS DUOMENYS], kuri, UAB „Jadrana“ teigimu, sprendžia dėl bendrovės kasdienės veiklos organizavimo, įskaitant dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose (nutarimo (39) pastraipa), tačiau kitos bendrovės UAB „Pasvalio melioracija“, kuri su UAB „Jadrana“ sudaro vieną ekonominį vienetą, projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS]. Kaip minėta, UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus rengė ir tuose viešuosiuose pirkimuose, kuriuose pati UAB „Pasvalio melioracija“ nedalyvavo (nutarimo (64) pastraipa).

(176) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta nutarimo (170)–(175) pastraipose, UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ laikytinos sudarančiomis vieną ekonominį vienetą konkurencijos teisės prasme. UAB „Pasvalio melioracija“ neginčijo bendrovių tarpusavio sąsajų ir pripažinimo vienu ekonominiu vienetu.

(177) Atsižvelgiant į šioje nutarimo dalyje nurodytas aplinkybes, nagrinėjamuose viešuosiuose pirkimuose konkurentėmis yra laikomos UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Biržų ranga“ ir vieną ekonominį vienetą sudarančios UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“.

5. Nagrinėjamų ūkio subjektų veiksmų vertinimas

(178) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalimi, visi susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, yra draudžiami ir negalioja nuo jų sudarymo momento. Šio straipsnio 1 dalies 1 punktą draudžia susitarimus tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti (fiksuoti) tam tikros prekės kainas arba kitas pirkimo ar pardavimo sąlygas, 2 punktą – pasidalyti prekės rinką teritoriniu pagrindu, pagal pirkėjų ar tiekėjų grupes ar kitu būdu.

(179) Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 15 dalis susitarimą apibrėžia kaip bet kuria forma (raštu ar žodžiu) dviejų ar daugiau ūkio subjektų sudarytas sutartis arba ūkio subjektų suderintus veiksmus, įskaitant bet kurio ūkio subjektų junginio (asociacijos, susivienijimo, konsorciumo ir pan.) arba šio junginio atstovų priimtą sprendimą.

(180) LVAT bei ESTT praktikoje pripažįstama, jog tam, kad būtų sudarytas susitarimas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio prasme, pakanka nustatyti eksplicitinį arba implicitinį šalių valios (norų, ketinimų) sutapimą (suderinimą) veikti rinkoje atitinkamu būdu, o subjektyvūs pareiškėjų siekiai, dalyvaujant susitarime, paprastai neturi jokios reikšmės.²¹⁵ Be to, šalių valia gali būti aiški tiek iš sutarties sąlygų, tiek iš šalių elgesio, nes susitarimais taip pat pripažįstami ne tik formalūs, rašytiniai susitarimai (rašytinės sutarties sudarymas), bet ir žodiniai susitarimai ar net teisiškai neįpareigojantys dokumentai. Net iš pirmo žvilgsnio vienašalis aktas, nepriklausomai nuo jo formos, gali būti laikomas susitarimu, jei jis išreiškia bendrą bent dviejų šalių valią. Atitinkamai šalių valia gali būti išreikšta tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai (numanomai, neišreikšiant žodžiais, „nebyliai“).²¹⁶

(181) Be to, kiekvienas ūkio subjektas, veikiantis rinkoje, turi nepriklausomai pasirinkti savo elgesį joje. Toks reikalavimas draudžia atsirasti bet kokiam tiesioginiam ar netiesioginiam kontaktui tarp tokių subjektų, jeigu šio kontakto tikslas arba padarinys yra daryti poveikį esamo arba potencialaus konkurento elgesiui rinkoje ar atskleisti tokiam konkurentui elgesio kryptį, kurią jie patys nusprendė pasirinkti arba ketina pasirinkti rinkoje.²¹⁷

²¹⁵ LVAT 2011 m. kovo 28 d. sprendimas adm. byloje Nr. A525-2577/2011, *KOMAA ir kt. v Konkurencijos taryba*, 2011 m. gegužės 27 d. sprendimas byloje adm. Nr. A858-294/2011, *UAB „Anoniminių darboholikų klubas“ v Konkurencijos taryba*, 2011 m. birželio 23 d. nutartis adm. byloje Nr. A444-1433/2011, *UAB „Elektromarktas“, UAB „Forum Cinemas Home Entertainment“ ir kt. v Konkurencijos taryba*, ESTT 2000 m. spalio 26 d. sprendimas byloje Nr. T-41/96, *Bayer v Europos Komisija*, 68 p.

²¹⁶ LVAT 2012 m. sausio 26 d. nutartis adm. byloje Nr. A858-269/2012, *UAB „Puse Plus Kaunas“ v Konkurencijos taryba*, ESTT 1970 m. liepos 15 d. sprendimas byloje Nr. 41/69ACF, *Chemiefarma NV v Europos Komisija*, 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje Nr. C-74/04 P, *Komisija v Volkswagen*, 1983 m. spalio 25 d. sprendimas byloje Nr. 107/82, *AEG-Telefunken v Europos Komisija*.

²¹⁷ ESTT 1975 m. gruodžio 16 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. 40-48, 50, 54-56, 111, 113 ir 114/73, *Cooperatieve Vereniging „Suiker Unie“ UA ir kt. v Europos Komisija*, 1999 m. liepos 8 d. sprendimas byloje Nr. C-199/92 P, *Hüls AG v Europos Komisija*, 160 p. ir jame nurodyta ESTT praktika.

(182) Pažymėtina, kad ne visais atvejais yra įmanoma nustatyti, kad konkurentai tiesiogiai bendravo tarpusavyje, tačiau tai nereiškia, kad draudžiamas susitarimas dėl šios priežasties nėra sudarytas. Pripažįstama, kad net jeigu randama dokumentų, aiškiai rodančių neteisėtą ryšį tarp ūkio subjektų, jie paprastai yra tik fragmentiški bei pavieniai, todėl tam tikras aplinkybės dažnai reikia nustatyti naudojant dedukcijos metodą. Daugeliu atvejų tai, ar egzistuoja antikonkurenciniai veiksmai ar susitarimai, turi būti nustatoma remiantis tam tikrais sutapimais ir nuorodomis, kurie, nagrinėjami kartu ir nesant kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas.²¹⁸

(183) Dėl veiksmų derinimo viešuosiuose pirkimuose, pažymėtina, kad pagal LVAT praktiką suderintais veiksmais konkurencijos teisės prasme, be kita ko, laikomas ūkio subjektų, ketinančių dalyvauti ar dalyvaujančių viešųjų pirkimų procedūrose, keitimasis tarpusavyje informacija apie sąnaudas, prekių charakteristikas ir jų kainas, nors tai yra informacija, kurią nepriklausomas rinkos dalyvis laikytų komercine paslaptimi.²¹⁹ Taip pat pripažįstama, kad derindami teiktinus komercinius pasiūlymus ūkio subjektai faktiškai nekonkuruoja su kitais atitinkamais ūkio subjektais, o kiti draudžiamo susitarimo dalyviai sudaro sąlygas laimėti viešąjį pirkimą konkrečiam ūkio subjektui.²²⁰

(184) Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos parengtose „Kovos su pasiūlymų klastojimu viešųjų pirkimų konkursuose rekomendacijose“²²¹ situacijos, kai viešuosius pirkimus visada laimi tas pats tiekėjas arba pasiūlymus teikia įmonės, kurios niekada nelaimi pirkimų, priskiriamos prie konkurenciją ribojančių susitarimą rodančių požymių. Prie tokių požymių taip pat yra priskiriamos situacijos, kai tiekėjai pasidalina tarpusavyje pirkėjus ar tam tikras geografines teritorijas ir susitaria nepateikti komercinių pasiūlymų toje teritorijoje, kuri yra priskirta konkrečiai įmonei. Remiantis minėtomis rekomendacijomis, vienodos gramatinės ir aritmetinės klaidos, pasiūlymų formos panašumai ar neįprastas tiekėjų elgesys taip pat yra priskiriami prie konkurenciją ribojančių susitarimą rodančių požymių.

(185) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šioje nutarimo dalyje, toliau pateikiamas ūkio subjektų veiksmų vertinimas dalyvaujant Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuotuose viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti. Veiksmų vertinimas atliekamas vadovaujantis Konkurencijos tarybos Tyrimo metu nustatyta ir STT Konkurencijos tarybai perduota informacija. Dalyvavimą susitarime, kurį draudžia Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio nuostatos, pripažino UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“. UAB „Jadrana“ taip pat pripažino veiksmų derinimą viešuosiuose pirkimuose, tačiau kvestionavo susitarimo teisinį vertinimą (nutarimo (140), (141) pastraipos).

5.1. Veiksmų derinimas Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose

(186) Kaip matyti iš asmenų paaiškinimų (nutarimo 2.1.1 dalis), UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ atstovai patvirtino, kad tarpusavio veiksmai ir komerciniai pasiūlymai, įskaitant kainą, buvo derinami Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose taip, kad juos laimėtų iš anksto žinomas tiekėjas – vieną ekonominę vienetą sudarančios UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“. Nors ūkio subjektų atstovai Tyrimo metu nenurodė

²¹⁸ LVAT 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-1704/2012, UAB „Autoūkis“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-293/2012, UAB „Autodina“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-290/2012, UAB „Moller Auto“ v Konkurencijos taryba, ESTT 1975 m. gruodžio 16 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. 40-48/73, 2010 m. liepos 1 d. sprendimas byloje Nr. C-407/08 P, *Knauf Gips KG v Europos Komisija*, 49 p.; ESTT sprendimas byloje Nr. C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, *Aalborg Portland ir kt. v Europos Komisija*, 55–57 p.

²¹⁹ LVAT 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-1704/2012, UAB „Autoūkis“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-293/2012, UAB „Autodina“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-290/2012, UAB „Moller Auto“ v Konkurencijos taryba.

²²⁰ LVAT 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-1704/2012, UAB „Autoūkis“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-293/2012, UAB „Autodina“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-290/2012, UAB „Moller Auto“ v Konkurencijos taryba.

²²¹ Prieiga per internetą: <http://www.oecd.org/daf/competition/cartels/43359196.pdf>.

viešųjų pirkimų, kuriuose vyko toks veiksmų derinimas, nustatyta, kad veiksmai buvo derinami šioje nutarimo dalyje nurodytuose viešuosiuose pirkimuose.

(187) Visų pirma, konkuruojančių bendrovių UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ komerciniai pasiūlymai ir (arba) kiti su komerciniu pasiūlymu susiję dokumentai, kuriuose, be kitų duomenų, buvo nurodyta planuojama siūlyti kaina, Tyrimo metu buvo rasti UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje, dokumentų kataloge „*Konkursu rengimas-dokumentai*“ (nutarimo (50) pastraipa). Minėtame dokumentų kataloge rastų UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ komercinių pasiūlymų ir (arba) kitų su komerciniu pasiūlymu susijusių dokumentų ypatybės rodo, kad visi dokumentai buvo modifikuoti ir išsaugoti UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės darbo kompiuteryje dar iki pateikiant juos perkančiajai organizacijai. Palyginus juos su perkančiajai organizacijai pateiktais komerciniais pasiūlymais, nustatyta, kad jų turinys, įskaitant kainas, yra identiškas (nutarimo (53) pastraipa).

(188) Iš analizuojamų 18 Pasvalio rajono savivaldybės viešųjų pirkimų nustatyta, kad 16 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 1, 2, 4–6, 8–13, 15, 16, 18, 20 ir 21) UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai „*Samatos2*“, „[ASMENS DUOMENYS]“ ir „[ASMENS DUOMENYS]“, parengė arba prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo konkurentų – UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ – komercinius pasiūlymus ir (arba) kitus su komerciniu pasiūlymu susijusius dokumentus:

- a) UAB „Panevėžio melioracija“ komercinius pasiūlymus 13 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 1, 2, 4, 6, 8–11, 13, 15, 16, 18, 21);
- b) UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus arba viešojo pirkimo sutartis, kuriose buvo nurodyta planuojama siūlyti kaina, 11 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 2, 4–6, 8, 10–13, 17–18).

(189) Likusiuose 2 Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 3 ir 7) ūkio subjektų komercinius pasiūlymus arba viešojo pirkimo sutartis, kuriuose buvo nurodyta planuojama siūlyti kaina, parengė arba paskutinį kartą modifikavo tas pats dokumentų autorius „*Samatos_2*“, kurio tapatybė Tyrimo metu nenustatyta. Ši aplinkybė nekeičia vertinimo, kad bendrovės derino komercinius pasiūlymus prieš pateikiant juos perkančiajai organizacijai ir šiuose viešuosiuose pirkimuose. Visų pirma, tas pats asmuo parengė visus konkurentų komercinius pasiūlymus arba viešojo pirkimo sutartis (viešajame pirkime Nr. 3 – UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ komercinius pasiūlymus, viešajame pirkime Nr. 7 – UAB „Pasvalio melioracija“ komercinį pasiūlymą ir UAB „Biržų ranga“ viešojo pirkimo sutartį), sutampa visų šių pasiūlymų atitinkamuose viešuosiuose pirkimuose pateikimo perkančiajai organizacijai data, [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje rasti bendrovių komercinių pasiūlymų projektai yra identiški perkančiajai organizacijai pateiktiems pasiūlymams, o taip pat, kaip matyti iš nutarimo (57) pastraipos, viešajame pirkime Nr. 3 dalyvavusių tiekėjų pasiūlymuose nustatyti identiški turinio ir formos panašumai. Kaip minėta nutarimo (182) pastraipoje, suderinti veiksmai gali būti nustatomi remiantis tam tikrų požymių ir sutapimų, kurie negali būti objektyviai paaiškinami, visuma. Taigi, įvertinus visus aukščiau nurodytus požymius, darytina išvada, kad viešuosiuose pirkimuose Nr. 3 ir 7 dalyvavę tiekėjai taip pat iš anksto suderino perkančiajai organizacijai teikiamus komercinius pasiūlymus, įskaitant jų kainas.

(190) Be to, atsakomybė už dalyvavimą konkurenciją ribojančiame susitarime taikoma ūkio subjektui, o ne atitinkamus veiksmus, pažeidžiančius konkurencijos taisykles, atlikusiam darbuotojui. LVAT praktikoje taip pat pripažįstama, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus siejamas būtent su ūkio subjektais, o ne su atskirais šių ūkio subjektų darbuotojais.²²² Todėl aplinkybė, kokie konkretūs fiziniai asmenys²²³ parengė UAB „Pasvalio melioracija“ ir jos konkurentų komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 3 ir 7, t. y. kas yra „*Samatos_2*“, nėra reikšminga, jei Tyrimo metu surinktų įrodymų visuma leidžia daryti išvadą, kad ūkio subjektai dalyvavo susitarime.

²²² LVAT 2017 m. rugpjūčio 3 d. sprendimas adm. byloje Nr. A-417-822/2017, UAB „*Convertus*“ ir kt. v *Konkurencijos taryba*.

²²³ Tyrimo metu nenustatyta, kas yra UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojas „*Samatos2*“.

(191) Galiausiai, visus 18 viešųjų pirkimų laimėjo vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“. Kaip minėta nutarimo (184) pastraipoje, ši aplinkybė, kai visus viešuosius pirkimus laimi tas pats ūkio subjektas, gali būti priskiriama prie veiksmų derinimą viešuosiuose pirkimuose rodančių požymių.

(192) Įvertinus aukščiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ derino tarpusavio veiksmus ir komercinius pasiūlymus, įskaitant kainą, Pasvalio rajono savivaldybės 2012–2016 m. organizuotuose viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti:

- a) su UAB „Panevėžio melioracija“ – 14 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 1–4, 6, 8–11, 13, 15, 16, 18 ir 21);
- b) su UAB „Biržų ranga“ – 13 viešųjų pirkimų (pirkimai Nr. 2–8, 10–13, 20 ir 21).

5.2. Veiksmų derinimas Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose

(193) Kaip matyti iš asmenų paaiškinimų (nutarimo 2.2.1 dalis), tai, kad ūkio subjektų veiksmas tokiu pačiu būdu (kaip ir Pasvalio rajono savivaldybėje) buvo derinami ir Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, tiek Konkurencijos tarybos Tyrimo metu, tiek STT ikiteisminio tyrimo metu patvirtino UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ atstovai. Nors ūkio subjektų atstovai Tyrimo metu tiksliai nenurodė viešųjų pirkimų, kuriuose vyko toks veiksmų derinimas, nustatyta, kad veiksmas buvo derinami šioje nutarimo dalyje nurodytuose viešuosiuose pirkimuose.

(194) Remiantis UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų dokumentų, kurie buvo rasti [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje, dokumentų kataloge „*Konkursu rengimas-dokumentai*“, ypatybėmis, nustatyta, kad UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 14 ir 17 parengė UAB „Panevėžio melioracija“ darbuotojas „*vartotojas*“, t. y. UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS] (nutarimo (105) pastraipos).

(195) Iš Lentelėje Nr. 4 pateiktų duomenų taip pat matyti, kad tas pats „*vartotojas*“ prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikavo UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 19 ir 22. Tai, kad „*vartotojas*“, paskutinį kartą modifikavęs minėtus UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus, yra ta pati UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS], patvirtina šios Tyrimo metu nustatytos aplinkybės. Pirmiausia, ši darbuotoja patvirtino, kad UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus Panevėžio rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams ji rengė 2015–2016 m. (žr. nutarimo (104), (105) pastraipas). Šie [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai patvirtina kad ūkio subjektų komerciniai pasiūlymai buvo derinami ne tik 2015 m., kai vyko pirkimai Nr. 14 ir 17, bet ir 2016 m. vykusiuose viešuosiuose pirkimuose, kai vyko viešieji pirkimai Nr. 19 ir 22. Be to, nagrinėjamų UAB „Pasvalio melioracija“ komercinių pasiūlymų autoriaus vardas yra identiškasis viešiesiems pirkimams Nr. 14 ir 17 UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus parengusio autoriaus vardui. Tyrimo metu nustatyta, kad UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojų kompiuterio naudotojų, kurie rengė UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus, vardai („[ASMENS DUOMENYS]“, „[ASMENS DUOMENYS]“, „*Samatos2*“) nesutampa su nagrinėjamus UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus parengusio autoriaus vardu „*vartotojas*“.

(196) Galiausiai, UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] taip pat nurodė, kad nagrinėjamu laikotarpiu komerciniai pasiūlymai tarp bendrovių buvo derinami dviem būdais – UAB „Panevėžio melioracija“ parengdavo UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus, kuriuose iš anksto buvo nurodoma didesnė nei UAB „Panevėžio melioracija“ pasiūlymo kaina, arba UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojams nurodydavo kainą, kurią juose reikėjo įrašyti (nutarimo (99) pastraipa). Šie UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai patvirtina, kad paskutinįkart UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 19 ir 22 redagavęs asmuo yra UAB „Panevėžio melioracija“ darbuotojas.

(197) Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas aplinkybes, daroma išvada, kad šiuos UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 19 ir 22 paskutinį kartą modifikavęs asmuo, kaip ir komercinių pasiūlymų viešiesiems pirkimams Nr. 14 ir 17 rengėjas, taip pat yra UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS].

(198) Nutarimo 2.2.2 dalyje pateikti telefoniniai pokalbiai papildomai patvirtina, kad UAB „Panevėžio melioracija“ derino su UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus viešajame pirkime Nr. 22. Visų pirma, prieš pateikiant perkančiajai organizacijai pasiūlymus nagrinėjamame pirkime, [ASMENS DUOMENYS] paskambino Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai [ASMENS DUOMENYS] dėl perkančiosios organizacijos parengtoje komercinio pasiūlymo formoje paliktų redakcinių trūkumų (dokumente nepalikta eilučių pasiūlymo parengimo datai ir vietai įrašyti) ir susitarė, kad šiuos pasiūlymo formoje praleistus duomenis ji nurodys rengdama UAB „Panevėžio melioracija“ komercinį pasiūlymą. Po šio pokalbio [ASMENS DUOMENYS] su minėta perkančiosios organizacijos atstove aptarti pasiūlymo formos redakciniai pakeitimai – parengimo data ir vieta – analogiškai buvo atlikti ir UAB „Pasvalio melioracija“ komerciniuose pasiūlymuose.

(199) Taip pat nustatyta, kad prieš pateikiant UAB „Pasvalio melioracija“ komercinį pasiūlymą viešajame pirkime Nr. 22 įvyko UAB „Panevėžio melioracija“ direktoriaus ir UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės susitikimas. Nutarimo 2.2.2 dalyje nurodytos faktinės aplinkybės patvirtina, kad prieš šį susitikimą vyko UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] ir UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovės [ASMENS DUOMENYS] komunikacija (nutarimo (113) ir (114) pastraipos):

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Klausyk, kada į svečius būtų galima, trečiadienį [2016 m. gegužės 11 d. – Konkurencijos tarybos pastaba]? ar nelabai?*

<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Šiaip tai dėl manęs bet kada, bet aš turėčiau paklaust kada... ar ar manęs tiktai užtenka tam kartui, susitikimui.*

[ASMENS DUOMENYS] – *Nu, kad ne man atrodo, kad čia gi matai popierius* [pabraukta Konkurencijos tarybos].

[ASMENS DUOMENYS] – *Aš paskambinsiu, jo. Reik man paklaust.*

<...>.“

„<...>

[ASMENS DUOMENYS] – *Gerai [ASMENS DUOMENYS], ten viskas tikslu? Numeriukus vi...vens du, viens du...*

[ASMENS DUOMENYS] – *Susižiūrėsiu viską, kad viskas būtų gerai* [pabraukta Konkurencijos tarybos].

<...>.“

(200) Atsižvelgiant į pateikto pokalbio turinį, kuriame [ASMENS DUOMENYS] mini „popierių“, numeriukus „viens du“ bei prašo [ASMENS DUOMENYS] sužiūrėti, kad „viskas būtų tikslu“, o taip pat į tai, kad tiekėjų komerciniai pasiūlymai šiam pirkimui buvo pateikti kitą dieną po susitikimo raštu, o ne informacinėje sistemoje CVP IS, ir kad šis komercinis pasiūlymas buvo pasirašytas UAB „Pasvalio melioracija“ vadovo (dėl to susitikimui neužteko [ASMENS DUOMENYS]), darytina išvada, kad susitikimas vyko būtent dėl UAB „Pasvalio melioracija“ komercinio pasiūlymo viešajam pirkimui Nr. 22 pasirašymo. Šios aplinkybės atitinka nutarimo (104) pastraipoje pateiktus UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimus, kad parengtus UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus, atspausdintus arba USB laikmenoje, UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] nuveždavo UAB „Pasvalio melioracija“ pasirašyti, o pasirašytus pateikdavo perkančiajai organizacijai.

(201) Galiausiai, [ASMENS DUOMENYS] darbo kompiuteryje buvo rasti tik šiems 4 viešiesiems pirkimams parengti UAB „Pasvalio melioracija“ komerciniai pasiūlymai, tačiau

nebuvo rasta parengiamųjų dokumentų²²⁴, kurie pagrįstų, kaip buvo apskaičiuojama minėtuose komerciniuose pasiūlymuose nurodyta kaina. Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, kuriuose, kaip nustatyta Tyrimo metu, UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus parengė UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojai, susiklostė priešinga situacija – buvo rengiami detalūs pasiūlymų kainas pagrindžiantys skaičiavimai ir kiti pasiūlymą sudarantys dokumentai (viešojo pirkimo sutarčių projektai, tiekėjo sąžiningumo deklaracija ir kt.).²²⁵ Šios aplinkybės patvirtina, kad UAB „Pasvalio melioracija“ iš anksto žinojo, kad Panevėžio rajono savivaldybės viešųjų pirkimų nelaimės, ir, kaip nustatyta Tyrimo metu, tik padėjo UAB „Panevėžio melioracija“ laimėti nagrinėjamus pirkimus, teikdama iš anksto su konkurentu sutartos didesnės kainos komercinius pasiūlymus.

(202) Palyginus UAB „Panevėžio melioracija“ gamybinio skyriaus inžinierės parengtus ar prieš pateikiant perkančiajai organizacijai modifikuotus UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus su perkančiajai organizacijai pateiktais UAB „Pasvalio melioracija“ pasiūlymais, nustatyta, kad visi minėti UAB „Pasvalio melioracija“ komerciniai pasiūlymai, įskaitant juose nurodytą kainą, yra identiški. Šios aplinkybės rodo, kad UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ tarpusavyje suderino komercinius pasiūlymus viešiesiems pirkimams Nr. 14, 17, 19 ir 22 dar prieš pateikiant juos perkančiajai organizacijai.

5.3. Veiksmų derinimas Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose

(203) Tai, kad veiksmai tokiu pačiu būdu buvo derinami ir Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose, Tyrimo metu patvirtino UAB „Pasvalio melioracija“ projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] ir UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] (žr. nutarimo 2.3.1 dalį). UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius Tyrimo metu patvirtino, kad iki 2016 m. su UAB „Pasvalio melioracija“ derino pasiūlymus mažos vertės viešuosiuose pirkimuose, kuriuose buvo perkami drenažo darbai. Šie [ASMENS DUOMENYS] paaiškinimai atitinka Tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes, kad bendrovių komerciniai pasiūlymai buvo derinami būtent drenažo darbų viešuosiuose pirkimuose. Be to, Tyrimo metu nustatytos aplinkybės patvirtina, kad bendrovių komerciniai pasiūlymai buvo derinami ir 2017 m.

(204) Kaip minėta nutarimo (182) pastraipoje, daugeliu atvejų tai, ar egzistuoja antikoncepciniai veiksmai ar susitarimai, turi būti nustatoma remiantis tam tikrais sutapimais ir nuorodomis, kurie, nagrinėjami kartu ir nesant kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas. Nors tiriamųjų ūkio subjektų atstovai Tyrimo metu nenurodė konkrečių pirkimų, kuriuose derino savo veiksmus, nustatyta, kad veiksmai buvo derinami toliau šioje nutarimo dalyje nurodytuose viešuosiuose pirkimuose.

(205) Palyginus Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose Nr. 23–25 pateiktus bendrovių komercinius pasiūlymus, kainų lentelės skiltyje „Kaina be PVM“ nustatytos identiškos kainų rašymo klaidos – vietoje kainos be PVM nurodyta vieneto kainos PVM suma. Tokios klaidos nustatytos visų dalyvavusių tiekėjų komerciniuose pasiūlymuose viešiesiems pirkimams Nr. 23 ir 24 ir UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ komerciniuose pasiūlymuose viešajam pirkimui Nr. 25. Nei viename kitame Tyrimo metu nagrinėtame tiekėjų komerciniame pasiūlyme tokių identiškų kainų rašymo klaidų nenustatyta.²²⁶

(206) Kaip matyti nutarimo (121) pastraipoje, UAB „Panevėžio melioracija“ lokalinę sąmatą viešajam pirkimui Nr. 25 pasirašė UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS], nors vienintelis darbuotojas, bendrovėje galėjęs parengti šią sąmatą – [ASMENS DUOMENYS] – Tyrimo metu patvirtino, kad niekada nerengė UAB „Panevėžio melioracija“ komercinių pasiūlymų Biržų rajono savivaldybės vykdytiems viešiesiems pirkimams. Tai, kad viešajame pirkime Nr. 25 UAB „Panevėžio melioracija“ lokalinę sąmatą pasirašė [ASMENS

²²⁴ Viešojo pirkimo Nr. 14 atveju UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojos kompiuteryje buvo rasta lokalinė sąmata pdf formatu, kadangi dokumentai viešajam pirkimui buvo teikiami CVP IS priemonėmis.

²²⁵ Žr. nutarimo 2.1 dalį.

²²⁶ Nutarimo (122) pastraipa.

DUOMENYS], kuris negalėjo savarankiškai jos parengti, nes neturėjo tam skirtos specialios programos „SISTELA“, ir tai kad vienintelė darbuotoja įmonėje galėjusi parengti šią sąmatą patvirtino, kad niekada nėra to dariusi, papildomai patvirtina, kad UAB „Panevėžio melioracija“ savarankiškai neparengė sąmatos viešajame pirkime Nr. 25. Be to, kaip matyti nutarimo (96) pastraipoje, UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius patvirtino, kad sąmatas UAB „Panevėžio melioracija“ vardu parengdavo pirkimus turinti laimėti bendrovė.

(207) Kaip matyti nutarimo (126) pastraipoje, UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] patvirtino, kad jam yra tekę parengti UAB „Pasvalio melioracija“ komercinius pasiūlymus Biržų rajono savivaldybės viešiesiems pirkimams. Šią aplinkybę patvirtino ir UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS]. Taigi darytina išvada, kad būtent [ASMENS DUOMENYS] parengė ir kitų bendrovių, t. y. UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ komercinius pasiūlymus. Be to, UAB „Panevėžio melioracija“, darbuotoja [ASMENS DUOMENYS] yra patvirtinusi, kad [ASMENS DUOMENYS] yra lankęsis pas UAB „Panevėžio melioracija“ generalinį direktorių [ASMENS DUOMENYS] (nutarimo (136) pastraipa).

(208) Be to, vienodos kainų rašymo klaidos tiekėjų komerciniuose pasiūlymuose prasidėjo tuo pačiu metu, nors iki tol tokių klaidų nebuvo daroma (nutarimo (122) pastraipa).

(209) Atsižvelgiant į aukščiau šioje nutarimo dalyje nurodytas aplinkybes, daroma išvada, kad UAB „Biržų ranga“, UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ pateikė iš anksto suderintus komercinius pasiūlymus 3 Biržų rajono savivaldybės 2017 m. balandžio–liepos mėn. vykdytuose viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 23–25), iš kurių UAB „Biržų ranga“ derino komercinius pasiūlymus, įskaitant kainas, su UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ 2 pirkimuose (pirkimai Nr. 23 ir 24), o su UAB „Panevėžio melioracija“ – 1 pirkime (pirkimas Nr. 25).

5.4. Komercinių pasiūlymų nepateikimas, kaip veiksmų derinimo forma

(210) Tyrimo metu nustatyta, kad dviejuose Pasvalio rajono savivaldybės organizuotuose viešuosiuose pirkimuose Nr. 9 ir 20 UAB „Biržų ranga“, UAB „Jadrana“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ nepateikė komercinio pasiūlymo, nors buvo kviečiamos dalyvauti šiuose viešuosiuose pirkimuose (UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“ komercinio pasiūlymo nepateikė viešajame pirkime Nr. 9, o UAB „Panevėžio melioracija“ – pirkime Nr. 20). UAB „Biržų ranga“ komercinių pasiūlymų taip pat nepateikė ir trijuose Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose Nr. 14, 17 ir 22, nors gavo kvietimą dalyvauti šiuose viešuosiuose pirkimuose. Tai, kad bendrovių veiksmų derinimas dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose pasireiškė ir komercinių pasiūlymų nepateikimu, taip sudarant sąlygas atitinkamą viešąjį pirkimą laimėti iš anksto žinomai bendrovei, patvirtina Tyrimo metu nustatytos faktinės aplinkybės ir gauti asmenų paaiškinimai.

(211) Kaip matyti iš nutarimo 2 dalies, dalyvauti Tyrimo metu nagrinėtų savivaldybių organizuotuose viešuosiuose pirkimuose visuomet būdavo kviečiamos tos pačios bendrovės – vieną ekonominę vienetą sudarančios UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“. Visus viešuosius pirkimus, kuriuose dalyvavo nurodytos bendrovės, laimėdavo atitinkamoje savivaldybės teritorijoje įsisteigusi bendrovė (Pasvalio rajone – UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“, Panevėžio rajone – UAB „Panevėžio melioracija“, Biržų rajone – UAB „Biržų ranga“). UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] nurodė, kad dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose buvo sistema, pasireiškusi bendrovių tarpusavio veiksmų ir komercinių pasiūlymų, įskaitant kainas, derinimu, taip sudarant sąlygas bendrovėms laimėti viešuosius pirkimus tose teritorijose, kuriose yra įsisteigusios. Kaip nurodė [ASMENS DUOMENYS], kartais užtekdavo išvis nereaguoti į kvietimą pateikti komercinį pasiūlymą tam, kad formaliai būtų apklausiami trys tiekėjai ir nustatytas pirkimų laimėtojas (nutarimo (93) pastraipa). UAB „Panevėžio melioracija“ generalinio direktoriaus paaiškinimai visiškai atitinka Tyrimo metu nustatytas aplinkybes (nustatyti konkretūs komercinių pasiūlymų, įskaitant kainą, derinimo atvejai, taip pat atvejai, kuomet bendrovės, nors ir buvo kviečiamos pateikti komercinius

pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose, jų nepateikdavo) bei kitų ūkio subjektų pateiktus paaiškinimus apie tarpusavio komercinių pasiūlymų derinimą.

(212) Galiausiai, situacija, kai tiekėjai nepateikia komercinių pasiūlymų toje teritorijoje, kurioje vykstančius viešuosius pirkimus turėtų laimėti iš anksto žinomas konkretus tiekėjas ir tai, kad atitinkamoje teritorijoje visus pirkimus laimi tas pats tiekėjas, gali būti priskiriama prie veiksmų derinimą viešuosiuose pirkimuose rodančių požymių (nutarimo (184) pastraipa). Šiuo nagrinėjamu atveju matyti, kad UAB „Panevėžio melioracija“ (pirkimas Nr. 20), UAB „Biržų ranga“ (pirkimai Nr. 9, 14, 17 ir 22) ir UAB „Jadrana“ (pirkimas Nr. 9) nepateikdamos komercinių pasiūlymų atitinkamuose Pasvalio rajono ir Panevėžio rajonų savivaldybių organizuotuose viešuosiuose pirkimuose sudarė sąlygas nurodytus pirkimus laimėti būtent tiems ūkio subjektams, kurie laimėjo ir kitus šiuose rajonuose vykdytus viešuosius pirkimus – UAB „Pasvalio melioracija“ – Pasvalio rajone ir UAB „Panevėžio melioracija“ – Panevėžio rajone.

(213) Visos nurodytos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad atvejai, kuomet UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“ nepateikdavo komercinių pasiūlymų nurodytuose viešuosiuose pirkimuose, taip pat buvo nulemti išankstinio bendrovių veiksmų derinimo.

(214) Kaip jau minėta, daugeliu atvejų tai, ar egzistuoja antikonkurenciniai veiksmai ar susitarimai, turi būti nustatoma remiantis tam tikrais sutapimais ir nuorodomis, kurie, nagrinėjami kartu ir nesant kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas (nutarimo (182) pastraipa). Taigi, įvertinus aukščiau nurodytų aplinkybių visumą, darytina išvada, kad UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“ Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 9 (UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“) ir 20 (UAB „Panevėžio melioracija“)) ir UAB „Biržų ranga“ trijuose Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose (pirkimai Nr. 14, 17 ir 22) komercinių pasiūlymų nepateikimas buvo iš anksto suderintas su konkuruojančiais ūkio subjektais.

5.5. Ūkio subjektų veiksmų kvalifikavimas vienu tęstiniu pažeidimu

(215) Kaip matyti iš nutarimo 5.1–5.4 dalių, ūkio subjektų veiksmų derinimas atskirų savivaldybių organizuotuose viešuosiuose pirkimuose yra neatsiejamai susijęs – veiksmai buvo derinami tam, kad atitinkamos savivaldybės viešuosius pirkimus laimėtų tos savivaldybės teritorijoje veikiančios bendrovės (Pasvalio rajone – UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“, Panevėžio rajone – UAB „Panevėžio melioracija“, Biržų rajone – UAB „Biržų ranga“). Dėl šios priežasties ūkio subjektai veikė suderintai vieni kitiems padėdami laimėti atitinkamos savivaldybės viešuosius pirkimus. Esant tokiai situacijai, vertintina, ar ūkio subjektų veiksmai visose trijose savivaldybėse gali būti laikomi vienu tęstiniu konkurencijos teisės pažeidimu.

(216) ESTT yra pateikęs tokius išaiškinimus dėl vertinimo, ar nagrinėjami veiksmai laikytini vienu tęstiniu susitarimu:

„47 Pagal nusistovėjusių teismų praktiką SESV 101 straipsnio 1 dalis gali būti pažeista ne tik atskiru veiksmu, bet ir keliais veiksmiais arba tęstine veika, nors viena ar kelios šių kelių veiksmų ar tęstinio elgesio sudedamosios dalys taip pat galėtų būti pripažintos atskiru minėtos nuostatos pažeidimu. Taigi, jei įvairiais veiksmiais vykdomas „bendras planas“, nes siekiama vieno tikslo – iškreipti konkurenciją vidaus rinkoje, Komisija turi teisę priskirti atsakomybę už tokius veiksmus, remdamasi dalyvavimu darant visą pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo Fresh Del Monte Produce / Komisija ir Komisija / Fresh Del Monte Produce, C–293/13 P ir C–294/13 P, EU:C:2015:416, 156 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

48 Įmonė, dalyvavusi darant tokį vieną sudėtinį pažeidimą savo veiksmiais, priskirtinai prie susitarimo ar suderintų veiksmų, turinčių antikonkurencinį tikslą, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, ir kuriais siekiama prisidėti prie bendro pažeidimo darymo, taip pat gali būti atsakinga už kitų įmonių veiksmus darant tą patį pažeidimą visą jos dalyvavimo jį darant laikotarpį. Taip yra tuo atveju, kai įrodoma, kad minėta įmonė ketino savo elgesiu prisidėti prie visų dalyvių siektų bendrų tikslų ir žinojo apie tikrąjį kitų įmonių siekiant tų pačių

tikslų planuotą ar praktiškai įgyvendintą elgesį arba galėjo protingai jį numatyti ir buvo pasirengusi prisiimti riziką (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo *Fresh Del Monte Produce / Komisija ir Komisija / Fresh Del Monte Produce*, C–293/13 P ir C–294/13 P, EU:C:2015:416, 157 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

49 Taigi įmonė gali būti tiesiogiai atlikusi visus vieną tęstinį pažeidimą sudarančius antikonkurencinius veiksmus ir tokiu atveju Komisija turi teisę jai priskirti atsakomybę už visus veiksmus, todėl ir už visą šį pažeidimą. Įmonė taip pat gali būti tiesiogiai atlikusi tik kelis vieną ir tęstinį pažeidimą sudarančius antikonkurencinius veiksmus, tačiau galėjo žinoti apie visus numatytus ar įgyvendintus kitų kartelio dalyvių neteisėtus veiksmus siekiant tų pačių tikslų arba protingai juos numatyti ir buvo pasirengusi prisiimti su tuo susijusią riziką. Tokiu atveju Komisija taip pat turi teisę priskirti šiai įmonei atsakomybę už visą antikonkurencinį elgesį, sudarantį tokį pažeidimą, todėl ir už visą pažeidimą (žr. 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo *Fresh Del Monte Produce / Komisija ir Komisija / Fresh Del Monte Produce*, C–293/13 P ir C–294/13 P, EU:C:2015:416, 158 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).²²⁷

(217) ESTT savo praktikoje yra nurodęs, jog tam, kad būtų įrodytas dalyvavimas darant vieną ir tęstinį pažeidimą, turi būti tenkinamos trys sąlygos, t. y. bendro plano, kuriuo siekiama vieno tikslo, buvimas, įmonės sąmoningas prisidėjimas prie šio plano ir aplinkybė, kad ji žinojo (tai įrodyta arba preziumuojama) apie kitų dalyvių neteisėtus veiksmus.²²⁸

(218) Kaip nurodyta nutarimo (182) pastraipoje, daugeliu atvejų apie antikonkurencinį susitarimą ar veiksmus galima spręsti iš tam tikrų sutapimų ir požymių, kurie, vertinant juos kartu, kai nėra kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas. Ši teismų praktika taip pat yra taikoma vieno tęstinio pažeidimo vertinimui. Tokio pažeidimo atveju kiekvienas jo epizodas patvirtina, kad toks pažeidimas iš tikrųjų padarytas, todėl įvairūs nagrinėjamo pažeidimo epizodai turi būti vertinami atsižvelgiant į visumą aplinkybių, kurios, vertinant jas kartu, gali įrodyti, kad buvo padarytas vienas pažeidimas.²²⁹

(219) Toliau nutarimo 5.5.1–5.5.3 dalyse pateikiamas nutarimo (217) pastraipoje nurodytų sąlygų vertinimas.

5.5.1. Bendro plano, kuriuo siekiama vieno tikslo, buvimas

(220) Šiuo atveju nustatyta, kad UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“, dalyvaudamos ir derindamos tarpusavyje veiksmus Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuojuose viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti, siekė to paties tikslo – apriboti tarpusavio konkurenciją, sudarant sąlygas viešuosius pirkimus laimėti atitinkamoje savivaldybėje įsisteigusiai įmonei (UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“ – Pasvalio rajone, UAB „Panevėžio melioracija“ – Panevėžio rajone, o UAB „Biržų ranga“ – Biržų rajone). Tokį vieną tikslą patvirtina ūkio subjektų veiksmų derinimo kiekvienoje iš savivaldybių aplinkybės (detaliau žr. nutarimo 2.1, 2.2 ir 2.3 dalis) ir asmenų paaiškinimai apie tai, kad veiksmų derinimas nagrinėjamų savivaldybių viešuosiuose pirkimuose buvo sistema ir bendrovės tarpusavyje buvo sudariusios „draugiškus susitarimus“ viena kitai padėti laimėti atitinkamos savivaldybės viešuosius pirkimus (žr. nutarimo 2.1.1, 2.2.1 ir 2.3.1 dalis).

(221) Atitinkamai, Konkurencijos taryba daro išvadą, kad visų nagrinėjamų ūkio subjektų atžvilgiu yra tenkinama pirmą sąlyga.

²²⁷ ESTT 2017 m. sausio 26 d. sprendimas byloje Nr. C-644/13 P, *Villeroy & Boch SAS v Europos Komisija*, 47–49 p.

²²⁸ Bendrojo Teismo 2011 m. birželio 16 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. T-204/08 ir T-212/08, *Team Relocations NV ir kiti v Europos Komisija*, 37 p. Šie išaiškinimai buvo patvirtinti Teisingumo Teismo 2013 m. liepos 11 d. sprendimu byloje Nr. C-444/11 P, *Team Relocations NV ir kiti v Europos Komisija*, 51–53 p.

²²⁹ ESTT 2008 m. liepos 8 d. sprendimas byloje Nr. T-53/03, *BPB v Komisija*, 249, 250 p.

5.5.2. Ūkio subjektų sąmoningas prisidėjimas prie bendro plano

(222) ESTT praktikoje pripažįstama, kad siekiant įvertinti, ar skirtingus veiksmus pripažinti vienu tęstiniu pažeidimu, nereikia patikrinti, ar tarp jų yra vienas kito papildymo ryšys, t. y. ar kiekvienu iš jų buvo siekiama vienos ar kelių pasekmių įprastai konkurencijai ir darant pažeidimą prisidėta prie bendro antikonkurencinio poveikio, kurio norėjo visi jo autoriai, vykdydami bendrą, vieno tikslo siekiantį planą. Tačiau sąlyga, susijusi su vieno tikslo sąvoka, reikalauja, kad būtų patikrinta, ar nėra pažeidimą sudarantiems skirtingiems veiksams būdingų veiksnių, kurie gali rodyti, kad realus kitų dalyvių elgesio tikslas arba antikonkurencinis poveikis nėra tokie patys, todėl jis nėra „bendro plano“ dalis, nes nėra siekiama bendro tikslo iškreipti konkurenciją vidaus rinkoje.²³⁰

(223) Šiuo atveju iš esmės sutampa tarpusavio veiksmų ir komercinių pasiūlymų derinimo laikotarpis Pasvalio rajono savivaldybės 2012–2016 m., Panevėžio rajono savivaldybės 2015–2016 m. ir Biržų rajono savivaldybės 2017 m. balandžio–liepos mėn. vykdytuose viešuosiuose pirkimuose. Remiantis ESTT praktika, net ir tuo atveju, jeigu konkrečiu laikotarpiu nebūtų nustatyta įrodymų dėl susitarimo buvimo arba bent jau apie įmonės atliekamą jo įgyvendinimą, tai netrukdo pripažinti, kad susitarimas truko ilgesnį tęstinį laikotarpį.²³¹ Netgi epizodais, kuriais konkurencijos institucijos neturi konkrečių draudžiamo susitarimo įrodymų, įvertinus visą pažeidimo trukmę, jo tikslus ir kitas nustatytas aplinkybes, tai nesudaro kliūčių pripažinti pažeidimą egzistavus vieną tęstinį laikotarpį, apimančią ir nurodytus epizodus. Taigi, šiuo atveju bendrovių susitarimas dėl suderintų komercinių pasiūlymų teikimo Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių vykdytuose viešuosiuose pirkimuose apėmė tą patį laikotarpį – 2012–2017 m.

(224) Nagrinėjami ūkio subjektų veiksmai taip pat yra susiję su tomis pačiomis geografinėmis teritorijomis (Pasvalio, Panevėžio ir Biržų rajonais), vienodais tikslais (derinti tarpusavio veiksmus ir teikti suderintus komercinius pasiūlymus bei pasidalinti pirkimais atitinkamose teritorijose) ir tos pačios rūšies prekėmis (darbais) – kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbais. Faktiškai visose trijose savivaldybėse buvo taikoma ta pati dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose sistema – bendrovės sudarė sąlygas viena kitai laimėti sau palankiose teritorijose vykdytus viešuosius pirkimus pateikdamos iš anksto sutartos kainos komercinius pasiūlymus (Pasvalio ir Panevėžio rajono savivaldybių viešuosius pirkimus turinti laimėti UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ parengdavo kitų tiekėjų komercinius pasiūlymus arba nurodydavo kainą, kurią reikėtų įrašyti komerciniame pasiūlyme, Biržų rajono savivaldybės viešuosius pirkimus turinti laimėti UAB „Biržų ranga“ taip pat parengdavo kitų tiekėjų komercinius pasiūlymus) arba nereaguodamos į kvietimus pateikti pasiūlymus (UAB „Biržų ranga“, UAB „Jadrana“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ sąmoningai nepateikė komercinių pasiūlymų tam tikruose Pasvalio ir Panevėžio rajono savivaldybių viešuosiuose pirkimuose). Visus nagrinėjamų savivaldybių vykdytus viešuosius pirkimus, pateikusi mažiausios kainos pasiūlymą, laimėjo atitinkamoje teritorijoje veikianti įmonė – Pasvalio rajone laimėjo vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“, Panevėžio rajone – UAB „Panevėžio melioracija“, Biržų rajone – UAB „Biržų ranga“.

(225) Be to, derinant komercinius pasiūlymus dalyvavo tie patys fiziniai ir juridiniai asmenys – UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] ir gamybinio skyriaus inžinierė [ASMENS DUOMENYS], UAB „Pasvalio melioracija“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS] ir projektų vadovė [ASMENS DUOMENYS] bei UAB „Biržų ranga“ generalinis direktorius [ASMENS DUOMENYS]. Visi šie ūkio subjektai dalyvavo ar bent jau buvo kviečiami dalyvauti visų trijų savivaldybių organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose.

(226) Be to, tarp bendrovių veiksmų nagrinėjamų savivaldybių viešuosiuose pirkimuose yra aiškus papildymo ryšys. UAB „Biržų ranga“ padėjo UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“

²³⁰ ESTT 2017 m. sausio 26 d. sprendimas byloje Nr. C-644/13 P, *Villeroy & Boch SAS v Europos Komisija*, 50 p. ir jame nurodyta teismų praktika

²³¹ ESTT 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, *Siemens AG ir kiti v Europos Komisija*, 264 p., 2013 m. gegužės 17 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. T-147/09 ir Nr. T-148/09, *Trelleborg Industrie SAS ir Trelleborg AB v Europos Komisija*, p. 59.

laimėti Pasvalio rajono savivaldybės viešuosius pirkimus tokiu pačiu būdu kaip ir UAB „Pasvalio melioracija“ ar UAB „Jadrana“ padėjo UAB „Biržų ranga“ laimėti Biržų rajono savivaldybės vykdytus pirkimus. Tuo tarpu Panevėžio rajono savivaldybės pirkimuose UAB „Biržų ranga“ nereagavo į kvietimus pateikti pasiūlymus ir tokiu būdu, nesudarydama konkurencijos, prisidėjo prie sąlygų sudarymo UAB „Panevėžio melioracija“ laimėti pirkimus (priešingu atveju pirkimų procedūra net neįvyktų, o UAB „Panevėžio melioracija“ nebūtų jų laimėjusi). Atitinkamai, UAB „Panevėžio melioracija“ prisidėjo prie sąlygų sudarymo UAB „Biržų ranga“ laimėti Biržų rajono savivaldybės viešąjį pirkimą Nr. 25. Be to, Tyrimo metu UAB „Panevėžio melioracija“ generalinis direktorius taip pat patvirtino, kad tokia pati dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose sistema, kai bendrovės padėjo viena kitai laimėti atitinkamų savivaldybių vykdytus pirkimus, egzistavo visose savivaldybėse, t. y. Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybėse (nutarimo (97) pastraipa).

(227) Nors Tyrimo metu nebuvo nustatyti trišaliai visų bendrovių kontaktai, tačiau ūkio subjektas, turintis laimėti atitinkamos savivaldybės vykdomus pirkimus kontaktavo su kitais pirkimų dalyviais ir rengė jų komercinius pasiūlymus arba nurodydavo kainą, kurią juose įrašyti, taip užsitikrindamas, kad pirkimus toje teritorijoje laimės būtent jis.

(228) Atsižvelgiant į tai, daroma išvada, kad visų nagrinėjamų ūkio subjektų atžvilgiu yra tenkinama antroji sąlyga – ūkio subjekto sąmoningas prisidėjimas prie bendro plano.

5.5.3. Ūkio subjekto žinojimas apie kitų susitarimo dalyvių neteisėtus veiksmus

(229) Ši sąlyga nereiškia, kad ūkio subjektas turi žinoti visas aplinkybes. Kaip yra pažymėjęs ESTT, atitinkama įmonė turi žinoti apie bendro kartelio mastą ir esminius jo požymius. Jeigu taip yra, tuomet į aplinkybę, kad įmonė nedalyvavo visuose kartelio epizoduose arba kad jos vaidmuo epizoduose, kuriuose ji dalyvavo, buvo nereikšmingas, reikia atsižvelgti tik vertinant pažeidimo sunkumą, o prireikus – ir nustatant baudos dydį.²³²

(230) Akivaizdu, kad vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ žinojo apie viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių ūkio subjektų veiksmus, nes dalyvavo visų trijų savivaldybių organizuojuose viešuosiuose pirkimuose ir savo veiksmais prisidėjo prie bendro plano sudaryti viena kitai sąlygas laimėti atitinkamų savivaldybių vykdytus pirkimus įgyvendinimo:

- a) UAB „Panevėžio melioracija“ ir vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ žinojo apie viena kitos neteisėtus veiksmus, nes derino tarpusavio veiksmus ir teikė suderintus komercinius pasiūlymus Panevėžio rajono savivaldybės 2015–2016 m., Pasvalio rajono savivaldybės 2012–2016 m. organizuojuose viešuosiuose pirkimuose taip sudarydamos sąlygas viena kitai laimėti viešuosius pirkimus atitinkamose teritorijose (Pasvalio rajone – UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“, Panevėžio rajone – UAB „Panevėžio melioracija“);
- b) UAB „Biržų ranga“ ir vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ žinojo apie viena kitos neteisėtus veiksmus, nes derino tarpusavio veiksmus ir teikė suderintus komercinius pasiūlymus Pasvalio rajono savivaldybės 2012–2016 m. vykdytuose viešuosiuose pirkimuose ir Biržų rajono savivaldybės 2017 m. balandžio–liepos mėn. vykdytuose viešuosiuose pirkimuose;
- c) UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Panevėžio melioracija“ žinojo apie viena kitos neteisėtus veiksmus, nes derino tarpusavio veiksmus Panevėžio rajono savivaldybės 2015–2016 m. organizuojuose viešuosiuose pirkimuose ir teikė suderintus komercinius pasiūlymus, įskaitant kainą, Biržų rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 25, vykusiame 2017 m.

(231) Pažymėtina, kad bendrovių veiksmų vertinimo nekeičia aplinkybė, kad susitarimo tikslui įgyvendinti UAB „Pasvalio melioracija“ pasitelkė vieną ekonominį vienetą sudarančią

²³² Bendrojo Teismo 2014 m. spalio 10 d. sprendimas byloje Nr. T-68/09, *Soliver NV v Europos Komisija*, 64, 65 p. ir jose nurodyta ESTT praktika. Sprendimas nepanaikintas.

UAB „Jadrana“. Net jei ekonominį vienetą sudaro keletas teisiniu požiūriu skirtingų fizinių ar juridinių asmenų yra laikoma, kad jie rinkoje įgyvendina vieningą elgesį, todėl konkurencijos teisės taikymo tikslais jie laikomi vienu ūkio subjektu.²³³ Todėl tuo atveju, kai tokie vieną ekonominį vienetą sudarantys subjektai dalyvauja susitarime, jie dalyvauja kaip viena šalis. Priešingu atveju, dirbtinis bendrovių išskaidymas į atskirus juridinius asmenis leistų išvengti atsakomybės už bendrą jų elgesį rinkoje.

(232) Vertinimo taip pat nekeičia aplinkybė, kad, UAB „Panevėžio melioracija“ teigimu, ji nežinojo apie UAB „Jadrana“ dalyvavimą susitarime (nutarimo (143) pastraipa), nes, bet kuriuo atveju, UAB „Panevėžio melioracija“ žinojo apie UAB „Pasvalio melioracija“ dalyvavimą ir bendrą siekį teikti suderintus komercinius pasiūlymus visų trijų savivaldybių viešuosiuose pirkimuose ir savo veiksmais prisidėjo prie tokio siekio įgyvendinimo. Be to, kaip yra nurodęs ESTT, bendrovė neturi žinoti visų kartelio dalyvių, jeigu yra nustatoma, kad ji žinojo bendrą kartelio mastą ir esminius jo požymius. Tokiu atveju į šią aplinkybę gali būti atsižvelgiama nustatant pažeidimo sunkumą ir prireikus – nustatant baudos dydį.²³⁴

(233) Nurodytų aplinkybių visuma leidžia pagrįstai teigti, kad vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ žinojo apie viena kitos numatytus ir įgyvendintus neteisėtus veiksmus arba galėjo protingai juos numanyti ir buvo pasirengusios prisiimti su tuo susijusią riziką. Taigi, visų nagrinėjamų ūkio subjektų atžvilgiu yra tenkinama trečioji sąlyga – žinojimas apie bendrą kartelio mastą ir esminius jo požymius.

(234) Įvertinus aukščiau šioje nutarimo dalyje nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad nagrinėtuose Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuojuose viešuosiuose pirkimuose dalyvavę ūkio subjektai (vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“) sudarė vieną tęstinį susitarimą dėl tarpusavio veiksmų derinimo, suderintų komercinių pasiūlymų, įskaitant kainą, pateikimo ir viešųjų pirkimų pasidalinimo, taip sudarant sąlygas viešuosius pirkimus laimėti atitinkamoje savivaldybėje įsisteigusiai bendrovei.

6. Nagrinėjamų ūkio subjektų sudaryto susitarimo įtaka konkurencijai

(235) Nustačius, kad ūkio subjektai sudarė vieną tęstinį susitarimą dėl tarpusavio veiksmų derinimo, suderintų komercinių pasiūlymų, įskaitant kainą, pateikimo ir viešųjų pirkimų pasidalinimo, Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio taikymo tikslais būtina įvertinti, ar šis susitarimas riboja ar gali riboti konkurenciją.

(236) Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytas draudimas ūkio subjektams sudaryti susitarimus, kuriais siekiama riboti arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, įskaitant susitarimus tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti (fiksuoti) tam tikros prekės kainą arba kitas pirkimo ar pardavimo sąlygas, taip pat susitarimus teritoriniu pagrindu, pagal pirkėjų ar tiekėjų grupes ar kitu būdu pasidalinti prekės rinką. Remiantis Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi, konkurentų sudaryti šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyti susitarimai visais atvejais laikomi ribojančiais konkurenciją, t. y. yra laikomi konkurencijos ribojimais pagal tikslą.

(237) Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 2 dalyje įtvirtinant prezumpciją, kad *„susitarimas dėl tiesioginio ar netiesioginio kainų fiksavimo pats savaime riboja konkurenciją <...>, pirmiausia siekiama apsaugoti ne tik atitinkamoje rinkoje dalyvaujančius kitus konkurentus ar vartotojų interesus, bet rinkos struktūrą ir kartu pačią konkurenciją, kaip visuotines vertybes, garantuojančias inter alia konstitucinę ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą. Laisvas konkuravimas kainomis yra viena iš pagrindinių sąžiningos konkurencijos formų, o kainų fiksavimas tiesiogiai*

²³³ ESTT 1972 m. liepos 14 d. ESTT sprendimas byloje Nr. C-48/69, *ICI v. Commission*, 140 p.

²³⁴ Bendrojo teismo 2014 m. spalio 10 d. sprendimas byloje Nr. t-68/09, *Soliver NV v. Europos Komisija*, 64, 65 pastraipose ir jose nurodyta ESTT praktika. Sprendimas nepanaikintas.

įsiterpia ir kliudo formuotis konkurencingų procesų rezultatams“.²³⁵ Analogiškos nuomonės dėl susitarimų dėl kainų ar kitų pardavimo sąlygų nustatymo laikosi ir Europos Komisija, kurios pranešimo „Sutarties 81²³⁶ straipsnio 3 dalies taikymo gairės“²³⁷ 21 punkte paaiškinta, kad konkurencijos ribojimai pagal tikslą – tai tokie ribojimai, kurie, atsižvelgiant į Europos Sąjungos konkurencijos taisyklių tikslus, turi tokį didelį potencialą daryti neigiamą poveikį konkurencijai, kad Sutarties 101 straipsnio 1 dalis gali būti pritaikoma ir be įrodymų, kad buvo faktiškai padarytas poveikis rinkai. Ši prielaida remiasi tuo, kad ribojantį tikslą turintys susitarimai visada reikšmingai riboja konkurenciją. Kaip jau minėta, pagal Konkurencijos įstatymą prie tokių ribojimų priskiriami ir susitarimai dėl pasidalinimo prekės rinka teritoriniu pagrindu, pagal pirkėjų ar tiekėjų grupes ar kitu būdu (nutarimo (236) pastraipa).

(238) Taigi, atsižvelgiant į tokią konkurencijos taisyklių taikymo praktiką bei Konkurencijos įstatymo nuostatas, galima daryti išvadą, kad, nustačius, kad buvo susitarta dėl kainos, pasidalinimo rinka, nėra būtina įrodyti tokio susitarimo ar veiksmų realaus poveikio konkurencijai, kadangi tokių susitarimų neigiamas poveikis konkurencijai yra preziumuojamas.

(239) LVAT patvirtintoje Konkurencijos tarybos praktikoje, be kita ko, pripažįstama, kad pasiūlymų turinio derinimas (informacijos, įskaitant kainą, apie būsimo pasiūlymo turinį atskleidimas konkurentui) prieš pateikiant juos perkančiajai organizacijai, laikomi Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte draudžiamu susitarimu. Kaip nurodė LVAT, tais atvejais, kai ūkio subjektai komercinių pasiūlymų sąlygas iš anksto suderina prieš juos pateikdami viešuosius pirkimus rengiančiai organizacijai, akivaizdu, kad viešojo pirkimo laimėtoją nulemia ne konkurencinė kova, o išankstinis ūkio subjektų susitarimas. Taigi tokiais atvejais komercinių pasiūlymų turinio derinimo pasekmė yra ta, kad sudaromos sąlygos viešuosius pirkimus laimėti iš anksto žinomam ūkio subjektui, todėl pati viešųjų pirkimų procedūra tampa fiktyvi ir praranda savo prasmę.²³⁸

(240) Nagrinėdamas tokio pobūdžio fiktyvių pasiūlymų pateikimą, ESTT yra pažymėjęs, kad atsižvelgiant į tai, kad „*netikrame*“ pasiūlyme nurodyta kaina buvo nustatyta to pasiūlymo prašiusios bendrovės, tai leido jai nustatyti didesnę kainą nei ta, kuri būtų laisvos konkurencijos sąlygomis, t. y. artimą bendru sutarimu nustatytai „*netikrai*“ kainai.²³⁹ Pažymėtina, kad tokie ūkio subjektų susitarimai gali būti vertinami ne tik kaip kainų fiksavimas, bet ir kaip rinkų pasidalijimas, t. y. ūkio subjektai komerciniame pasiūlyme pateikdami aukštesnę pasiūlymo kainą ar nurodydami kitas konkurso reikalavimų neatitinkančias sąlygas atsisako savo teisės atlikti tam tikrus pirkimo objektu esančius darbus, arba pateikti pirkimo objektu esančias prekes. Tai reiškia, kad fiktyviai viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantys ūkio subjektai tokiais veiksmais atsisako savo teisės į atitinkamą rinkos dalį, ją perleidžiant kitam ūkio subjektui.²⁴⁰ Visgi, tai, kad susitarimo pobūdis gali būti vertinamas dvejopai, šiuo atveju nedaro įtakos pažeidimo konstatavimui ar jo teisiniam vertinimui, kadangi tiek susitarimai dėl kainų fiksavimo, tiek susitarimai dėl rinkų pasidalijimo yra vertinami kaip susitarimai turintys konkurenciją ribojantį tikslą.

(241) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, darytina išvada, kad vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi, konkurentų sudaryti susitarimai dėl tarpusavio veiksmų derinimo, komercinių pasiūlymų, įskaitant kainą, pateikimo, rinkos pasidalijimo yra draudžiami vien dėl jų tikslo riboti konkurenciją, todėl nėra būtina įrodyti tokių susitarimų poveikio konkurencijai.

(242) Nagrinėjamu atveju, dalyvaudamos Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių viešuosiuose pirkimuose, UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ derino tarpusavio veiksmus, teikė suderintus komercinius pasiūlymus, įskaitant kainas, ir pasidalino viešaisiais pirkimais. Taip ūkio subjektai

²³⁵ LVAT 2011 m. kovo 28 d. sprendimas adm. byloje Nr. A⁵²⁵-2577/2011, *Lietuvos komunikacijos agentūrų asociacija ir kt. v Konkurencijos taryba*.

²³⁶ Dabar – SESV 101 straipsnis.

²³⁷ OL, 2004 C 101, p. 97.

²³⁸ LVAT 2012 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁸⁵⁸-293/2012, *UAB „Autodina“ v Konkurencijos taryba*.

²³⁹ ESTT 2011 m. birželio 16 d. sprendimas byloje Nr. T-211/08, *Putters International NV v Europos Komisija*, 28 p.

²⁴⁰ Europos Komisija nurodė, jog susitarimo dalyviai, teikdami fiktyvius komercinius pasiūlymus, manipulavo viešųjų pirkimų procedūromis ir tokiu būdu siekė fiksuoti kainas bei pasidalinti klientus. Žr. Europos Komisijos 2008 m. kovo 11 d. sprendimą byloje Nr. COMP/38.543, *International removal services*, 542 p.

sudarė sąlygas visus viešuosius pirkimus atitinkamoje savivaldybėje laimėti iš anksto žinomam tiekėjui (Pasvalio rajone – UAB „Pasvalio melioracija“ arba UAB „Jadrana“, Panevėžio rajone – UAB „Panevėžio melioracija“, Biržų rajone – UAB „Biržų ranga“). Tokiais veiksmais ūkio subjektai sudarė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytą susitarimą.

7. Susitarimų vertinimas pagal mažareikšmiškumo ir išimties kriterijus

(243) Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis gali būti netaikomas ūkio subjektų sudarytiems susitarimams, kurie dėl savo mažareikšmės įtakos negali itin riboti konkurencijos. Tokiems susitarimams taikomas sąlygas ir reikalavimus nustato Reikalavimai ir sąlygos susitarimams, kurie dėl savo mažareikšmės įtakos negali itin riboti konkurencijos, patvirtinti Konkurencijos tarybos 2016 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 1S-84 (2016) (toliau – Reikalavimai).

(244) Reikalavimų 4.1 papunktyje numatyta, kad susitarimais, kurie dėl savo mažareikšmės įtakos negali itin riboti konkurencijos, nelaikomi susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją pagal tikslą, įskaitant Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje numatytus susitarimus.

(245) Kaip nurodyta nutarimo 6 dalyje, nagrinėjamu atveju bendrovės sudarė vieną tęstinį susitarimą, savo tikslu ribojantį konkurenciją. Tokie ūkio subjektų veiksmai netenkina Reikalavimuose nustatytų mažareikšmiškumo sąlygų, todėl jiems negali būti taikomos nuostatos dėl susitarimo mažareikšmio poveikio, negalinčio itin apriboti konkurencijos.

(246) Nagrinėjamas susitarimas taip pat nepatenka ir į Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio taikymo išimtį, kurios reikalavimus ir sąlygas nustato šio įstatymo 6 straipsnis. Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šio įstatymo 5 straipsnis netaikomas, jeigu susitarimas skatina techninę ar ekonominę pažangą arba pagerina prekių gamybą ar paskirstymą bei taip sudaro galimybes vartotojams gauti papildomos naudos, ir jeigu: 1) susitariančiųjų šalių veiklai nesukelia apribojimų, kurie nėra būtini šiame straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti; 2) nesuteikia susitarimo šalims galimybės riboti konkurenciją didelėje atitinkamos rinkos dalyje. Pagal šio straipsnio 3 dalį Konkurencijos taryba turi teisę priimti teisės aktus ir nustatyti susitarimų grupes bei sąlygas, kurioms esant susitarimas tenkina šio straipsnio 1 dalies sąlygas.

(247) Vadovaudamasi šiomis nuostatomis bei atsižvelgdama į Europos Sąjungos institucijų praktiką bei rekomendacijas, Konkurencijos taryba 2010 m. liepos 15 d. nutarimu Nr. 1S-140 numatė sąlygas, kurias tenkinantys susitarimai yra laikomi tenkinančiais minėtas Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje numatytas išimties sąlygas. Šiame nutarime yra nustatyta, kad Konkurencijos įstatymo 5 straipsnyje numatyti draudžiami susitarimai, kurie negali paveikti Europos Sąjungos valstybių narių tarpusavio prekybos, tačiau tenkina kitas sąlygas, nustatytas Tarybos ir Europos Komisijos reglamentuose dėl SESV 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikroms susitarimų grupėms, laikomi tenkinančiais Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies sąlygas.²⁴¹

(248) Tačiau aptariamam ūkio subjektų susitarimui išimties nuostatos nėra numatytos, kadangi tokio pobūdžio konkurenciją ribojantiems susitarimams ar suderintiems veiksams galimybės netaikyti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ar atitinkamai SESV 101 straipsnio nuostatų nenumato jokie tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniai teisės aktai.

(249) Be to, kaip nurodoma Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje, pareiga įrodyti, kad susitarimas atitinka Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio 1 dalį, t. y. išimčiai keliamas sąlygas, tenka išimtimi besinaudojančiai susitarimo šaliai.²⁴²

(250) Dėl šių priežasčių daroma išvada, kad nėra aplinkybių, kurios pašalintų UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ sudaryto susitarimo dėl tarpusavio veiksmų derinimo ir suderintų komercinių pasiūlymų teikimo, įskaitant kainą, bei pasidalinimo atitinkamais pirkimais prieštaravimą Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punkte numatytiems draudimams tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti (fiksiuoti) tam tikros

²⁴¹ Taikant šį Konkurencijos tarybos nutarimą, reglamentuose eurais išreikšti apyvartos dydžiai mažinami 10 kartų.

²⁴² LVAT 2012 m. sausio 26 d. nutartis adm. byloje Nr. A858 -269/2012, UAB „Puse Plus Kaunas“ v Konkurencijos taryba, 2016 m. gegužės 2 d. sprendimas adm. byloje Nr. A-97-858/2016, UAB „Eturas“ ir kt. v Konkurencijos taryba.

prekės kainas arba kitas pirkimo ar pardavimo sąlygas ir teritoriniu pagrindu, pagal pirkėjų ar tiekėjų grupės ar kitu būdu pasidalinti prekės rinką.

8. Sankcijos

(251) Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad už draudžiamus susitarimus ūkio subjektams skiriama piniginė bauda iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais. Nustatant konkrečių baudų dydžius yra atsižvelgiama į Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje numatytas aplinkybes: padaryto pažeidimo pavojingumą, pažeidimo trukmę, atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui bei ūkio subjekto prekių, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su pažeidimu, pardavimų vertę.

(252) Baudos dydis nustatomas vadovaujantis Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64 (toliau – Aprašas), kurio 4 punkte nustatyta, kad už draudžiamą susitarimą ūkio subjektui skiriamos baudos dydis apskaičiuojamas dviem etapais: pirmiausia apskaičiuojamas bazinis baudos dydis, vėliau bazinis baudos dydis tikslinamas – didinamas arba mažinamas.

(253) ESTT savo praktikoje yra išaiškinęs, kad keli fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie sudaro vieną ekonominį vienetą kaip jis suprantamas konkurencijos teisės prasme už dalyvavimą pažeidime gali būti solidariai atsakingi.²⁴³ LVAT taip pat yra patvirtinęs tokią solidarią atsakomybę už konkurencijos teisės pažeidimus.²⁴⁴ Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad konkurenciją ribojančiame susitarime dalyvavo vieną ekonominį vienetą sudarančios bendrovės – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“, todėl joms taikoma solidari atsakomybė už Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų pažeidimą ir skiriama viena bauda.

8.1. Bazinis baudos dydis

(254) Vadovaujantis Aprašo 4 punktu, bazinis baudos dydis apskaičiuojamas remiantis ūkio subjekto tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimų pajamomis ir pažeidimo trukme.

(255) Aprašo 5 punktas nustato, kad pardavimų vertė paprastai nustatoma pagal paskutinių vienerių ūkio subjekto dalyvavimo darant pažeidimą ūkinių metų pardavimų pajamas, gautas iš tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimų.

(256) ESTT yra ne kartą nurodęs, kad su pažeidimu susijusių pajamų sąvoka neturi būti pernelyg susiaurinama ir nėra būtina įrodyti, kad nagrinėjamas draudžiamas susitarimas realiai paveikė atitinkamus produktus ar pajamas, nes tokiu atveju būtų pakenkta šia nuostata siekiamam tikslui: *„įmonei skirtos baudos apskaičiavimo pagrindas yra dydis, kuris atspindi pažeidimo ekonominę svarbą ir šios įmonės reikšmę darant šį pažeidimą. Todėl pardavimo vertės sąvoka, žinoma, neturi būti taip išplėsta, kad apimtų įmonės pardavimus, kurių neapima jai inkriminuojamas kartelis, vis dėlto būtų pakenkta šia nuostata siekiamam tikslui, jeigu ši sąvoka būtų aiškinama kaip apimanti tik apyvartą, gautą vien iš tų pardavimų, kuriuos, kaip nustatyta, realiai paveikė šis kartelis“*.²⁴⁵ *„[D]ėl tokio apribojimo būtų dirbtinai sumažinta atitinkamos įmonės padaryto pažeidimo ekonominė svarba, nes vien dėl to, kad rasta mažai kartelio realiai paveiktų pardavimų tiesioginių įrodymų, galiausiai reikėtų skirti baudą, realiai nesusijusią su nagrinėjamo kartelio*

²⁴³ ESTT 2014 m. balandžio 10 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. C-231/11 P–C-233/11 P, *Siemens AG v Europos Komisija*, 49-50 p., 2002 m. kovo 20 d. sprendimas byloje Nr. T-9/99, *HFB and Others v Europos Komisija*, 66 p. ir jame nurodyta teismų praktika, 2003 m. spalio 2 d. sprendimas byloje Nr. 196/99, *Aristrain v Europos Komisija*, 98 p, 2010 m. liepos 1 d. sprendimas byloje Nr. C-407/08, *Knauf Gips v Europos Komisija*.

²⁴⁴ LVAT 2014 m. balandžio 7 d. nutartis adm. byloje Nr. A552-54/2014, *UAB „Amber Bay“ ir kt. v Konkurencijos taryba*.

²⁴⁵ ESTT 2015 m. kovo 19 d. sprendimas byloje Nr. C-286/13 P, *Dole Food Company, Inc., Dole Fresh Fruit Europe v Europos Komisija*, 148 p. ir jame nurodoma teismų praktika.

mastu“.²⁴⁶ Taigi su pažeidimu tiesiogiai ir netiesiogiai susijusios pajamos yra platesnės nei vien tik iš pažeidimo gautos pajamos, t. y. ne tik iš viešųjų pirkimų, kurie, suderinus veiksmus su konkurentais, buvo laimėti, gautos pajamos.

(257) Atsižvelgiant į viešųjų pirkimų objektu buvusius darbus, už nustatytą Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų pažeidimą bazinis baudos dydis ūkio subjektams apskaičiuojamas remiantis ūkio subjektų tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusiomis pajamomis, t. y. pajamomis, gautomis iš kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbų atlikimo 2016 m.²⁴⁷

8.1.1. Pažeidimo pavojingumas

(258) Remiantis Aprašo 10 punktu, baudos dydis už pažeidimo pavojingumą apskaičiuojamas atsižvelgiant į visas su konkrečiu pažeidimu susijusias aplinkybes, tokias kaip pažeidimo pobūdis, visų pažeidimo dalyvių bendra rinkos dalis, pažeidimo geografinis plotas ir kitas aplinkybes. Šių aplinkybių svarba ir jų vertinimo poreikis priklauso nuo kiekvieno konkretaus pažeidimo.

(259) Aprašo 11 punkte nurodyta, kad draudžiamų konkurentų susitarimų dėl kainų nustatymo atvejais baziniam baudos dydžiui apskaičiuoti naudojama pardavimų vertės dalis sudaro nuo 20 iki 30 proc. nustatytos pardavimų vertės.

(260) Vertinant pažeidimo pavojingumą, atkreiptinas dėmesys, kad horizontalūs kainų nustatymo bei rinkos pasidalijimo susitarimai, tarp jų ir įmonių susitarimai, suderinti veiksmai bei sprendimai viešuosiuose pirkimuose dėl savo pobūdžio laikomi vienu iš sunkiausių konkurencijos teisės pažeidimų. Tokie draudžiami susitarimai daro žalą visai šalies ekonomikai, nes eliminuoja susitarimo dalyvių iniciatyvą efektyviai panaudoti ribotus išteklius. Sąžininga konkurencija sudaro prielaidas subjektams organizuojantiems viešuosius pirkimus ar konkursus iš kelių ar net keliolikos tiekėjų pasiūlymų išsirinkti palankiausių ir priimtinausių. Tik esant sąžiningai konkurencijai gali būti pasiektas viešųjų pirkimų tikslas – racionaliai naudoti valstybės lėšas. Taigi bendrovių sudarytas draudžiamas susitarimas dėl tarpusavio veiksmų derinimo ir suderintų komercinių pasiūlymų, įskaitant kainas, teikimo bei pasidalinimo viešaisiais pirkimais turi tikslą riboti konkurenciją ir yra savaime laikomas vienu pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų.

(261) Remiantis Europos Komisijos praktika bei Aprašu, o taip pat laikantis sąžiningos konkurencijos principo, už draudžiamus susitarimus viešuosiuose pirkimuose turėtų būti baudžiama ypač griežtai, skiriamos baudos dydžiu siekiant atgrasyti įmones nuo dalyvavimo neteisėtose veikose.

(262) UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ susitarimas apėmė tris savivaldybes, o veiksmai buvo derinami net 25 viešuosiuose pirkimuose, iš kurių UAB „Pasvalio melioracija“ kartu su UAB „Jadrana“ dalyvavo bei derino veiksmus ir komercinius pasiūlymus, įskaitant kainas, 24 viešuosiuose pirkimuose, o UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ – 20 viešųjų pirkimų. Toks sistemiškas ūkio subjektų dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose didina pažeidimo pavojingumą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, yra pagrįsta visiems ūkio subjektams nustatyti maksimalų galimą pavojingumo dydį, t. y. 30 proc. nuo pajamų, nurodytų šio nutarimo (257) pastraipoje.

(263) UAB „Panevėžio melioracija“ teigimu, jai turėtų būti taikomas mažesnis pavojingumo dydis, nes ji suderintus komercinius pasiūlymus teikė 19 viešųjų pirkimų iš 25 (atkreiptinas dėmesys, kad bendrovė suderintai neteikė komercinio pasiūlymo viešajame pirkime Nr. 20, nors buvo kviečiama, todėl jos dalyvavimas pažeidime apėmė ne 19, o 20 pirkimų). Šie UAB „Panevėžio melioracija“ argumentai nekeičia vertinimo dėl maksimalaus pavojingumo dydžio bendrovės

²⁴⁶ ESTT 2015 m. balandžio 23 d. sprendimas byloje Nr. C-227/14 P, *LG Display Co. Ltd v Europos Komisija*, 53-54 p. ir jame nurodoma teismų praktika.

²⁴⁷ Informacija apie UAB „Jadrana“ pajamas yra bylos 11 tome, 10 lape, bylos 57 tome, 88 lape, UAB „Pasvalio melioracija“ – bylos 5 tome, 153–167 lapuose, 62 tome, 21, 22 lapuose, UAB „Panevėžio melioracija“ – 46 tome, 27, 28 lapuose, 59 tome, 70, 71 lapuose, 73 tome, 84, 85 lapai, UAB „Biržų ranga“ – 23 tome, 194–197 lapuose, 54 tome, 110–124 lapuose.

atžvilgiu nustatymo, kadangi bendrovė veiksmus derino net 20 iš 25 viešųjų pirkimų ir tai rodo sistemingą veiksmų pobūdį.

(264) UAB „Pasvalio melioracija“ nurodė, kad jos atžvilgiu pažeidimo pavojingumą mažina šios aplinkybės: veiksmai nesukėlė nuostolių tretiesiems asmenims; UAB „Pasvalio melioracija“ vadovas, sužinojęs apie galimai neteisėtus [ASMENS DUOMENYS] veiksmus, ėmėsi informacinių ir bendrųjų prevencinių priemonių, susijusių su darbuotojų, atsakingų už dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose informavimu, įspėjimu ir kompetencijos didinimu, kad išvengtų galimų Konkurencijos įstatymo pažeidimų ateityje; UAB „Pasvalio melioracija“ vadovas nežinojo ir negalėjo žinoti apie UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotojų, atsakingų už bendrovės dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, neteisėtus veiksmus. Bendrovėje vadovų ir darbuotojų santykiai yra grindžiami pasitikėjimu, todėl vadovai nesikiša į darbuotojų veiklą. UAB „Pasvalio melioracija“ darbuotoja [ASMENS DUOMENYS] savo paaiškinimuose taip pat nurodė, kad visus pažeidimą sudarančius veiksmus ji atliko savo iniciatyva. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo metu užfiksuotuose telefoninių pakalbių įrašuose taip pat nėra duomenų, kad [ASMENS DUOMENYS] savo veiksmus būtų atlikusi derinant juos su bendrovės vadovu ar kitais atsakingais asmenimis.

(265) Pagal LVAT praktiką pažeidimo sukeltos pasekmės atitinkamai rinkai gali būti vertinamos kaip viena iš aplinkybių, rodančių pažeidimo pavojingumą.²⁴⁸ Tačiau, kaip matyti iš nutarimo 6 dalies, ūkio subjektų sudaryti susitarimai dėl kainos nustatymo ir viešųjų pirkimų pasidalijimo savaime daro žalą visai šalies ekonomikai, nes eliminuoja susitarimo dalyvių iniciatyvą efektyviai panaudoti ribotus išteklius.²⁴⁹ Todėl pagrindo teigti, kad nagrinėjamu atveju UAB „Pasvalio melioracija“ veiksmai nesukėlė nuostolių tretiesiems asmenims (bendrovė apskritai nepateikė duomenų, patvirtinančių savo teiginį) ir dėl to mažėja UAB „Pasvalio melioracija“ pažeidimo pavojingumas, nėra.

(266) Dėl kitų bendrovės nurodytų aplinkybių, kaip mažinančių pažeidimo pavojingumą, pažymėtina, bendrovės nurodytos aplinkybės pagal Aprašą nėra priskiriamos prie aplinkybių, galinčių rodyti pažeidimo pavojingumą, t. y. Aprašo 10 punktas pateikdamas pavyzdinį pavojingumą rodančių aplinkybių sąrašą šias aplinkybes sieja su pažeidimo įtaka konkurencijai, bet ne su bendrovių prevencinio pobūdžio veiksmais ar vadovų žinojimu apie antikonkurencinius veiksmus. Atsižvelgiant į tai, šios bendrovės nurodytos aplinkybės nėra vertinamos kaip galinčios daryti įtaką pažeidimo pavojingumui. Šios aplinkybės nėra vertinamos ir kaip atsakomybę lengvinančios aplinkybės, kadangi nėra nurodytos prie atsakomybę lengvinančių aplinkybių, įtvirtintų Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje (žr. nutarimo 8.2 dalį).

(267) Net jei UAB „Pasvalio melioracija“ vadovas nebūtų žinojęs apie konkrečių darbuotojų veiksmus, tai nekeičia vertinimo, kad šie darbuotojai veikė bendrovės vardu, todėl UAB „Pasvalio melioracija“, nepriklausomai nuo vadovo žinojimo, būtų laikoma susitarimo dalyve.²⁵⁰ Tuo tarpu aplinkybė, kad UAB „Pasvalio melioracija“ jau po susitarimo sudarymo ir po Tyrimo baigimo ėmėsi bendrųjų prevencinių priemonių taip pat nėra reikšminga.

8.1.2. Pažeidimo trukmė

(268) Vadovaujantis Aprašo 12 punktu, siekiant atsižvelgti į kiekvieno ūkio subjekto dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, apskaičiuota baudos dydžio, atsižvelgiant į pažeidimo pavojingumą, suma dauginama iš ūkio subjekto dalyvavimo darant pažeidimą metų skaičiaus. Trumpesnis nei šešių mėnesių laikotarpis laikomas puse metų, tuo tarpu ilgesnis už šešis mėnesius, bet trumpesnis už metus laikotarpis laikomas metais.

(269) Skaičiuojant pažeidimo trukmę, atkreiptinas dėmesys į ESTT 2013 m. gegužės 30 d. sprendimą byloje Nr. C-70/12 P, *Quinn Barlo Ltd v. Europos Komisija*. Sprendime teismas pažymėjo,

²⁴⁸ LVAT 2016 m. gegužės 2 d. sprendimas adm. byloje Nr. A-97-858/2016, *UAB „Eturas“ ir kt. v. Konkurencijos taryba*.

²⁴⁹ LVAT 2011 m. kovo 28 d. nutartis adm. byloje Nr. A525 -2577/2011, *Lietuvos komunikacijos agentūrų asociacija ir kiti v. Konkurencijos taryba*.

²⁵⁰ ESTT 2016 m. liepos 21 d. sprendimas byloje Nr. C-542/2014, *VM Remonts v. Europos Komisija*, 23, 24 p. ir juose nurodyta teismų praktika.

kad SESV 101 straipsnis yra siejamas su susitarimų ar suderintų veiksmų ekonominėmis pasekmėmis, o ne jų formalia išraiška, todėl pažeidimo trukmė gali būti nustatyta, atsižvelgus ir į laikotarpį po to, kai baigėsi įmonių kontaktai, tačiau per kurį susitarimas turėjo savo poveikį įmonėms.²⁵¹ LVAT praktikoje taip pat pripažįstama, kad dėl draudžiamo susitarimo sudarius sutartį, pažeidimas tęsiasi visą sutarties galiojimo laikotarpį, todėl sutarties galiojimo laikotarpiu tęsiasi susitarimo ekonominės pasekmės.²⁵²

(270) Šiuo atveju ūkio subjektų konkurenciją ribojantis susitarimas tęsėsi ne trumpiau nei nuo 2012 m. gegužės 14 d., kai buvo nustatytas pirmasis pasiūlymų derinimas Pasvalio rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 1 iki Biržų rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 25 sudarytos viešojo pirkimo sutarties galiojimo pabaigos (kol pasibaigė ekonominės konkurenciją ribojančio susitarimo pasekmės) – iki 2017 m. liepos 5 d. Atsižvelgiant į tai, bendra vieno tęstinio pažeidimo trukmė yra 5 metai ir 1 mėnuo.

(271) Atsižvelgiant į kiekvieno ūkio subjekto dalyvavimo pažeidime laikotarpį, trukmė baudos skaičiavimo tikslais kiekvienam ūkio subjektui skaičiuojama individualiai:

- a) UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ dalyvavimas susitarime tęsėsi nuo 2012 m. gegužės 14 d., kai buvo nustatytas komercinių pasiūlymų derinimas Pasvalio rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 1 iki Biržų rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 24 sudarytos melioracijos darbų sutarties galiojimo pabaigos (kol pasibaigė ekonominės konkurenciją ribojančio susitarimo pasekmės), t. y. 2017 m. birželio 4 d. Taigi, bendrovių dalyvavimo pažeidime trukmė baudų dydžio nustatymo tikslais yra 5 m.;
- b) UAB „Panevėžio melioracija“ dalyvavo susitarime nuo 2012 m. gegužės 14 d., kai buvo nustatytas pirmasis komercinių pasiūlymų derinimas Pasvalio rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 1 iki Biržų rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 25 sudarytos melioracijos darbų sutarties galiojimo pabaigos (kol pasibaigė ekonominės konkurenciją ribojančio susitarimo pasekmės), t. y. 2017 m. liepos 5 d. Taigi UAB „Panevėžio melioracija“ dalyvavimo pažeidime trukmė yra 5 metai 1 mėnuo – baudos skaičiavimo tikslais 5,5 m.;
- c) UAB „Biržų ranga“ dalyvavo susitarime nuo 2012 m. birželio 19 d., kai buvo nustatytas pirmasis pasiūlymų derinimas Pasvalio rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 2 iki Biržų rajono savivaldybės viešajame pirkime Nr. 25 sudarytos melioracijos darbų sutarties galiojimo pabaigos (kol pasibaigė ekonominės konkurenciją ribojančio susitarimo pasekmės), t. y. 2017 m. liepos 5 d. Taigi, UAB „Biržų ranga“ dalyvavimo pažeidime trukmė baudų skaičiavimo tikslais yra 5 m.

(272) Atitinkamai, įvertinus pažeidimo trukmę, pagal Aprašo 9–11 punktų nuostatas apskaičiuota baudos dydžio suma, nurodyta nutarimo (262) pastraipoje, dauginama iš tokių koeficientų:

- a) UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“ ir UAB „Biržų ranga“ atžvilgiu taikomas koeficientas – 5;
- b) UAB „Panevėžio melioracija“ atžvilgiu taikomas koeficientas – 5,5.

8.1.3. Atgrasymas

(273) Remiantis Aprašo 13 punktu, siekiant atgrasyti ūkio subjektus nuo draudžiamų konkurentų susitarimų dėl kainų nustatymo ar rinkos pasidalijimo, šių pažeidimų atveju prie apskaičiuoto bazinio baudos dydžio pridedama suma, lygi nuo 15 iki 25 proc. nustatytos pardavimų vertės.

(274) Nagrinėjamu atveju bendrovės sudarė draudžiamą susitarimą dėl tarpusavio veiksmų derinimo ir suderintų komercinių pasiūlymų, įskaitant kainą, teikimo bei pasidalinimo atitinkamais

²⁵¹ Sprendimo 40 p.

²⁵² LVAT 2019 m. vasario 20 d. nutartis adm. byloje Nr. eA-378-629/2019, UAB „Vortex Capital“ v Konkurencijos taryba.

savivaldybių viešaisiais pirkimais. Atsižvelgus į tai, prie apskaičiuoto bazinio baudos dydžio pridedama 15 proc. nustatytos pardavimų vertės, nurodytos nutarimo (257) pastraipoje.

8.2. Bazinio baudos dydžio tikslinimas

(275) Remiantis Aprašo 17 punktu, nustačius Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje nurodytas atsakomybę lengvinančias aplinkybes arba Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 3 dalyje nurodytas atsakomybę sunkinančias aplinkybes, bazinis baudos dydis atitinkamai mažinamas arba didinamas.

(276) Pagal Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalį atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis laikoma tai, kad ūkio subjektai, padarę pažeidimą, savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms; padėjo Konkurencijos tarybai tyrimo metu; atlygino nuostolius; pašalino padarytą žalą; savo valia nutraukė pažeidimą; neatliko konkurenciją ribojančių veiksmų; Konkurencijos tarybai tyrimo metu pateikdami rašytinį pripažinimo pareiškimą pripažino pažeidimą ir numatytą baudą, taip sudarydami sąlygas efektyviau atlikti tyrimą; pripažino Konkurencijos tarybos baigto tyrimo metu nustatytas esmines aplinkybes; taip pat tai, kad pažeidimą sudarantį elgesį nulėmė valdžios institucijų veiksmai; ūkio subjekto finansinė padėtis yra labai sunki.

(277) Kaip nurodyta nutarimo (140) pastraipoje, UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ pripažino esmines Tyrimo metu nustatytas aplinkybes, todėl jų atžvilgiu yra taikoma Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje nurodyta atsakomybę lengvinanti aplinkybė – esminių Tyrimo metu nustatytų aplinkybių pripažinimas. Atsižvelgiant į protingumo ir teisingumo principus bei siekiant, kad ūkio subjektams būtų pritaikomas baudos sumažinimas už esminių Tyrimo metu nustatytų aplinkybių pripažinimą, yra pagrindas UAB „Panevėžio melioracija“, UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“ galutinę baudos dydį mažinti 10 proc.

(278) Nors UAB „Jadrana“ pripažino Tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes dėl veiksmų derinimo viešuosiuose pirkimuose, ji, priešingai nei UAB „Pasvalio melioracija“, nesutinka su pažeidimo teisiniu vertinimu (nutarimo (141) pastraipa). Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad UAB „Jadrana“ atžvilgiu egzistuoja atsakomybę lengvinanti aplinkybė – esminių Tyrimo metu nustatytų aplinkybių pripažinimas. Dėl šios priežasties šiuo pagrindu bauda vieną ekonominę vienetą sudarančioms bendrovėms – UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ yra mažinama tik nuo bendrovės UAB „Pasvalio melioracija“ pajamų.

(279) UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ nurodė, kad jų atžvilgiu turėtų būti taikoma atsakomybę lengvinanti aplinkybė – padėjimas Konkurencijos tarybai tyrimo metu (nutarimo (144) ir (145) pastraipos). LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, kad Konkurencijos tarybos tyrimo metu duotų nurodymų ūkio subjektams vykdymas ir prašomos informacijos pateikimas negali būti kvalifikuojamas kaip bendradarbiavimas ar pagalba konkurencijos institucijai.²⁵³ Taigi vien tik tai, kad asmuo vykdė Konkurencijos tarybos nurodymus ir teikė reikiamą informaciją, savaime nėra pagrindas elgesį vertinti kaip padėjimą Konkurencijos tarybai tyrimo metu.²⁵⁴ Nagrinėjamu atveju UAB „Biržų ranga“ neatliko jokių veiksmų, kurie padėtų Konkurencijos tarybai atlikti Tyrimą ir nepateikė jokios Tyrimui reikšmingos papildomos informacijos, kurios Konkurencijos taryba nereikalavo ar neturėjo. Nors UAB „Biržų ranga“ inicijavo kelis susitikimus, kurių metu siekė išsiaiškinti Konkurencijos tarybos turimos informacijos turinį bei įtariamo pažeidimo apimtį, tokie UAB „Biržų ranga“ veiksmai gali būti vertinami tik kaip siekis bendradarbiauti, bet ne realus bendradarbiavimas ar pagalba.

²⁵³ LVAT 2007 m. liepos 13 d. nutartis adm. byloje Nr. A2-709/2007, UAB „ACME“ v Konkurencijos taryba, 2011 m. birželio 23 d. nutartis adm. byloje Nr. A444-1433/2011, UAB „Elektromarktas“, UAB „Interatlas“ ir kt. v Konkurencijos taryba, 2016 m. gegužės 2 d. sprendimas adm. byloje Nr. A-97-858/2016, UAB „Eturas“ ir kt. v Konkurencijos taryba.

²⁵⁴ LVAT 2011 m. sausio 3 d. nutartis adm. byloje Nr. A858-1702/2010, UAB „Saulėgrąžų vaistinė“ v Konkurencijos taryba, 2012 m. gruodžio 6 d. nutartis adm. byloje Nr. A822-2818/2012, UAB „Ermitažas“ v Konkurencijos taryba, 2015 m. gruodžio 17 d. nutartis adm. byloje Nr. A-1699-822/2015, UAB „Lukoil Baltija“ v Konkurencijos taryba, 2017 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. A-899-858/2017, UAB „Lukoil Baltija“ v Konkurencijos taryba.

(280) Vertinant UAB „Pasvalio melioracija“ bendradarbiavimą, bendrovės nurodyti veiksmai vertintini kaip Konkurencijos tarybos nurodymų vykdymas, bet ne kaip padėjimas atliekamo Tyrimo metu. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo bendrovių atžvilgiu taikyti atsakomybę lengvinančią aplinkybę – padėjimą tyrimo metu.

(281) UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“ nurodė, kad jų atžvilgiu turėtų būti taikoma atsakomybę lengvinanti aplinkybė – ūkio subjekto savanoriškas sprendimas nutraukti dalyvavimą pažeidime, nes Tyrimas buvo pradėtas iš karto po to, kai jau buvo nutrūkęs UAB „Biržų ranga“ ir UAB „Jadrana“ dalyvavimas pažeidime. Pažymėtina, kad pažeidimo pasibaigimas iki tyrimo pradėjimo reiškia neteisėtų veiksmų pabaigą, o ne ūkio subjektų savanorišką pasitraukimą iš susitarimo, todėl atsakomybę lengvinanti aplinkybė (pažeidimo nutraukimas savo valia) nėra taikoma. Šiuo atveju, aplinkybė, kad pažeidimas pasibaigė iki tyrimo pradėjimo yra reikšminga vertinant pažeidimo trukmę ir apskaičiuojant baudos dydį, todėl lengvinančios aplinkybės pritaikymas reikštų dvigubą naudą bendrovėms.²⁵⁵

(282) [KOMERCINĖ PASLAPTIS] pateikė informaciją, kad sankcijos už pažeidimą pritaikymas jos atžvilgiu lemtų finansinės padėties pablogėjimą ir realią grėsmę tolimesnėms [KOMERCINĖ PASLAPTIS] galimybėms vykdyti veiklą rinkoje. UAB „Jadrana“ taip pat nurodė, kad tuo atveju, jeigu jai su UAB „Pasvalio melioracija“ bauda būtų skiriama solidariai, jos atžvilgiu egzistuotų sunki finansinė padėtis. Tiek [KOMERCINĖ PASLAPTIS], tiek UAB „Jadrana“ pateikė savo finansinę padėtį rodančius dokumentus.²⁵⁶

(283) LVAT yra pažymėjęs, kad labai sunki finansinė padėtis lengvinančia aplinkybe gali būti pripažįstama tik išimtiniais atvejais, remiantis objektyviais įrodymais, kad baudos skyrimas sukels nepataisomą pavojų įmonei.²⁵⁷ LVAT taip pat yra nurodęs, kad: „Tarybai pripažinus konkurencijos teisės pažeidimą ir paskyrus ūkio subjektui baudą logiška, kad to ūkio subjekto finansinė padėtis tampa blogesnė, nei buvo iki baudos paskyrimo. Atsižvelgiant į tai, kad konkurencijos teisės srityje paprastai skiriamos baudos savo nominalia išraiška būna didelės (nors procentine išraiška tesudaro iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais), neatmestina, kad po baudos skyrimo ūkio subjekto finansinė padėtis gali tapti labai sunki. Todėl ūkio subjekto finansinė padėtis Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalies aspektu turėtų būti vertinama nutarimo priėmimo metu ir, <...> tik išimtiniais atvejais galima atsižvelgti į po nutarimo priėmimo susiklosčiusią situaciją“.²⁵⁸ Todėl nagrinėjamu atveju vertintina, ar abiejų bendrovių finansinė padėtis yra tokia sunki, kad būtų pagrindas jų atžvilgiu taikyti atsakomybę lengvinančią aplinkybę – sunki finansinė padėtis.

(284) Įvertinus [KOMERCINĖ PASLAPTIS] pateiktus duomenis, nustatyta, kad bendrovės finansinė padėtis pagal kritinio likvidumo, mokumo ir bendrojo likvidumo koeficientus yra gera, todėl sankcijos paskyrimas nesukels neigiamų pasekmių tolimesniam bendrovės veiklos tęstinumui.

(285) Įvertinus UAB „Jadrana“ kritinio likvidumo, mokumo ir bendrojo pelningumo koeficientus taip pat nustatyta, kad bendrovės finansinė padėtis yra gera ir sankcijos paskyrimas nesukels neigiamų pasekmių tolimesniam bendrovės veiklos tęstinumui.

(286) Atsižvelgiant į tai, abiejų bendrovių, [KOMERCINĖ PASLAPTIS] ir UAB „Jadrana“, atžvilgiu nėra pagrindo taikyti atsakomybę lengvinančią aplinkybę – sunki finansinė padėtis.

(287) UAB „Biržų ranga“ vertinimu, jos atžvilgiu turėtų būti taikoma atsakomybę lengvinanti aplinkybė – prevencinių priemonių prieš konkurencijos teisės pažeidimus ėmimasis (nutarimo (144) pastraipa). Atsižvelgiant į tai, kad ši aplinkybė Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje nėra nurodyta kaip galinti lengvinti ūkio subjekto atsakomybę, į ją nėra atsižvelgiama.

(288) Tyrimo metu Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 3 dalyje nurodytą atsakomybę sunkinančių aplinkybių nenustatyta.

²⁵⁵ ESTT 2004 m. liepos 8 d. sprendimas byloje Nr. T-44/00, *Mannesmannröhren-Werke AG v Europos Komisija*, 280 p.

²⁵⁶ Bylos 54 tomas, 98–109 lapai, bylos 69 tomas, 91–98 lapai, bylos 71 tomas, 82–89 lapai, bylos 72 tomas, 3–29 lapai.

²⁵⁷ LVAT 2012 m. gegužės 17 d. nutartis adm. byloje Nr. A⁵²⁰-1301/2012, *UAB „Ortobatas“ ir kt. v Konkurencijos taryba*.

²⁵⁸ LVAT 2017 m. balandžio 18 d. nutartis adm. byloje Nr. eA-169-822/2017, *UAB „Envija“, UAB „Manfula“ v Konkurencijos taryba*.

(289) Remiantis Aprašo 18 punktu, bazinis baudos dydis didinamas arba mažinamas atsižvelgiant į kiekvieno ūkio subjekto įtaką pažeidimo padarymui, kai pažeidimą padaro keli ūkio subjektai. Ūkio subjektui, kuris buvo pažeidimo iniciatorius arba skatino kitus ūkio subjektus dalyvauti darant pažeidimą, bazinis baudos dydis atitinkamai didinamas, o ūkio subjektui, kuris darant pažeidimą atliko pasyvų vaidmenį, bazinis baudos dydis atitinkamai mažinamas.

(290) UAB „Biržų ranga“ teigimu, sankcija jai turėtų būti skaičiuojama atsižvelgiant į jos pasyvų vaidmenį dalyvaujant draudžiamame susitarime. UAB „Biržų ranga“ nurodė, kad ji pasiūlymus derino 20 viešųjų pirkimų iš 25 ir laimėjo tik 3 mažos vertės viešuosius pirkimus, iš kurių gavo nedaug pajamų (nutarimo (144) pastraipa).

(291) Dėl pasyvaus elgesio vertinimo LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, kad baudos mažinimo dėl aptariamoms aplinkybėms atveju turi būti nustatytos tokios išskirtinės ar specifinės aplinkybės, susijusios su ūkio subjekto pasyvumu ar kitaip pasireiškusia nedidele įtaka pažeidimo padarymui, kurios, atsižvelgiant į teisingumo, protingumo principus, konkrečios situacijos aplinkybes, pakankamai aiškiai liudytų, kad bauda turėtų būti (dar labiau) sumažinta.²⁵⁹ ESTT praktikoje taip pat yra nurodyta, kad šiame kontekste svarbu išsiaiškinti, ar laikotarpiu, kai ūkio subjektas dalyvavo sudarant neteisėtus susitarimus, jis iš tikrųjų jų neįgyvendino ir rinkoje elgėsi pagal konkurencijos principus, arba bent jau tai, kad jis taip aiškiai ir stipriai pažeidė pareigas įgyvendinti šį kartelį, kad sudarė kliūčių pačiam jo veikimui.²⁶⁰

(292) Šiuo atveju nustatyta, kad UAB „Biržų ranga“ teikė suderintus komercinius pasiūlymus Pasvalio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose Nr. 2–8, 10–13, 20 ir 21; Pasvalio rajono, Panevėžio rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose (atitinkamai, pirkime Nr. 9 ir pirkimuose Nr. 14, 17, 22) – sąmoningai neteikė komercinių pasiūlymų taip sudarydama sąlygas laimėti iš anksto žinomai bendrovei; Biržų rajono savivaldybės viešuosiuose pirkimuose Nr. 23–25 – rengė kitų ūkio subjektų komercinius pasiūlymus. Tokiu būdu UAB „Biržų ranga“ veiksmus derino net 20 viešųjų pirkimų iš 25. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad bendrovės vaidmuo draudžiamame susitarime buvo pasyvus. Priešingai, bendrovė sudarė sąlygas pasidalinti Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių viešaisiais pirkimais.

(293) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šioje nutarimo dalyje, ūkio subjektas, atlikęs pasyvų vaidmenį, nenustatytas. Nenustatytas ir susitarimo iniciatorius.

8.3. Ūkio subjektams skiriamų baudų dydžiai

(294) Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad už draudžiamus susitarimus ūkio subjektams skiriama pinigine bausme iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

(295) Atsižvelgiant į tai, kad ūkio subjektams apskaičiuotas baudos dydis viršija 10 proc. bendrųjų metinių pajamų 2018 m. ribą, yra pagrindas apskaičiuotą baudą sumažinti iki šio Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto dydžio.

(296) Ūkio subjektų teigimu, bausmė iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų ribos turėtų būti mažinama skaičiuojant nuo 2017 m. bendrųjų pajamų, bet ne nuo 2018 m. bendrųjų pajamų, kadangi Tyrimas buvo baigtas 2018 m. ir papildomo Tyrimo metu Konkurencijos taryba nenustatė jokių papildomų faktinių aplinkybių, o tik perkvalifikavo ūkio subjektų veiksmus.

(297) LVAT savo praktikoje yra nurodęs, kad praėję ūkiniai metai paprastai turėtų būti suprantami kaip pilni paskutiniai ūkiniai metai iki Konkurencijos tarybos nutarimo priėmimo momento. Tačiau tam tikrais atvejais, kai objektyviai negalima remtis tų metų duomenimis (dėl jų realaus ar potencialaus nepatikimumo, neadekvatumo ar kt.), praėję ūkiniai metai gali būti siejami ir

²⁵⁹ LVAT 2017 m. rugsėjo 15 d. nutartis adm. byloje Nr. eA-909-552/2017, *VšĮ „Media medis“ ir UAB „Ministerium“ v Konkurencijos taryba*.

²⁶⁰ Bendrojo Teismo sprendimas byloje Nr. T-386/10, *Dornbracht v Europos Komisija*, 197 p. (patvirtintas Teisingumo Teismo sprendimu byloje Nr. C-604/13P, 63 p.), Bendrojo Teismo sprendimas byloje Nr. T-412/10, *Roca v Europos Komisija*, 143 p. (patvirtintas Teisingumo Teismo sprendimu byloje Nr. C-638/13P, 76 p.), ESTT sprendimas byloje Nr. T-558/08, *Eni v Europos Komisija*, 246 p., ESTT sprendimas byloje Nr. T-82/13, *Panasonic and MT Picture Display v Europos Komisija*, 178 p.

su kitu artimiausiu konkurencijos institucijos sprendimo priėmimo dienai vienerių ūkinių metų laikotarpiu.²⁶¹ Nagrinėjamu atveju tokių aplinkybių, kai objektyviai nėra galima remtis paskutinių vienerių prieš priimant nutarimą metų duomenimis, nenustatyta.

(298) Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pagal ESTT praktiką maksimalia baudos už konkurencijos teisės pažeidimus riba yra siekiama užtikrinti, kad sankcija ūkio subjektui nebūtų neproporcinga, atsižvelgiant į jo dydį ir finansinius pajėgumus.²⁶² Taigi maksimalios 10 proc. ribos tikslas yra užtikrinti, kad bauda neviršytų bendrovės finansinių galimybių ją sumokėti, todėl šiai ribai nustatyti yra imamos paskutinių iki nutarimo priėmimo ūkinių metų bendrosios pajamos, kurios ir parodo įmonės finansinį pajėgumą būtent baudos skyrimo momentu. Todėl tai, kad bendrovės finansinis pajėgumas buvo mažesnis praeityje, priimant sprendimą dėl baudos skyrimo neturi reikšmės, kadangi skiriama bauda turi atspindėti finansinę bendrovės situaciją baudos skyrimo momentu.

(299) Pažymėtina, kad papildomą Tyrimą Konkurencijos taryba pradėjo remdamasi jai Konkurencijos įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 4 punkte suteikta teise bei atsižvelgdama į gautus ūkio subjektų 2018 m. paaiškinimus. Be to, papildomo Tyrimo metu Konkurencijos taryba nustatė naujas su ūkio subjektų pažeidimu susijusias aplinkybes (komercinių pasiūlymų neteikimas buvo kvalifikuotas kaip veiksmų derinimo forma; atsižvelgiant į ūkio subjektų argumentus, bendrovių veiksmai visose trijose savivaldybėse buvo įvertinti kaip vienas tęstinis konkurenciją ribojantis susitarimas), todėl teigti, kad papildomo Tyrimo metu Konkurencijos taryba tik perkvalifikavo ūkio subjektų veiksmus, nėra pagrindo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta nutarimo (297), (298) ir šioje pastraipoje, nėra pagrindo sutikti su ūkio subjektų argumentais dėl maksimalios baudos ribos skaičiavimo pagal 2017 m. pajamas.

(300) Įvertinus šioje nutarimo dalyje nurodytas aplinkybes, ūkio subjektams skiriamos tokios baudos: UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ skiriama 399 200 Eur dydžio bauda, UAB „Panevėžio melioracija“ – 209 800 Eur, UAB „Biržų ranga“ – 368 900 Eur.

9. Dėl procedūros nutraukimo kitų ūkio subjektų atžvilgiu

(301) Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 1 punkte numatyta, kad Konkurencijos taryba priima nutarimą tyrimą nutraukti, jeigu tyrimo metu paaiškėja, kad teisės pažeidimo nėra. Tyrimo metu taip pat buvo nagrinėti UAB „Ukmergės melioracija“ ir Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos veiksmai. Turimi įrodymai yra nepakankami pagrįstai teigti, kad UAB „Ukmergės melioracija“ sudarė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnyje draudžiamą konkurenciją ribojantį susitarimą ar kad ūkio subjektų veiksmai buvo derinami Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos veikloje. Atsižvelgiant į tai, Konkurencijos įstatymo priežiūros procedūra UAB „Ukmergės melioracija“ ir Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos atžvilgiu nutraukiama.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 36 straipsnio 6 dalimi,

Konkurencijos taryba n u t a r i a:

1. Pripažinti, kad UAB „Pasvalio melioracija“, UAB „Jadrana“, UAB „Panevėžio melioracija“ ir UAB „Biržų ranga“, dalyvaudamos Pasvalio rajono, Panevėžio rajono ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuotuose viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto ir melioracijos darbams pirkti, derino tarpusavio veiksmus ir komercinius pasiūlymus, įskaitant kainą, bei pasidalino atitinkamų savivaldybių viešaisiais pirkimais. Tokiu būdu ūkio subjektai pažeidė Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų nuostatas.

²⁶¹ LVAT 2011 m. birželio 23 d. nutartis adm. byloje Nr. A444-1433/2011, UAB „Elektromarktas“ ir kt. v Konkurencijos taryba.

²⁶² ESTT 1983 m. birželio 7 d. sprendimas sujungtose bylose Nr. 100–103/80, SA Musique Diffusion française ir kt. v Europos Komisija.

2. Už šio nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą solidariai UAB „Pasvalio melioracija“ ir UAB „Jadrana“ skirti 399 200 Eur piniginę baudą, UAB „Panevėžio melioracija“ – 209 800 Eur piniginę baudą, UAB „Biržų ranga“ – 368 900 Eur piniginę baudą.

3. Nutraukti Konkurencijos įstatymo priežiūros procedūrą UAB „Ukmergės melioracija“ ir Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos atžvilgiu.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 1 dalimi, paskirta piniginei bauda per tris mėnesius nuo nutarimo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt dienos turi būti sumokėta į biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą²⁶³ (įmokos kodas 6920, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, juridinio asmens kodas 188659752).

Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 33, 39 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 4¹ straipsniu įstatymo (toliau – Pakeitimo įstatymas) 4 straipsnio 2 dalimi, skundą dėl Konkurencijos tarybos nutarimo padavus po 2019 m. liepos 1 d., yra taikoma Pakeitimo įstatyme numatyta Konkurencijos tarybos nutarimų vykdymo tvarka. Per nurodytą terminą nesumokėjus baudos, skaičiuojamos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.210 straipsnio 2 dalyje nurodytos palūkanos. Palūkanos neskaičiuojamos baudos ar jos dalies atidėjimo laikotarpiu ir tuo atveju, kai Konkurencijos taryba priima sprendimą nesikreipti į antstolį dėl baudos priverstinio išieškojimo.

Vadovaujantis Pakeitimo įstatymo 2 straipsniu, skundo padavimas dėl Konkurencijos tarybos nutarimo, kuriuo už Konkurencijos įstatymo pažeidimą ūkio subjektui paskirta bauda, nesustabdo Konkurencijos tarybos nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, kai Konkurencijos taryba, vadovaudamasi šio įstatymo 39 straipsnio 7 dalimi, priima sprendimą nesikreipti į antstolį dėl baudos priverstinio išieškojimo arba jeigu teismas nusprendžia kitaip. Konkurencijos taryba priima sprendimą nesikreipti į antstolį dėl priverstinio baudos išieškojimo bylinėjimosi teisme laikotarpiu, kai Konkurencijos tarybos nutarimas, kuriuo paskirta bauda, apskundžiamas teismui ir ūkio subjektas pateikia Konkurencijos tarybai finansų įstaigos suteikiamą finansinę garantiją ir (arba) draudimo įmonės laidavimo draudimą, kurie padengtų paskirtos baudos sumą (Pakeitimo Įstatymo 3 straipsnio 3 dalis).

Pirmininko pavaduotojas, pavaduojantis pirmininką

Elonas Šatas

---

²⁶³ Nr. LT78 7290 0000 0013 0151 (AB „Citadele“ bankas); Nr. LT74 4010 0510 0132 4763 (Luminor Bank AB); Nr. LT05 7044 0600 0788 7175 (AB SEB bankas); Nr. LT32 7180 0000 0014 1038 (AB Šiaulių bankas); Nr. LT74 7400 0000 0872 3870 (*Danske Bank A/S* Lietuvos filialas); Nr. LT12 2140 0300 0268 0220 (Luminor Bank AB); Nr. LT24 7300 0101 1239 4300 (AB „Swedbank“); LT42 7230 0000 0012 0025 (UAB Medicinos bankas).